

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

DLOUHODOBÝ VÝZKUM BRNĚNSKÝCH SÍDLIŠŤ 2011

ZADAVATEL:

Statutární město Brno
Dominikánské náměstí 1
601 67 Brno

REALIZÁTOR:

AUGUR Consulting s.r.o.
Vinařská 5/A1
603 00 Brno

V Brně, 9. 11. 2011

OBSAH

I. KONTEXT A CÍLE VÝZKUMU	4
II. METODOLOGIE.....	5
II.1. POČETNOST VÝBĚROVÉHO SOUBORU.....	6
II.2. ZPŮSOB VÝBĚRU RESPONDENTŮ	6
II.3. ORGANIZACE SBĚRU DAT A VALIDITA	6
II.4. OBECNÉ CHARAKTERISTIKY SLEDOVANÝCH SÍDLIŠŤ A STRUČNÝ HISTORICKO DEMOGRAFICKÝ EXKURZ	7
IV. ANALÝZA VÝSLEDKŮ	15
IV.1. DESKRIPTCE SOCIÁLNĚ DEMOGRAFICKÉ A SOCIÁLNĚ EKONOMICKÉ SKLADBY OBYVATEL SLEDOVANÝCH SÍDLIŠŤ	15
IV.1.1. PŮVOD OBYVATEL SLEDOVANÝCH BRNĚNSKÝCH SÍDLIŠŤ	15
IV.1.2. STRUKTURA OBYVATEL SLEDOVANÝCH SÍDLIŠŤ Z HLEDISKA VLASTNICKÉHO VZTAHU K BYDLENÍ.....	18
IV.1.3. SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÝ STATUS A NÁKLADY NA BYDLENÍ	25
IV.1.4. SOCIÁLNĚ DEMOGRAFICKÁ SKLADBA OBYVATEL SÍDLIŠŤ	28
IV.2. SPOKOJENOST OBYVATEL S BYTEM	30
IV.2.1. VELIKOST BYTU	30
IV.2.2. ÚPRAVY BYTU	30
IV.2.3. MÍRA SPOKOJENOSTI S JEDNOTLIVÝMI ATRIBUTY BYTU	32
IV.2.4. CELKOVÁ MÍRA SPOKOJENOSTI OBYVATEL SLEDOVANÝCH SÍDLIŠŤ S BYTEM	34
IV.3. SPOKOJENOST OBYVATEL SÍDLIŠŤ S DOMEM, VE KTERÉM ŽIJÍ.....	38
IV.3.1. VYBAVENÍ DOMU	38
IV.3.2. SPOKOJENOST S POŘÁDKEM A ČISTOTOU V DOMĚ	41
IV.3.3. STAVEBNÍ ÚPRAVY V DOMĚ	42
IV.3.4. CELKOVÁ MÍRA SPOKOJENOSTI OBYVATEL S DOMEM.....	46
IV.4. SPOKOJENOST OBYVATEL SE SÍDLIŠŤEM	49
IV.4.1. POVĚST SÍDLIŠŤĚ Z POHLEDU OBYVATEL.....	49
IV.4.2. VÝHODY – PŘEDNOSTI SÍDLIŠŤĚ (SPONTÁNNÍ ROVINA)	51
IV.4.3. NEVÝHODY – ZÁPORY SÍDLIŠŤĚ (SPONTÁNNÍ ROVINA)	52
IV.4.4. SPOKOJENOST S JEDNOTLIVÝMI ATRIBUTY ŽIVOTA V SÍDLIŠŤI....	52
IV.4.5. HODNOCENÍ POZITIVNÍCH A NEGATIVNÍCH POSUNŮ U VYBRANÝCH OBLASTÍ ŽIVOTA	59
IV.4.6. CELKOVÁ MÍRA SPOKOJENOSTI OBYVATEL SE SÍDLIŠŤĚM	61
IV.4.7. OČEKÁVÁNÍ OBYVATEL OD ŽIVOTA NA SÍDLIŠŤI	65
IV.4.8. SOCIÁLNÍ JEVI V SÍDLIŠŤI	66
IV.4.9. POCIT BEZPEČÍ A OHROŽENÍ OBYVATEL.....	67
IV.4.10. PARKOVÁNÍ A DOPRAVA	70
IV.4.11. NÁMĚTY NA ŘEŠENÍ SITUACE S PARKOVÁNÍM (SPONTÁNNÍ ROVINA)	72

IV.5. MÍRA ZAPOJENÍ OBYVATEL DO ŽIVOTA SÍDLIŠTĚ, PARTICIPACE OBYVATEL A LOKÁLNÍ KOMUNITA.....	74
IV.6. MÍRA PŘÍPADNÉ AKCEPTACE A HODNOCENÍ ZMĚN V SÍDLIŠTI.....	81
IV.7. BUDOUCNOST SÍDLIŠTĚ, MÍRA A DŮVODY MIGRAČNÍCH TENDENCÍ83	
IV.8. POTŘEBY SPECIFICKÝCH SKUPIN OBYVATEL (OSOBY ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ A ZÁVISLÉ NA PÉČI JINÉ OSOBY)	88
V. KOMPARACE VÝSLEDKŮ	91
VI. SHRNUÍ HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ A ZÁVĚRY	98
VII. PŘÍLOHY	109
VII.1. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	109

I. KONTEXT A CÍLE VÝZKUMU

Společnost AUGUR Consulting s.r.o. předkládá závěrečnou zprávu z výsledků kvantitativní části empirického šetření „Dlouhodobý výzkum sídlišť 2011“.

„Dlouhodobý výzkum sídlišť 2011“ navazuje na výzkumy (LVS 1988, LVS 1995), které byly v minulosti pro Magistrát města Brna (MMB) zpracovány. Částečně se tak jedná o provedení další, v pořadí již třetí vlny longitudinálního výzkumu. Nejedná se však o identické šetření jako v roce 1988 a 1995. „Dlouhodobý výzkum sídlišť 2011“ pracuje s respondenty některých nových sídlišť, také metodologie výzkumného šetření není identická, stejně jako výzkumné indikátory a položky uplatněné ve zjišťovacím nástroji – dotazníku. Výzkum reflektoval nová témata, která souvisí s dnešní dobou (nerelevantní otázky z předchozích dvou etap byly vypuštěny, nové otázky reflektující aktuální problematiku byly přidány).

„Dlouhodobý výzkum sídlišť 2011“ si kladl za cíl, podat celistvý obraz o vybraných lokalitách, názorech i postojích jejich obyvatel a odpovědět na následující **výzkumné otázky**, které vychází ze zadání a smlouvy o dílo:

- Kdo jsou obyvatelé vybraných sídlišť, tzn. jak se změnilo socioekonomické a demografické charakteristiky obyvatel sídlišť? Reflektována je zejména demografická a socioekonomická struktura obyvatel sídlišť a jaký je jejich vztah k bytu, který užívají.
- Jak jsou obyvatelé vybraných sídlišť spokojeni s bytem, respektive jak byt a bydlení na sídlišti vnímají? Zjišťovány byly faktory této percepce, percepce revitalizačních a regeneračních opatření, ochota provést další opatření a možné specifické potřeby obyvatel sídlišť.
- Jaká je percepce sídliště, vnímané výhody a nevýhody sídliště (i s přihlédnutím na typologicky odlišné části města), image a prestiž sídliště, pozitiva a negativa života v sídlišti, možnosti využití volného času na sídlišti či v blízkosti sídliště, konkrétní současné problémy a možné budoucí problémy?
- Do jaké míry se obyvatelé sídlišť identifikují se svým obytným prostředím, zapojují se do života sídliště a lokální komunity/sousedství?
- Jaký je odhad budoucího vývoje sídliště respondenty, rezidenční historie a tendence ke stěhování?

Kvantitativní část výzkumu „Dlouhodobý výzkum sídlišť 2011“ byla realizována v období od 9.8.2011 do 30.9.2011 a navazovala na etapy, které souvisely s předrealizační fází výzkumného šetření a s operacionalizací výzkumných otázek a cílů šetření.

V přípravné fázi výzkumného projektu byla jako východisko celého projektu vypracována **rešerše všech dostupných srovnatelných výzkumných šetření** v ČR a v zahraničí.

Současně byla uskutečněna **kvalitativní část výzkumného šetření**. Jejím hlavním cílem bylo vytvoření souhrnu podkladů, inspirací a námětů využitelných v procesu operacionalizace hlavních výzkumných otázek a přípravy zjišťovacího nástroje – dotazníku, který byl rozhodujícím východiskem pro zajištění validních dat identifikovaných v této hlavní kvantitativní části empirického šetření. Kvalitativní část výzkumu byla uskutečněna s využitím metody řízeného polostandardizovaného rozhovoru, s pořízením audionahrávky a byla uplatněna ve vztahu ke skupině 25 respondentů tzv. komunikačních partnerů, kteří byli vybráni a osloveni po dohodě se zadavatelem. Výběr komunikačních partnerů zohledňoval široké spektrum osob,

kteří se rekrutují z různých oblastí života, žijí v různých sídlištích a nahlízející na zkoumanou problematiku z různých úhlů pohledu.

V této souvislosti společnost AUGUR Consulting s.r.o. nabízela zadavateli také uskutečnění dvou skupinových diskusí (bez nároků na navýšení ceny). Pro naplnění předmětu smlouvy o dílo a splnění výzkumných cílů však nebylo potřeba tuto metodu zjišťování aplikovat. Společnost AUGUR Consulting s.r.o. uskutečnila nad rámec zadání a smlouvy o 10 polostandardizovaných rozhovorů s komunikačními partnery více a současně byl rozšířen vzorek respondentů kvantitativního šetření o 35 dotázaných.

Na jednotlivých etapách výzkumného projektu „Dlouhodobý výzkum sídlišť 2011“ se podílel **realizační tým sedmi sociologů**: Mgr. Marián Svoboda, koordinátor výzkumného projektu, dále pak PhDr. Aleš Burjáněk, Ph.D., garant předrealizačních fází výzkumného šetření (rešerše) a autor komparace výsledků s ostatními výzkumnými projekty, doc. PhDr. Tomáš Katrňák, Ph.D., který se podílel na hromadné analýze statistických dat, Mgr. Zdeňka Lechnerová, Mgr. Klára Dokulilová, Mgr. Irena Randulová a Bc. Veronika Koubková, které se podílely na ostatních odborných činnostech v rámci jednotlivých etap výzkumu.

V průběhu celého projektu probíhala velice intenzivní a produktivní komunikace mezi zástupci řešitelského týmu AUGUR Consulting s.r.o. a zástupci pracovní skupiny zadavatele, především pak s Mgr. Evou Gregorovou a Mgr. Františkem Kubešem.

Způsob prezentace výsledků kvantitativní části výzkumného šetření a jejich rozsah vychází ze zadání a zohledňuje ujednání smlouvy o dílo ze dne 5.4.2011. Cílem bylo přehledně prezentovat všechny výsledky tak, aby podávaly jasné odpovědi na operacionalizovanou podobu výzkumných otázek. Další doprovodné výsledky a statistické výstupy jsou součástí přílohy této závěrečné zprávy (na CD nosiči).

Věříme, že zprostředkovaná zjištění, poznatky, konstatování a komparace budou ze strany zástupců zadavatele Statutárního města Brna hodnoceny jako inspirativní a zajímavá zpětná vazba.

Za řešitelský tým
Mgr. Marián Svoboda

II. METODOLOGIE

Při výzkumu bylo využito kvantitativního přístupu – standardizovaného dotazníku. Dotazování bylo realizováno v přímé interakci mezi odborně školenými tazateli a respondenty. Sběr dat probíhal v termínu od 9. 8. 2011 do 30. 9. 2011.

Metodologie výzkumu a rozsah šetření vychází explicitně ze zadání výzkumu, v některých parametrech zadání produktivním způsobem rozšiřuje a sleduje především naplnění cílů, které byly zadavatelem explicitně stanoveny.

II.1. POČETNOST VÝBĚROVÉHO SOUBORU

Výběrový soubor byl stanoven na počet 1735 respondentů. Po kontrole a vyřazení neúplných dotazníků bylo statisticky pracováno se vzorkem **1773 respondentů**.

Následující tabulka dokumentuje strukturu vzorku podle jednotlivých sídlišť.

Název sídliště	Počet respondentů	Validní procenta
Kamenný Vrch	306	17,3
Bohunice	320	18,0
Bystrc II.	345	19,5
Kamechy	179	10,1
Lesná	321	18,1
Vinohrady	302	17,0
Celkem	1773	100,0

II.2. ZPŮSOB VÝBĚRU RESPONDENTŮ

Při výběru vzorku respondentů byla využita **metoda stratifikovaného náhodného výběru**. Vzorek obyvatel vybraných brněnských sídlišť (Nový Lískovec, Bohunice, Bystrc II., Kamechy, Lesná a Vinohrady) byl vytvořen na základě stratifikace jednotlivých sídlišť **podle ulic, domů a čísel popisných**. Jednotlivé straty byly ve vzorku zastoupeny proporcionálně podle počtu obyvatel. Výchozími pro stanovení strat a počtů respondentů byly aktuální dostupné statistické informace z jednotlivých městských částí (MČ). Na stanovení přesných počtů jsme spolupracovali s jednotlivými MČ.

V rámci jednotlivých čísel popisných (vchodů domů) byli respondenti vybíráni na základě prostého náhodného výběru, tzv. náhodného kroku.

V rámci oslovené domácnosti byl dotazován ten respondent, který byl v době návštěvy v bytě přítomen a měl v rámci bytové domácnosti jako poslední z bydlících osob narozeniny „**tzv. princip posledních narozenin**“. V rámci jednotlivých bytů nebyla uplatněna metoda opakovaných návštěv. Terénní sběr dat však organizačně probíhal především v pozdních odpoledních hodinách, v podvečer do 21 hodiny a ve dnech pracovního volna.

II.3. ORGANIZACE SBĚRU DAT A VALIDITA

Celkem se na sběru dat (dotazování) podílelo **105 terénních pracovníků (tazatelů)**. Všichni tazatelé prošli vstupním instruktážním školením, které proběhlo podle principů SIMAR. Po ukončení dotazování měl dotazovaný respondent možnost vyplnit slosovateľný kupón o ceny. Podmínkou účasti na losování o ceny bylo uvedení svého jména a kontaktního spojení (telefon, adresa nebo e-mail). Pro zaručení anonymity odpovědí nebyl slosovateľný kupón součástí dotazníku. Cílem tohoto postupu byla snaha eliminovat výběrovou chybu způsobenou lidským

selháním. **Slosovatelný kupón vyplnilo celkem 1448 dotazovaných, což je 81,71 % všech respondentů z výběrového souboru**, což považujeme vzhledem k rozsahu dotazníku a indikátorům, které byly předmětem zjišťování za nadstandardně vysoký počet. Následně po sběru dat proběhla kontrolní akce na vzorku 20 % náhodně vybraných respondentů s využitím kombinace metod (CATI, e-mail i korespondenční forma).

Primární data (dotazníky) prošla vstupní a logickou kontrolou. Kontrola byla podrobena také primární data v matici dat, která byla před zahájením analýzy dat vyčištěna, a volné otázky byly kategorizovány.

S vyplněním dotazníku souvisela také odměna pro respondenty. Každý respondent obdržel za spolupráci na výzkumném šetření drobné dárky (igelitovou tašku, hrnek, mapku, propisku a průvodce Brnem). Všechny předměty poskytl zadavatel výzkumu a nesly jednotný styl propagace města Brna (byly opatřeny logem Brna). Společnost Augur Consulting s.r.o. v průběhu všech etap výzkumu minimalizovala možnosti zkreslení výsledků a maximalizovala na základě celé řady postupů reliabilitu a validitu dat. Jsme přesvědčeni, že pořízená data jsou kvalitní oporou pro interpretaci analytických výsledků.

II.4. OBECNÉ CHARAKTERISTIKY SLEDOVANÝCH SÍDLIŠŤ A STRUČNÝ HISTORICKO DEMOGRAFICKÝ EXKURZ

SÍDLIŠTĚ LESNÁ

Na Lesné žije asi 15 000 lidí v cca 7 500 bytech. Víc než čtyřicet let stará Lesná je považovaná za jedinečnou. Sídliště vznikalo v 60. a 70. letech minulého století po vzoru finského městečka Tapiola u Helsinek. Výjimečné bylo už tehdy podílem zeleně, který je dnes nejvyšší mezi sídlišti v zemi. Mohutné panelové domy s výhledem na Brno dnes v podstatě stojí v klidném parku, navíc stromy za uplynulých 40 let vzrostly natolik, že pohled na mnohé domy zacloňují. Lesná se skládá z objemných panelových domů i menších staveb budovaných po vrstevnicích svahu. Lokalita je ceněná mimo jiné pro svůj výhled na město i jižní orientaci.

Lesná se rozkládá na pozemcích, jež až do 60. let náležely ke katastrálním územím Královo Pole (přibližně polovina katastru Lesné na západě), Husovice (necelá východní polovina a sever Lesné) a Obrňany (severovýchodní okrajová část katastru Lesné na východní straně Seifertovy ulice). Hranice mezi královopolskou a husovickou částí probíhala západně od Čertovy rokle. Od roku 1909 bylo v prostoru dnešního sídliště vojenské cvičiště. Po roce 1925 začala na jihozápadě dnešního katastru Lesné vznikat jako nouzová kolonie Divišova čtvrť. Ve stejné době vznikla na východě dnešní Lesné "Čtvrť Nade Mlýnem", jež byla od 60. let rozšiřována. Mezi těmito sídelními celky bylo v letech 1962–1973 podle projektu Viktora Rudiše, Ivana Veselého a Františka Zounka postaveno na "zeleném drnu" nové panelové sídliště Lesná. Původně se podle polohy za železniční trať nazývalo "Za Tišnovkou", ale 24. března 1963 získalo svůj dnešní název. V celém sídlišti se uskutečnila rozsáhlá výsadba zeleně. Jako důsledek radikální druhé katastrální reformy Brna z let 1966–1969 vzniklo roku 1969 nové katastrální území Lesná. Počátkem 70. let vznikla na východní straně Seifertovy ulice skupina rodinných domů, jihovýchodně od nich vzniklo menší nízkopodlažní sídliště Barvy. V roce 1976 byla na jihu Lesné u silnice v Okružní ulici postavena podle projektu Viktora Rudiše v akci „Z“ sportovní hala s bazénem a tělocvičnou. V dubnu 1997 se započalo podle projektu Ing. arch. Miroslava Kolofíka s výstavbou moderního bytového komplexu Majdalenky I. na severu Lesné při severní straně Okružní ulice, dokončeného v prosinci roku 2000. V

současné době vzniká severně od něj bytový komplex Nové Majdalenky, který na předchozí volně navazuje.¹

SÍDLIŠTĚ BOHUNICE

V MČ Bohunice dnes žije 19 456 obyvatel v celkem 6048 bytech. První písemná zmínka o této obci pochází již ze září 1237, kdy patřila k majetku premonstrátů ze Zábřovic. Rozsáhlý obytný komplex se nachází na jihovýchodní periferii Brna a souvislou zástavbou sousedí se Starým Lískovcem, jehož stavba započala ve stejném roce. Obě sídliště jsou koncipována velmi podobně a nesou řadu stejných znaků. Urbanistická kompozice návrhu sídliště Pavla Krchňáka je dnes vnímána velmi rozpačitě a často je označována jako nejhorší doklad panelové éry u nás, nicméně ve své době Krchňákův plán Bohunic zvítězil nad projekty architektů zvučnějších jmen, např. Viktora Rudiše, autora sídliště Lesná.

Od roku 1990 jsou Bohunice samostatnou městskou částí. Celé sídliště je tvořeno výhradně osmipodlažním typem panelového domu B70, jehož výhodou je možnost variabilního poskládání jednotlivých domů do nejrůznějších tvarů bloků. V Bohunicích se tak objevují ulice zcela rovné, do tvaru Z, zaoblené nebo tzv. zubaté. Sídlíště zasahuje do tří urbanistických obvodů, Morávково náměstí, Ukrajinská a Okrouhlá.

¹ Zdroj: Wikipedia, historický přehled <http://www.enviweb.cz/clanek/priroda/81029/cenene-brnenske-sidliste-lesna-ma-ochranit-architektonicka-studie>

Občanskou vybavenost v Bohunicích zajišťovalo obchodní středisko umístěné v centrální části sídliště v ulici Dlouhá, které bylo vybudováno až v poslední etapě výstavby obytného souboru. Stejně tak jako při stavbě jiných brněnských sídlišť došlo v prvních letech života na sídlišti k velmi neuspokojivé nabídce služeb, zejména kapacita základních a mateřských škol byla nedostatečná. Od ukončení výstavby posledního panelového domu se rozsah zástavby Bohunic příliš nezměnil a sídliště zůstalo zakonzervováno prakticky v původní urbanistické kompozici. Výrazných změn však dostalo po rozsáhlé regeneraci sídliště barevné řešení fasád domů. Bohunice tak již netvoří dojem jednoho megalomanského betonového komplexu, ale díky barevné skladbě jsou panelové bloky nenásilně členěny a jednotlivé domy tak získávají prvek individuality.

Ve středu sídliště se nachází zástavba zbytku původní vesnice. Severně od sídliště se na severní straně Jihlavské ulice rozkládá přílehlý rozsáhlý areál zdejší fakulní nemocnice, který zasahuje i na území sousední městské části Brno-Starý Lískovec, a sousední vysokou zdí obehnaný areál zdejší vazební věznice. V nejzápadnější části katastru Bohunic vyrostla roku 2008 severní polovina obchodního centra Campus Square, jehož jižní polovina se nachází již v katastrálním území sousední městské části Brno-Starý Lískovec. Činnosti v rámci státní správy vykonává pro městskou část Brno-Bohunice pověřená městská část Brno-střed.²

SÍDLIŠTĚ BYSTRC II A KAMECHY

V MČ Bystrc dnes žije 23 710 obyvatel v 10 048 bytech. Sídlíště Bystrc je umístěno v západní části města a souvislou zástavbou nenavazuje na žádnou jinou brněnskou městskou část. Odlehlá poloha od městského centra sebou nese výhodu v podobě kvalitního životního prostředí v blízkosti přírodních území Holedné, Podkomorských

² Lesová P.: Brněnská sídliště, Brno 2011

lesů, Pohádky máje, hradu Veveří a dnes opět nejnavštěvovanější rekreační oblasti města Brna – Brněnské přehrady. Naopak velkou nevýhodou je hledisko dopravní dostupnosti, zejména obslužnosti městskou hromadnou dopravou v dopravních špičkách v kritických ranních a odpoledních hodinách. V současné době sídliště obsluhuje autobusová, trolejbusová i tramvajová doprava. Sídlíště je rozděleno do tří částí, Bystrc 1, Bystrc 2 a Bystrc 2/A (nazývaná též **Kamechy**).

Projektová dokumentace Bystrce 1 byla vypracována v mimořádně krátké době, přesto vzniklo z urbanistického hlediska poměrně kvalitní sídliště, které v současné době splynulo s původní zástavbou i okolní přírodou. Bystrc 1 je položena na poměrně členitém povrchu.

Bystrc 2, neboli Novou Bystrc, tvoří souvislý obytný soubor západně od Staré dálnice, který je tvořen veskrze panelovými domy a oproti Bystrci 1 tak vykazuje silně homogenní charakter. Výstavba Bystrce 2 započala při dokončovacích stavebních úpravách v Bystrci 1, tedy koncem roku 1976 v duchu tzv. proudové výstavby panelových domů. Dokončení výstavby Bystrce 2 s navrhovanou kapacitou 4 000 bytů pro 12 000 obyvatel bylo plánováno v roce 1985, nicméně fakticky byly poslední panelové domy postaveny až na začátku devadesátých let a Bystrc se tak stala spolu s Kamenným Vrchem nebo s Vinohrady jedním z nejmladších brněnských sídlišť.

Bystrc 2/A (Kamechy) měla spojit Bystrc se Žebětínem. Nicméně vzhledem k výraznému protažení termínu dostavby Bystrce 2 se realizace projektu Bystrce 2/A v devadesátých letech již neuskutečnila. Teprve v roce 2006 došlo k výstavbě nových obytných celků na Kamechách, kde je plánováno několik tří až čtyřpatrových domů s celkem 1 600 až 1 982 byty a komerčními prostorami. Výstavba bytových domů Kamechy je rozdělena na 3 etapy – Kamechy I, Kamechy II a Kamechy III, které jsou

dále děleny na menší podetapy. Obytný celek Bystrc 2A neboli Kamechy není tedy z hlediska výstavby ukončen. Nachází se ve fázi rozestavěnosti.³

SÍDLIŠTĚ NOVÝ LÍSKOVEC

V MČ Nový Lískovec žije 10 500 obyvatel v 4 636 bytech, z toho v sídlištní části žije odhadem cca 8 000 obyvatel. V Novém Lískovci byla zahájena výstavba bytových domů sídliště Nový Lískovec v r. 1975 ulicemi Čtvrtě, Kamínky a Oblá. Tato I. etapa výstavby byla dokončena v r. 1986. Následovala výstavba Kamenného Vrchu II s novými typy terasových bytových domů. Tyto panelové domy byly postaveny již po tzv. revizi vad panelové výstavby a například neměly až na výjimky umakartová jádra, ve kterých se velmi dařilo mravencům faraónům, s nimiž obyvatelé sídliště Nový Lískovec v určité době urputně bojovali.

Ing. arch. Černý původně plánoval čtyřpodlažní domy a podle toho byla navrhována i infrastruktura, především počty parkovacích míst. Pak ale bylo rozhodnuto o zvýšení počtu bytů na dvojnásobek. Spolu s rychlým zvyšováním počtu automobilů po roce 1990 to přináší stále větší problémy.

V roce 1999 se začalo poprvé diskutovat o potřebě zateplit panelové domy. Výbor pro regeneraci panelového sídliště schválil koncept, který počítal s tím, že starší panelové domy z osmdesátých let budou nejen zatepleny, ale bude provedena kompletní oprava včetně vnitřních instalací a bytových jader. Rozsahem modernizace to byla v té době prakticky unikátní záležitost, nikde v ČR se neprováděly tak důkladné opravy a zhodnocení bytů. Výbor pro regeneraci panelového sídliště hrál také významnou roli při plánování obnovy veřejného prostranství. V roce 2002 zastupitelstvo městské části schválilo projekt regenerace panelového sídliště Nový

³ Při práci bylo čerpáno z internetové stránky: www.bystrc.cz

Lískovec a Kamenný Vrch (výsadba zeleně, budování a opravy dětských hřišť a sportovišť apod.)⁴

V roce 2009 byly soukromými investory zahájeny dvě významné stavby, garážový objekt na ulici Koniklecova a 1. etapa hromadných garáží Jihlavská.

Nachází se zde Přírodní rezervace Kamenný Vrch, která se rozkládá na 15 hektarech v nadmořské výšce okolo 360 m. Předmětem ochrany je zejména masový výskyt koniklece velkokvětého a stepní charakter vegetace, která je na našem území vzácná.⁵

SÍDLIŠTĚ VINOHRADY

V MČ Brno Vinohrady žije 14 319 obyvatel v 5 456 bytech. Sídliště Vinohrady leží ve východní části města Brna a souvislou zástavbou tvoří jeden urbanistický celek s líšeňským sídlištěm. Myšlenka výstavby obytného komplexu na Vinohradech se zrodila v druhé polovině 70. let, kdy bylo nutné řešit otázku poptávky po bydlení ve východním sektoru Brna v blízkosti továren Zetor, První brněnské strojírny a Královopolské strojírny. Tehdy ještě na místě dnešních Vinohrad stála osada Hamburk obklopená plochami polí, lesů a vinohradů. V roce 1978 byl vypracován podrobný projekt výstavby panelového sídliště, který se měl koncepčně podobat projektu sídliště Lesná.⁶

Se samotnou výstavbou se započalo v roce 1983, prakticky ihned po dokončení sídliště Líšeň, a už od samého počátku se vinohradské sídliště odlišovalo od jeho ostatních brněnských předchůdců. Na Vinohradech byla použita inovativní metoda rozvodu vody a elektřiny v podobě tzv. kolektorů, která se stala inspirací pro

⁴ Pramen: Faber, Jiří: Nový Lískovec - 115 let obce. Webové stránky MČ Nový Lískovec

⁵ Při práci bylo čerpáno z internetové stránky: www.nliskovec.brno.cz.

⁶ Lesová P.: Brněnská sídliště. Brno 2011

projektanty dalších sídlišť nejen u nás, ale i v jiných evropských zemích. Kolektory zásadním způsobem usnadňují kladení inženýrských sítí a jejich následnou údržbu, nicméně velkou nevýhodou je, že mají-li si maximálně zachovat své technické a ekonomické přednosti, předurčují tak výslednou podobu sídliště do více méně čtvercového rastru. Dalším inovativním prvkem bylo použití do té doby nevídané barevné škály fasád jednotlivých domů, což dodávalo Vinohradům punc novosti a jakýsi odklon od uniformity sídlišť budovaných v 60. a 70. letech. Celý komplex sídliště měl být dokončen v roce 1988, nicméně v té době byla stavebně ukončena pouze bytová výstavba. Občanská vybavenost v této době prakticky neexistovala a byla postupně dotvářena až v průběhu 90. let. Původní projekt předpokládal spíše nižší obytné budovy a více okolní zeleně. V průběhu výstavby však došlo k úpravě konceptu, ve kterém bylo schváleno zahuštění sídliště dalšími jedenáctipatrovými věžovými domy na konečný počet 4 500 bytových jednotek. Původní koncept sídliště se dnešnímu obrazu Vinohrad příliš nepodobá.

Urbanisticky jsou Vinohrady koncipovány do čtvercových jednotek. Šachovnicový charakter sídliště vzniklý v důsledku kolektorové metody dotváří síť bočních ulic, které jsou důsledně rovnoběžné západovýchodním směrem, zatímco pěší komunikace tvoří výhradně severojižní rovnoběžky. V každé ulici jsou tak zastoupeny čtyřpodlažní a osmipodlažní deskové domy, stejně jako jedenáctipatrové věžové domy, které tvoří celkově velmi rozmanitý výškově členitý komplex.

Obyvatelé Vinohrad prakticky od svého nastěhování řešili zoufalý nedostatek služeb. Plánovány byly tři základní školy, vznikly pouze dvě, a to až v průběhu 90. let, stejně tak jako byla projektována výstavba tří vzájemně propojených obchodních center (OC I, OC II, OC III) na Pálavském náměstí, z nichž bylo postaveno pouze OC I. Vinohrady byly jedinou městskou částí, ve které neexistoval kulturní sál. Problémem byla dokonce i výsadba trávy a stromů, které opakovaně hynuly na špatných půdních podmínkách a teprve až po navezení stovek kubíků zeminy se podařilo na

Vinohradech poskytnout jejím obyvatelům příjemné životní prostředí. Situace vybavenosti službami je v současné době již relativně dobře vyřešena. Obrovským problémem však zůstává otázka parkovacích kapacit sídliště. V době vzniku sídliště v 80. letech projektanti předpokládali jeden osobní automobil na čtyři rodiny, dnes je tento předpoklad mnohonásobně překonán. Neúnosný stav se podařilo částečně vyřešit stavbou garáží při ulicích Žarošická a Věstonická a většina vnitřních ulic okolo obvodové komunikace se stala jednosměrnými, čímž se podařilo vytvořit alespoň několik desítek parkovacích míst podél jedné strany vozovky.

IV. ANALÝZA VÝSLEDKŮ

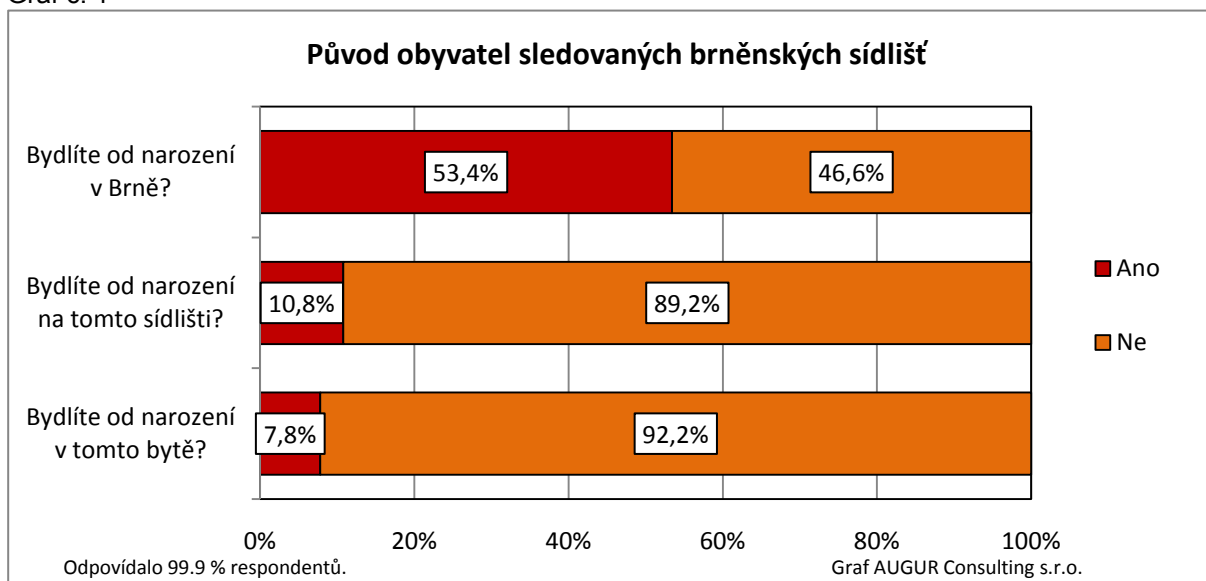
IV.1. DESKRIPTIVE SOCIÁLNĚ DEMOGRAFICKÉ A SOCIÁLNĚ EKONOMICKÉ SKLADBY OBYVATEL SLEDOVANÝCH SÍDLIŠŤ

IV.1.1. PŮVOD OBYVATEL SLEDOVANÝCH BRNĚNSKÝCH SÍDLIŠŤ

Jak vyplývá z analýzy výsledků, pouze více než polovina respondentů – obyvatel sledovaných sídlišť (53,4 %) žije v Brně od narození. Naproti tomu téměř polovina dotázaných (46,6 %) v Brně od svého narození nežije.

Ve sledovaných sídlištích žije od narození pouze více než desetina (10,8 %) respondentů a méně než desetina (7,8 %) žije od narození ve stávajícím bytě. Názorně jsou výsledky odpovědí dokumentovány v následujícím grafu č. 1.

Graf č. 1

Následující tabulka č. 1 dokumentuje výsledky odpovědí respondentů v korelaci s konkrétními sídlišti, na kterých výzkum probíhal. Z tabulky je patrné, že **původ obyvatel se v rámci jednotlivých sídlišť zásadněji neliší. Pouze v případě sídliště Kamenný Vrch je patrný vyšší podíl obyvatel, kteří jsou brněnskými rodáky** – žijí v Brně od svého narození.

■ Vyšší hodnota příslušné varianty. Hodnota je vyšší než ostatní hodnoty příslušné varianty o více než 4 %. Zvýraznění hodnoty v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 1

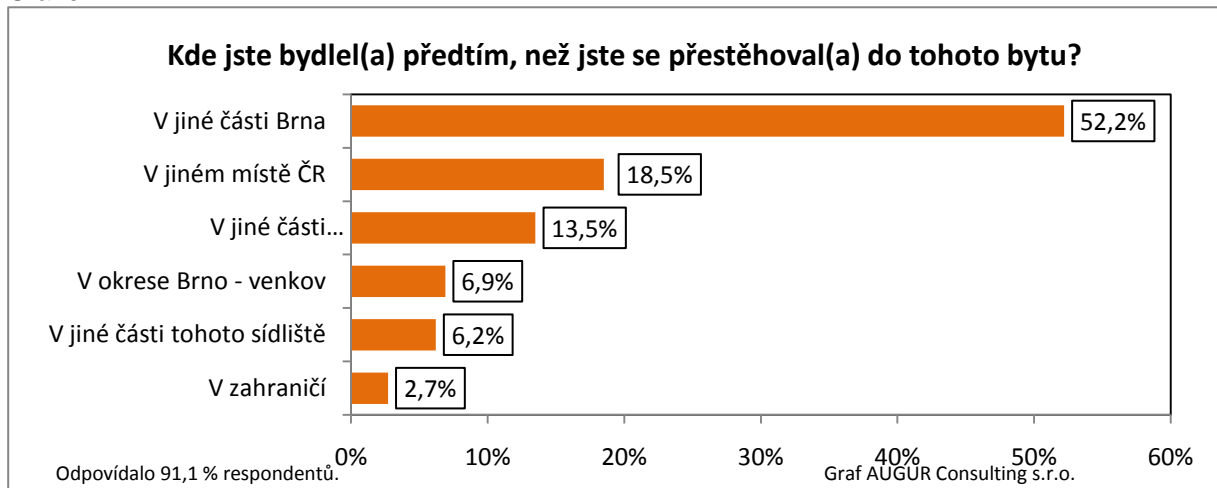
Původ obyvatel sledovaných brněnských sídlišť.		Bydlím od narození v Brně	Bydlím od narození na tomto sídlišti	Bydlím od narození v tomto bytě
Sídliště	Vinohrady	52,0 %	15,6 %	12,3 %
	Bystrc II	54,2 %	13,6 %	8,7 %
	Bohunice	46,6 %	10,7 %	7,8 %
	Kamenný Vrch	60,8 %	9,8 %	7,2 %
	Lesná	53,6 %	10,6 %	7,5 %
	Kamechy	53,4 %	0,0 %	0,0 %

Téměř pětina respondentů (18,5 %) uvádí, že před nastěhováním do stávajícího bytu bydlela v jiném místě v rámci České republiky. Jde častěji o respondenty

z nejnižší věkové kategorie do 29 let a častěji s nejvyšším stupněm vzdělání. Potvrzuje se tedy hypotéza, že na sledovaných sídlištích žijí mimo jiné mladí lidé, kteří přišli do Brna studovat a po absolvování vzdělání v Brně část z nich zůstávala žít.

Zajímavým se jeví zjištění, že více než dvacetina dotázaných (6,2 %) žila před nastěhováním do stávajícího bytu v jiné části příslušného sídliště (jedná se o stěhování v rámci jednoho sídliště). Nejedná se však o specifickou skupinu obyvatel z hlediska sociálně demografických charakteristik. Jde o respondenty, kteří se rekrutují z různých věkových i vzdělanostních skupin. Potvrzují se tak některá zjištění z kvalitativní části tohoto empirického šetření, kdy bylo identifikováno, že v některých rodinách dochází k tomu, že po dovršení věku dospělosti hledají děti stávajících obyvatel sídlišť bydlení v blízkosti svých rodičů (ve stejném sídlišti). Jedná se také o důsledek snahy zachovat kontinuitu vztahů a dalších vazeb na prostor sídliště. V některých případech zůstávají ve stávajících bytech dospělé děti a nové bydlení v rámci sídliště si pořizují jejich rodiče. Názorně jsou výsledky dokumentovány v následujícím grafu č. 2 a tabulce č. 2.

Graf č. 2

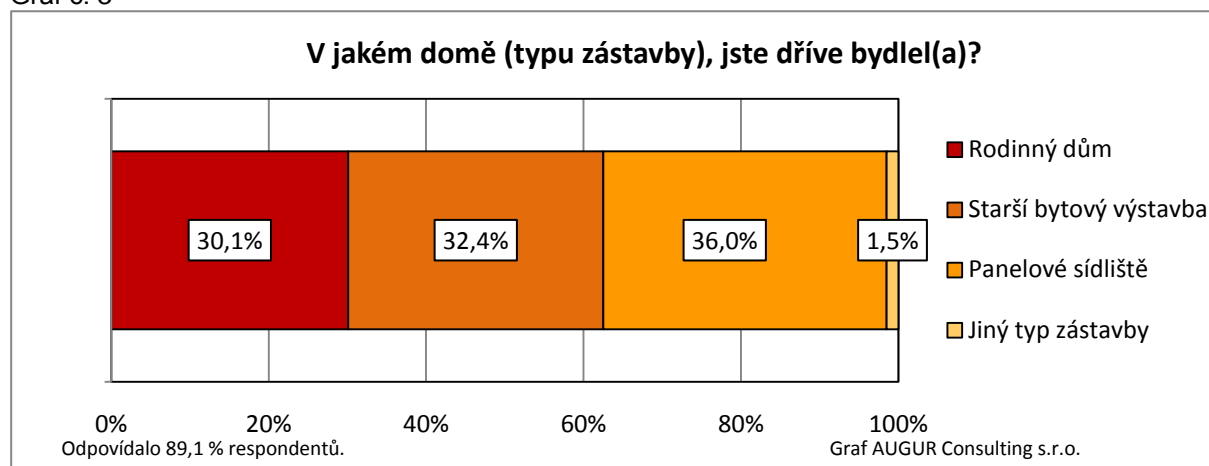
■ Vyšší hodnota příslušné varianty. Hodnota je vyšší než ostatní hodnoty příslušné varianty o více než 4 %.
Zvýraznění hodnot v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 2

Kde jste bydlel(a) předtím, než jste se přestěhoval(a) do tohoto bytu?		V jiné části tohoto sídliště	V jiné části Brna	V okrese Brno-venkov	V jiné části JM kraje	V jiném místě ČR	V zahraničí
Věk respondenta	Do 29 let	7,3 %	44,8 %	5,7 %	12,6 %	24,6 %	5,0 %
	Od 30 do 44 let	7,5 %	52,2 %	9,1 %	11,6 %	17,1 %	2,5 %
	Od 45 do 59 let	5,2 %	53,5 %	7,6 %	17,4 %	14,2 %	2,1 %
	Více než 60 let	3,7 %	57,7 %	5,1 %	14,6 %	16,9 %	2,0 %
Dosažené vzdělání	Bez vzdělání, základní	9,6 %	57,5 %	5,5 %	8,2 %	17,8 %	1,4 %
	Středoškolské bez maturity, vyučen(a)	5,8 %	54,4 %	9,3 %	15,4 %	13,4 %	1,7 %
	Středoškolské s maturitou	5,4 %	55,3 %	6,3 %	13,8 %	17,6 %	1,6 %
	Vysokoškolské	6,7 %	45,3 %	6,5 %	12,8 %	23,6 %	5,1 %

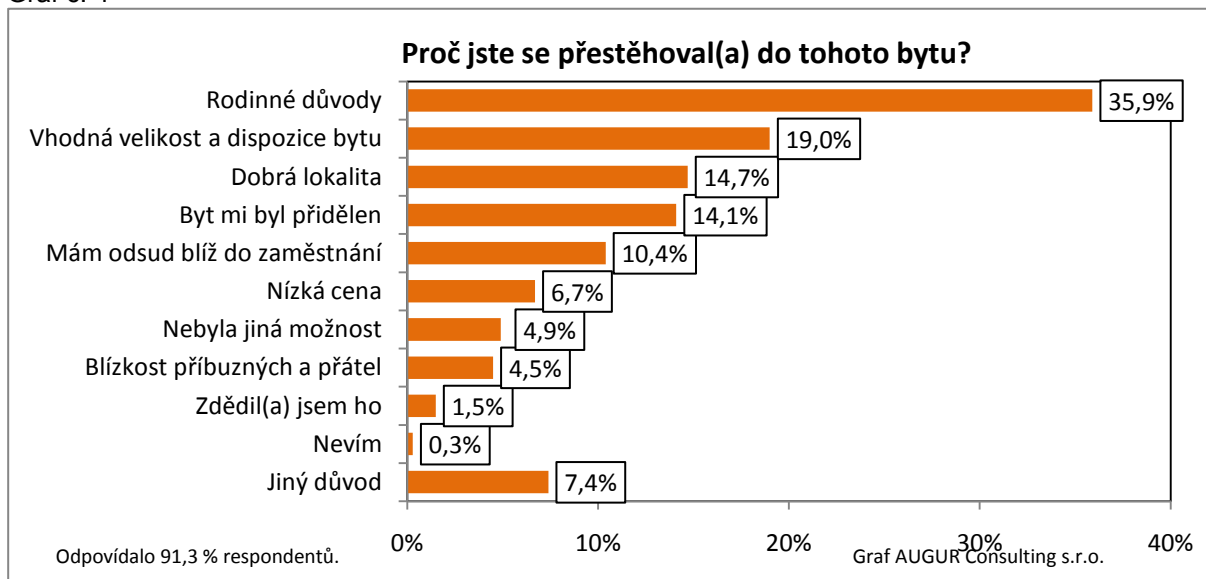
Téměř třetina respondentů, obyvatel sledovaných brněnských sídlišť, žila před nastěhováním do stávajícího bydlení (bytu v příslušném sídlišti) v rodinném domě (30,1 %) a další téměř třetina dotázaných (32,4 %) žila ve starší rodinné zástavbě. Bezprostřední zkušenost s bydlením na sídlišti měla před nastěhováním do současného sídlištního bytu pouze více než třetina (36 %) dotázaných. Názorné výsledky dokumentuje následující graf č. 3.

Graf č. 3

Hlavními motivy pro stěhování do sídlištního bytu byly pro více než třetinu respondentů (35,9 %) rodinné důvody, dále pak vhodná velikost a dispozice bytu (19%), dobrá lokalita (14,7 %), byt jim byl přidělen (14,1 %), geografická dostupnost zaměstnání (10,4 %), nízká pořizovací cena bytu (6,7 %), absence jiné alternativy bydlení (4,9 %), blízkost příbuzných a přátel (4,5 %), případně dědictví (1,5 %). Názorně jsou výsledky dokumentovány v následujícím grafu č. 4.

Graf č. 4

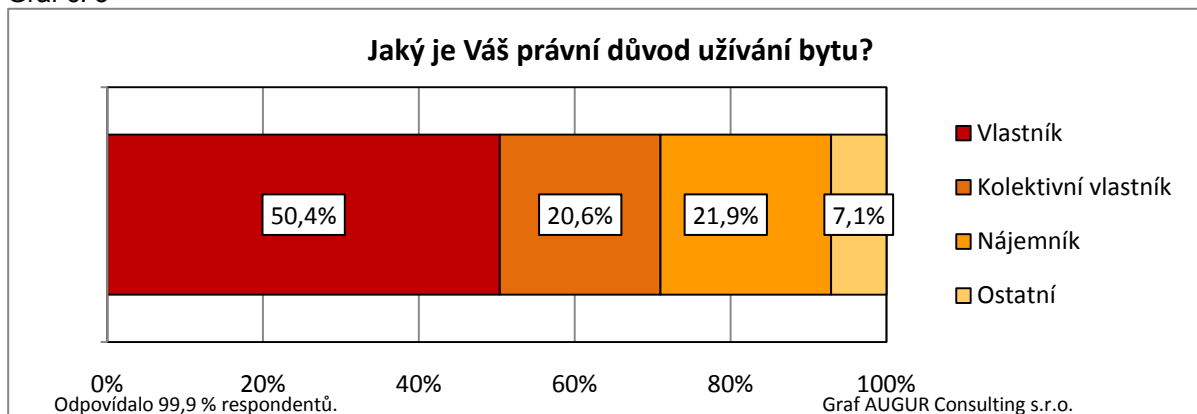

Poznámka: Respondenti měli z výčtu uvést maximálně dva důvody pro stěhování se do sídliště nebo měli možnost uvést „jiný důvod“. Ve variantě „jiný důvod“ byly uvedeny např. odpovědi: studium vysoké školy, výměna bytu, zlepšení kvality bydlení, koupě bytu do osobního vlastnictví, založení vlastní domácnosti apod.

IV.1.2. STRUKTURA OBYVATEL SLEDOVANÝCH SÍDLIŠŤ Z HLEDISKA VLASTNICKÉHO VZTAHU K BYDLENÍ

Více než polovina dotázaných respondentů (50,4 %) žije v bytě, který je v osobním vlastnictví respondenta, v jeho spoluvlastnictví nebo ve vlastnictví jiného člena domácnosti (nejčastěji osoby blízké). Pětina respondentů (20,6 %) je kolektivním vlastníkem nebo členem domácnosti kolektivního spoluvlastníka (člena bytového družstva apod.). Téměř stejně početná skupina dotázaných (21,9 %) má k bytu nájemní vztah nebo je členem domácnosti osoby, která má k bytu nájemní vztah. Téměř každý patnáctý respondent (6,7 %) je v příslušném bytu podnájemníkem. Podrobně strukturu vzorku obyvatel sledovaných sídlišť z hlediska vlastnického vztahu k bydlení dokumentuje následující graf č. 5 a současně tabulka č. 3.

Graf č. 5

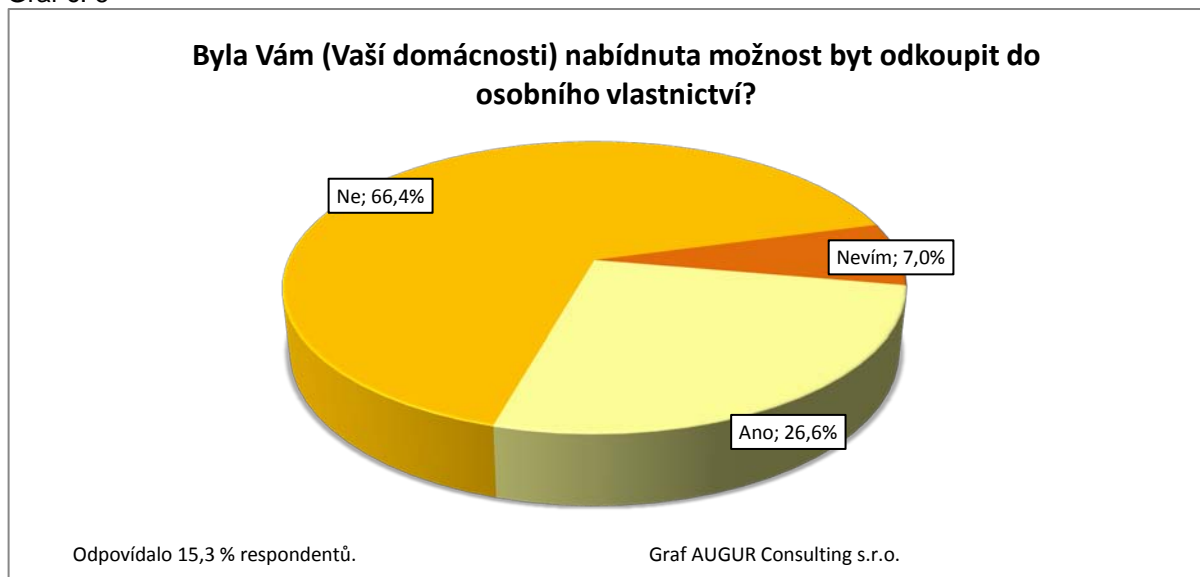

Tabulka č. 3

Hlavní skupina	Podíl ve validních %	Podrobné členění	Podíl ve validních %
Vlastník	50,4 %	Vlastník bytu v osobním vlastnictví	22,6 %
		Spoluvlastník bytu v osobním vlastnictví	18,7 %
		Člen domácnosti vlastníka nebo spoluvlastníka bytu v osobním vlastnictví	9,6 %
Kolektivní vlastník	20,6 %	Člen bytového družstva založeného před rokem 1989 – SBD nebo LBD, žijící v bytě tohoto družstva	14,1 %
		Člen domácnosti osoby uvedené v předchozím řádku	4,8 %
		Člen resp. podílník právnické osoby založené za účelem privatizace bytů/domů (např. Družstva, s.r.o.)	1,3 %
		Člen domácnosti osoby uvedené v předchozím řádku	0,3 %
Nájemník	21,9 %	Nájemník v obecním nebo státním bytě	11,3 %
		Člen domácnosti osoby uvedené v předchozím řádku	4,5 %
		Nájemník v bytě v soukromém bytě na základě řádné smlouvy	4,6 %
		Člen domácnosti nájemníka v bytě v soukromém vlastnictví	1,0 %
		Nájemník ve služebním bytě	0,1 %
		Člen domácnosti nájemníka ve služebním bytě	0,1 %
		Osoba žijící v domě s pečovatelskou službou	0,2 %
Ostatní	7,1 %	Podnájemník	6,7 %
		Osoba s jiným právním důvodem užívání bytu než zde zmíněné	0,2 %
		Nelze zjistit, neví	0,2 %

Dvěma třetinám respondentů (66,4 %), kteří žijí v obecních bytech, nebyla nabídnuta možnost byt odkoupit do osobního vlastnictví. Názorně tuto skutečnost dokumentuje následující graf č. 6.

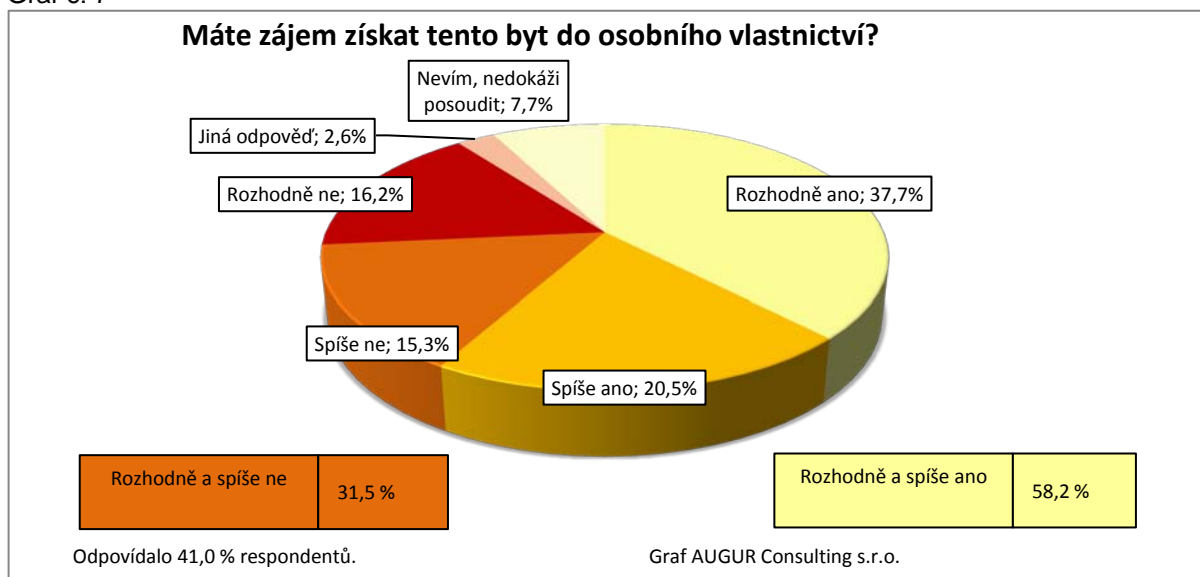
Graf č. 6

Poznámka: Na výše uvedenou otázku odpovídali pouze respondenti, kteří uvedli, že jsou nájemníky v obecním bytě nebo členy domácností nájemníků.

Téměř tři pětiny dotázaných (58,2 %) z těch, kteří žijí v obecních bytech nebo družstevních bytech, projevují rozhodně nebo spíše zájem získat byt do svého osobního vlastnictví. Naproti tomu téměř třetina dotázaných (31,5 %) neprojevuje zájem obecní nebo družstevní byt do svého vlastnictví získat. Názorně jsou výsledky uvedeny v následujícím grafu č. 7.

Graf č. 7

Poznámka: Na výše uvedenou otázku odpovídali pouze respondenti, kteří žijí v nájemním bytě nebo žijí v bytech družstevních.

Zájem odkoupit obecní byt nebo převést družstevní byt do svého soukromého vlastnictví projevují častěji lidé ve středních věkových kohortách (30–44 let a 45–59 let), v jejichž domácnosti jsou ekonomicky aktivní dvě a více osob, častěji se jedná o úplné rodiny s dospělým dítětem nebo dětmi a současně domácnosti, které vykazují vyšší úroveň ekonomického statusu (zařazují se častěji do skupiny osob „bohatí“ a osob, pro které jsou náklady na bydlení „bezproblémově únosné“). Zájem získat obecní nebo družstevní byt do osobního vlastnictví výrazněji nesouvisí např. se vzděláním respondentů ani se výrazněji neliší v rámci jednotlivých sídlišť. Podrobně jsou výsledky odpovědí uvedeny ve vztahu k sociálně demografickým a ekonomickým charakteristikám v následující přehledové tabulce č. 4.

■ Vyšší míra zájmu získat byt do osobního vlastnictví u příslušného sociálně demografického znaku nebo charakteristiky. Zvýraznění hodnot v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 4

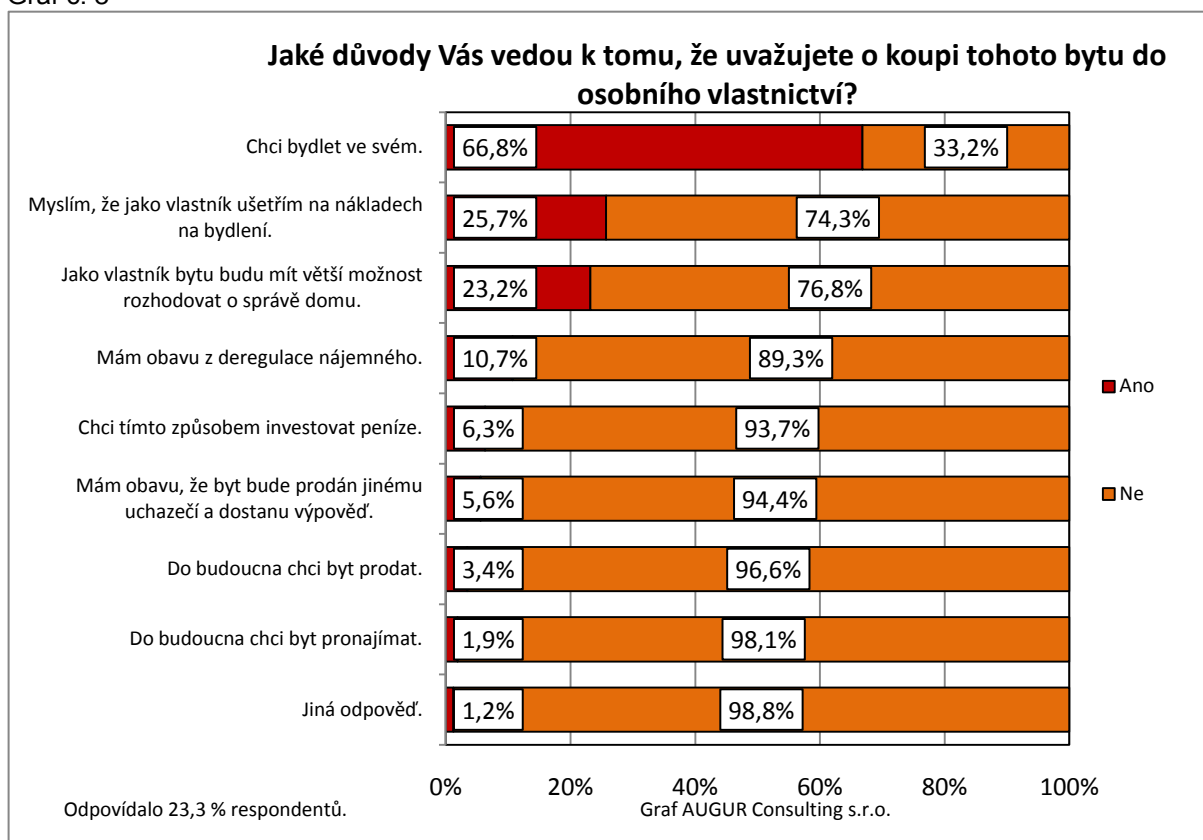
Máte zájem získat tento byt do osobního vlastnictví?		Rozhodně a spíše ano	Rozhodně a spíše ne	Nevím
Věk respondenta	Do 29 let	45,8 %	36,4 %	17,8 %
	Od 30 do 44 let	64,4 %	26,5 %	9,1 %
	Od 45 do 59 let	64,5 %	30,3 %	5,2 %
	Více než 60 let	57,5 %	40,0 %	2,5 %

Máte zájem získat tento byt do osobního	Rozhodně a spíše ano	Rozhodně a spíše ne	Nevím
---	----------------------	---------------------	-------

vlastnictví? - Pokračování				
Dosažené vzdělání	Bez vzdělání, základní	51,2 %	38,5 %	10,3 %
	Středoškolské bez maturity, vyučen(a)	59,2 %	33,3 %	7,5 %
	Středoškolské s maturitou	61,8 %	28,2 %	10,0 %
	Vysokoškolské	58,4 %	37,6 %	4,0 %
Sídliště	Vinohrady	60,1 %	32,9 %	7,0 %
	Bystrc II	64,0 %	30,6 %	5,4 %
	Bohunice	58,1 %	31,1 %	10,8 %
	Kamenný Vrch	54,5 %	35,3 %	10,2 %
	Lesná	68,2 %	27,3 %	4,5 %
Počet osob v bytě	Jedna osoba	51,8 %	44,6 %	3,6 %
	Dvě osoby	57,2 %	36,0 %	6,8 %
	Tři osoby	64,6 %	26,6 %	8,8 %
	Čtyři a více osob	65,0 %	23,1 %	11,9 %
Počet ek. aktivních osob	Žádná ek. aktivní osoba	45,3 %	49,6 %	5,1 %
	Jedna ek. aktivní osoba	61,9 %	31,5 %	6,6 %
	Dvě ek. aktivní osoby	62,8 %	26,9 %	10,3 %
	Tři a více ek. aktivní osoby	68,2 %	21,7 %	10,1 %
Typ domácnosti	Jednočlenná domácnost	52,4 %	43,5 %	4,1 %
	Úplná rodina s dítětem/děťmi do 18 let	64,0 %	25,2 %	10,8 %
	Úplná rodina s dítětem/děťmi nad 18 let	71,0 %	17,7 %	11,3 %
	Neúplná rodina	58,3 %	37,5 %	4,2 %
	Rodina dvou a více dospělých osob	59,2 %	33,7 %	7,1 %
	Ostatní (vícegenerační soužití, spolubydlíci, jiný příbuzný)	54,0 %	36,5 %	9,5 %
Pocit chudoby	Chudý	56,4 %	36,5 %	7,1 %
	Ani chudý, ani bohatý	60,9 %	30,9 %	8,2 %
	Bohatý	75,0 %	18,8 %	6,2 %
Náklady na bydlení	Bezproblémově únosné	64,6 %	27,2 %	8,2 %
	Na hranici únosnosti	59,4 %	33,1 %	7,5 %
	Neúnosné	45,3 %	47,6 %	7,1 %
Úpra vy v bytě	Ano	61,5 %	30,3 %	8,2 %
	Ne	57,8 %	37,4 %	4,8 %
Vlastnický vztah	Kolektivní vlastník	66,1 %	26,8 %	7,1 %
	Nájemník	53,6 %	37,7 %	8,7 %
Plán stěhování	Ano	53,5 %	37,5 %	9,0 %
	Ne	61,7 %	32,5 %	5,8 %

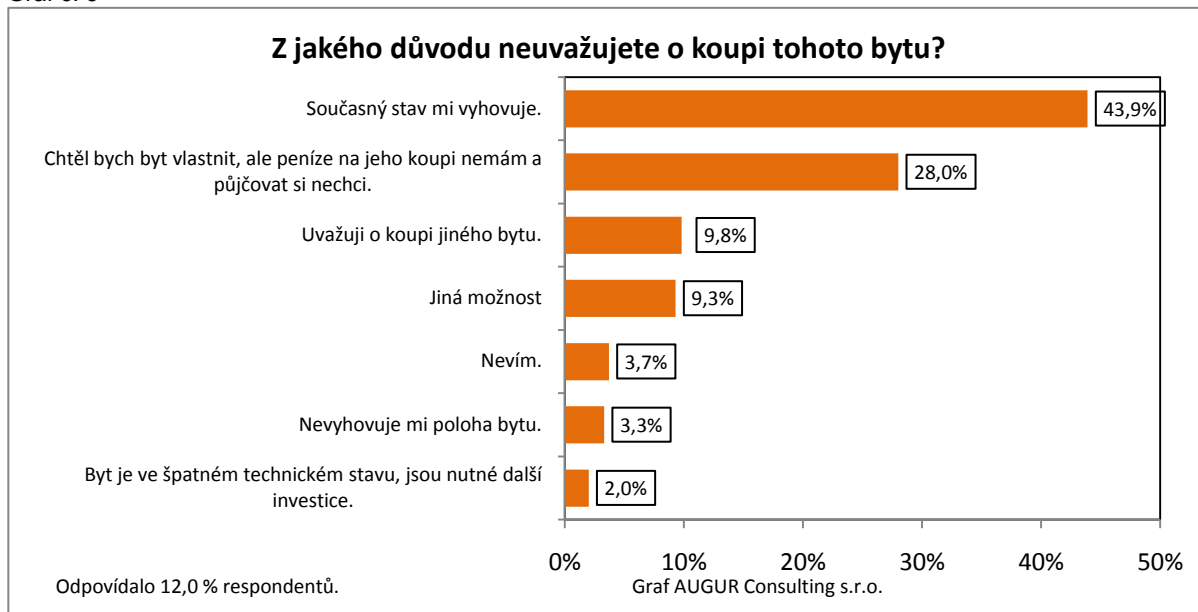
Pro dvě třetiny respondentů (66,8 %), kteří projevují zájem byt získat do osobního vlastnictví (58,2 %) je motivem vlastnický zájem, prostě „chtějí bydlet ve svém“. Čtvrtina dotázaných (25,7 %) projevuje zájem byt vlastnit z důvodů snížení nákladů na bydlení a téměř stejně početná skupina (23,2 %) se domnívá, že jako majitelé budou mít větší možnost rozhodovat o správě domu. Pouze pro desetinu dotázaných respondentů (10,7 %) je motivem pro vlastnictví bytu obava z deregulace nájemného. Spekulativně k zájmu byt vlastnit přistupuje více než desetina dotázaných. Nejčastěji respondenti získáním bytu do osobního vlastnictví sledují zájem investovat peníze (6,3 %), chtějí byt následně prodat (3,4 %) nebo mají zájem byt pronajímat (1,9 %). Podrobně jsou výsledky uvedeny v následujícím grafu č. 8.

Graf č. 8

Hlavním důvodem nezájmu o případné získání bytu do osobního vlastnictví je pro více než dvě pětiny dotázaných (43,9 %) skutečnost, že „současný stav jim vyhovuje“. Více než čtvrtina dotázaných (28 %) by „chtěla byt vlastnit, ale peníze na jeho koupi nemá a půjčovat si nechce“. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 9.

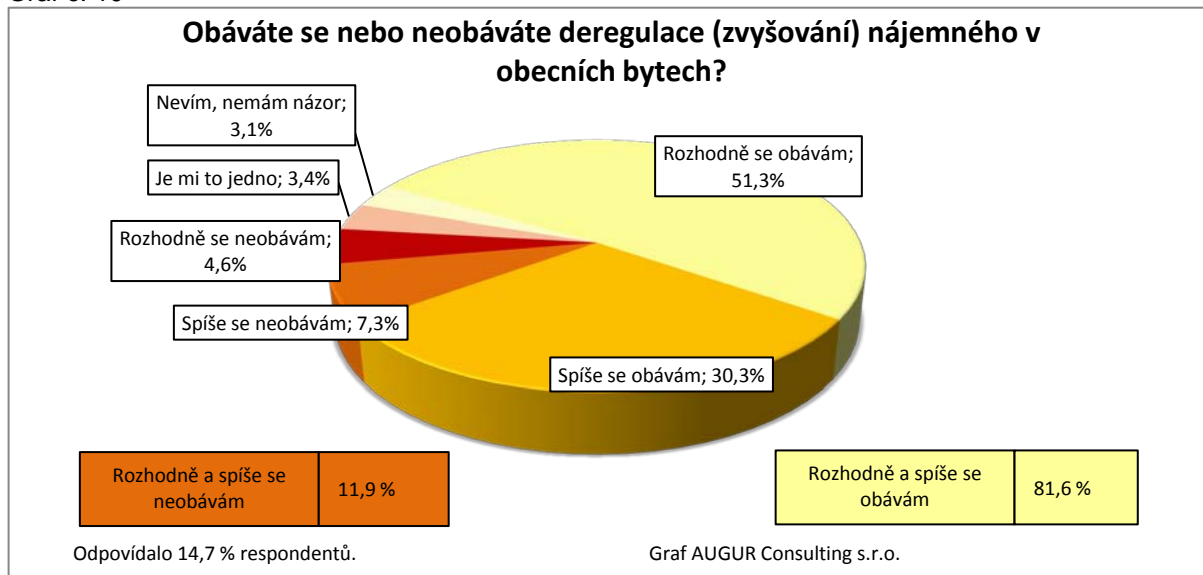
Graf č. 9

Poznámka: výsledky dokumentují odpovědi pouze těch respondentů, kteří žijí v obecních bytech nebo družstevních bytech a nezvažují odkoupení nebo převod bytu do OV (12% respondentů).

Více než čtyři pětiny respondentů (81,6 %), kteří žijí v obecních bytech se rozhodně nebo spíše obávají deregulace (zvyšování) nájemného. Více než desetina z těchto respondentů (11,9 %) se deregulace nájemného rozhodně nebo spíše neobává. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 10.

Graf č. 10

Poznámka: Výsledky v grafu dokumentují obavu z deregulace nájemného pouze u respondentů žijících v obecních bytech.

Deregulace (zvyšování) nájmů a dopadu zákona č. 107/2006 Sb., v novelizované podobě o jednostranném zvyšování nájmů, který by měl vstoupit v platnost 1.1.2013 se obávají častěji lidé ve vyšších věkových skupinách a s nejnižším stupněm vzdělání. Častěji se jedná o jednočlenné domácnosti seniorů (žádná osoba v domácnosti není ekonomicky aktivní). Současně se častěji dopadů deregulace nájmů obávají respondenti z tzv. neúplných rodin s dětmi, kteří vykazují znaky

nižšího ekonomického statusu (zařazují se častěji do skupiny „chudý“ a „náklady na bydlení jsou pro ně už v současné době, neúnosné“). Potvrzuje se tak předpoklad, že ohrožené skupiny osob v souvislosti s deregulací nájmu budou především samostatně žijící senioři (starobní důchodci) a neúplné rodiny s dětmi. Vyšší obavy z deregulace nájmu projevují obyvatelé Lesné a Kamenného Vrchu. Podrobně jsou výsledky odpovědí dokumentovány ve vztahu k vybraným sociálně demografickým ukazatelům v následující tabulce č. 5.

■ Vyšší míra obav z deregulace nájemného u příslušného sociálně demografického znaku nebo charakteristiky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 5

Obáváte se nebo neobáváte deregulace (zvyšování) nájemného v obecních bytech?		Rozhodně a spíše se obávám	Rozhodně a spíše se neobávám	Je mi to jedno, nevím
Věk respondenta	Do 29 let	38,6 %	35,4 %	26,0 %
	Od 30 do 44 let	62,4 %	27,1 %	10,5 %
	Od 45 do 59 let	69,5 %	18,2 %	12,3 %
	Více než 60 let	67,2 %	22,7 %	10,1 %
Dosažené vzdělání	Bez vzdělání, základní	84,2 %	5,3 %	10,5 %
	Středoškolské bez maturity, vyučen(a)	71,9 %	15,2 %	12,9 %
	Středoškolské s maturitou	65,0 %	22,5 %	12,5 %
	Vysokoškolské	48,2 %	35,1 %	16,7 %
Sídliště	Vinohrady	64,0 %	15,6 %	20,4 %
	Bystrc II	62,1 %	23,3 %	14,6 %
	Bohunice	53,3 %	32,5 %	15,2 %
	Kamenný Vrch	70,3 %	19,4 %	10,3 %
	Lesná	70,4 %	23,5 %	6,1 %
Počet osob v bytě	Jedna osoba	67,6 %	23,5 %	8,9 %
	Dvě osoby	65,4 %	21,5 %	13,1 %
	Tři osoby	63,1 %	22,5 %	14,4 %
	Čtyři a více osob	59,3 %	24,0 %	16,7 %
Počet ek. aktivních osob	Žádná ek. aktivní osoba	75,4 %	14,9 %	9,7 %
	Jedna ek. aktivní osoba	62,3 %	26,4 %	11,3 %
	Dvě ek. aktivní osoby	61,1 %	21,7 %	17,2 %
	Tři a více ek. aktivní osoby	57,6 %	27,3 %	15,1 %
Typ domácnosti	Jednočlenná domácnost	67,1 %	24,0 %	8,9 %
	Úplná rodina s dítětem/děťmi do 18 let	61,4 %	22,8 %	15,8 %
	Úplná rodina s dítětem/děťmi nad 18 let	59,0 %	27,9 %	13,1 %
	Neúplná rodina	71,4 %	20,4 %	8,2 %
	Rodina dvou a více dospělých osob	63,9 %	21,7 %	14,4 %
	Ostatní (vícegenerační soužití, spolubydlící, jiný příbuzný)	63,2 %	17,5 %	19,3 %

Obáváte se nebo neobáváte deregulace (zvyšování) nájemného v obecních bytech? – Pokračování	Rozhodně a spíše se	Rozhodně a spíše se	Je mi to jedno, nevím
---	---------------------	---------------------	-----------------------

		obávám	neobávám	
Pocit chudoby	Chudý	78,7 %	13,1 %	8,2 %
	Ani chudý, ani bohatý	61,7 %	24,3 %	14,0 %
	Bohatý	50,0 %	35,3 %	14,7 %
Náklady na bydlení	Bezproblémově únosné	50,6 %	34,8 %	14,6 %
	Na hranici únosnosti	69,3 %	16,7 %	14,0 %
	Neúnosné	76,7 %	14,0 %	9,3 %
Úpra vy v bytě	Ano	63,8 %	22,5 %	13,7 %
	Ne	67,3 %	20,4 %	12,3 %
Vlastnický vztah	Kolektivní vlastní	54,7 %	28,1 %	17,2 %
	Nájemník	72,1 %	17,9 %	10,0 %
Plán stěhování	Ano	55,0 %	30,1 %	14,9 %
	Ne	69,5 %	18,6 %	11,9 %
Počet místností	Jedna obytná místnost	64,5 %	26,3 %	9,2 %
	Dvě obytné místnosti	71,7 %	20,8 %	7,5 %
	Tři obytné místnosti	61,9 %	23,9 %	14,2 %
	Čtyři a více obytných místností	59,3 %	20,0 %	20,7 %

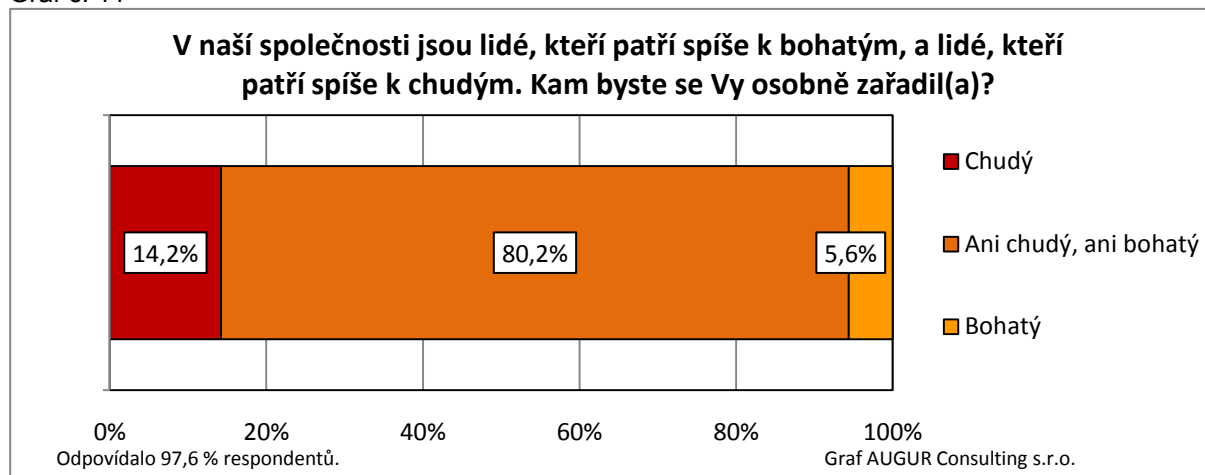
IV.1.3. SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÝ STATUS A NÁKLADY NA BYDLENÍ

Sociálně ekonomický status obyvatel sledovaných sídlišť byl identifikován několika pocitovými i fakticitními otázkami. I když je téma příjmů domácností, výdajů a finanční tematika vůbec tématem vysoce soukromým, podařilo se identifikovat základní sociálně ekonomický profil obyvatel sledovaných sídlišť.

Obecně lze konstatovat, že na sledovaných sídlištích žijí všechny skupiny obyvatel z hlediska ekonomického statusu s výraznou převahou středních a nižších příjmových skupiny obyvatel.⁷ Dvacetina dotázaných (5,6 %) se hlásí ke skupině „bohatých“ a více než desetina (14,2 %) se zařadila do skupiny „chudých“. Čtyři pětiny dotázaných (80,2 %) se necítí být ani bohaté, ani chudé. Názorné výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 11.

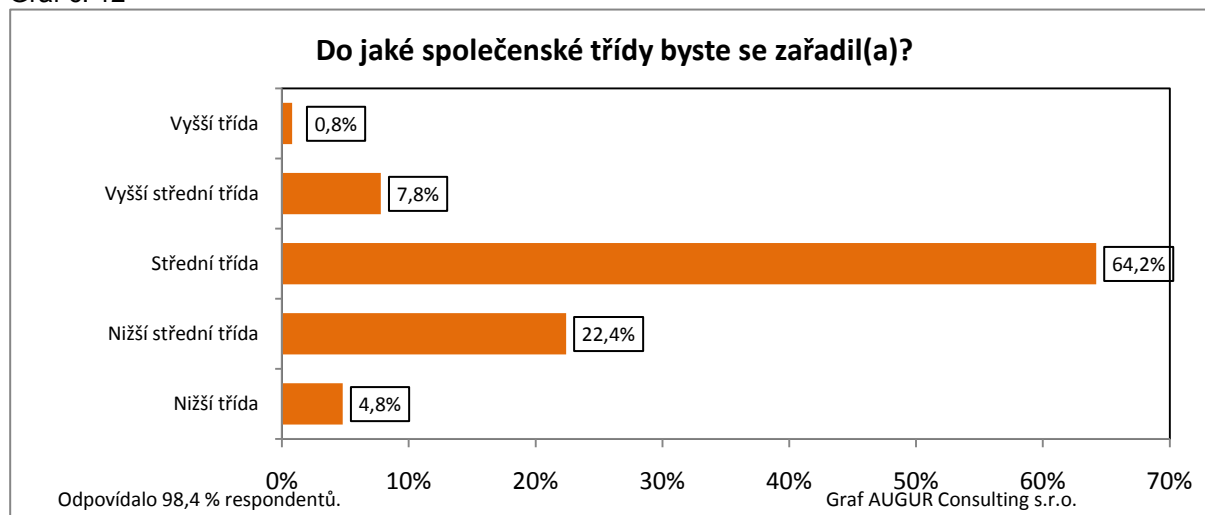
⁷ Otázka byla měřena na desetibodové škále. Při analýze výsledků byla využita tzv. kategorizace položek hodnotící škály. Byly sloučeny tři krajní hodnoty 1, 2 a 3 do varianty „**chudý**“, dále pak hodnoty 4, 5, 6 a 7 do varianty „**ani chudý, ani bohatý**“ a varianty 8, 9 a 10 do varianty „**bohatý**“.

Graf č. 11

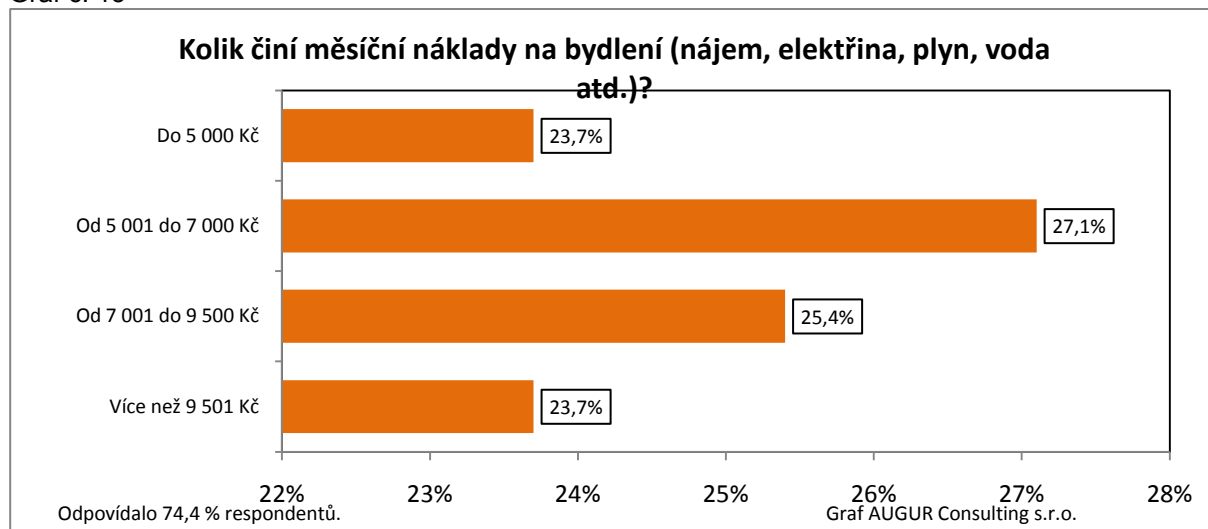
Výše uvedená konstatování potvrzuje také stratifikace respondentů z hlediska společenských tříd. Téměř dvě třetiny dotázaných (64,2 %) se zařazují do střední společenské třídy a téměř čtvrtina dotázaných (22,4 %) do nižší střední třídy. Podrobně je stratifikace respondentů z hlediska jejich zařazení se do společenské třídy uvedena v následujícím grafu č. 12.

Graf č. 12

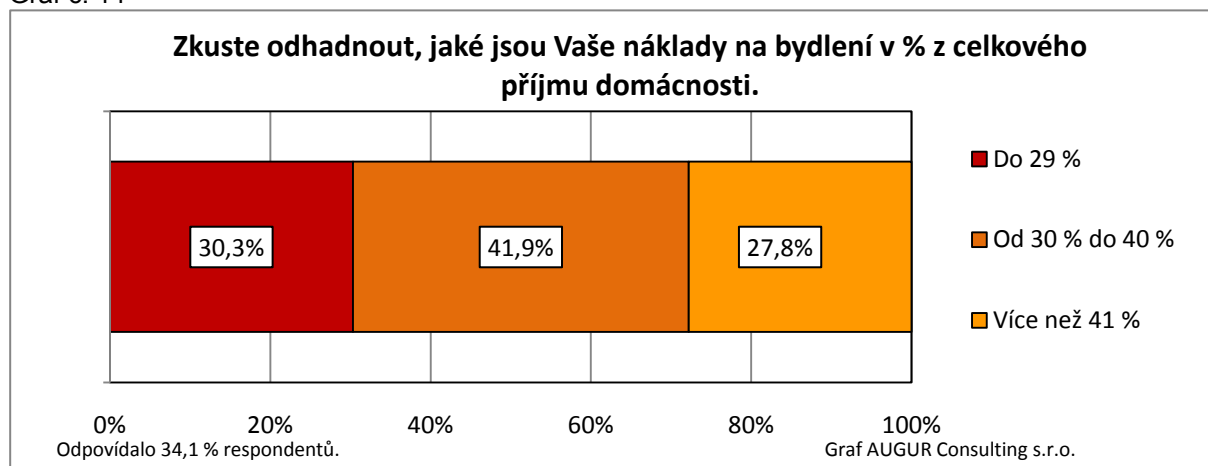
U více než poloviny domácností (52,5 %) se měsíční náklady na bydlení pohybují v intervalu od 5 001 do 9 500 Kč, včetně energií. U čtvrtiny domácností (23,7 %) jsou měsíční náklady na bydlení nižší než 5 000 Kč včetně energií, ale u stejně početné skupiny obyvatel (23,7 %) jsou měsíční náklady na bydlení vyšší než 9 501 Kč. Názorně jsou výsledky uvedeny v následujícím grafu č. 13.

Graf č. 13

Měsíční náklady na bydlení tvoří podle více než čtvrtiny (27,8 %) obyvatel sledovaných sídlišť více než 41 % celkových měsíčních příjmů domácnosti. Pro více než dvě pětiny domácností (41,9 %) tvoří měsíční náklady na bydlení 30 – 40% jejich průměrných měsíčních příjmů a pouze pro třetinu domácností (30,3%) tvoří měsíční náklady na bydlení méně než 30 % průměrných měsíčních příjmů domácnosti.⁸ Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 14.

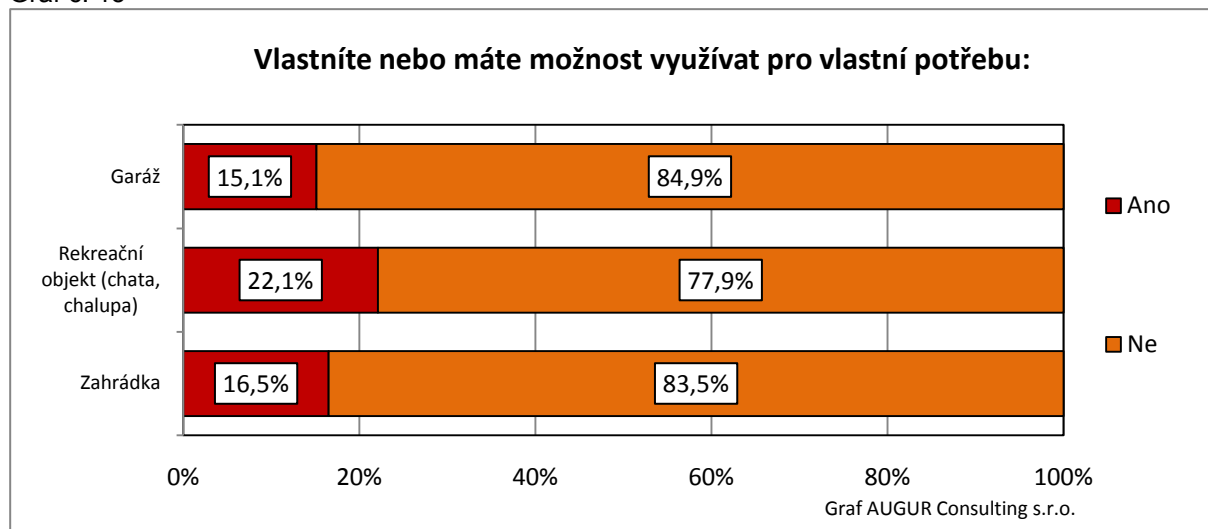
Graf č. 14

Pouze méně než pětina dotázaných obyvatel sledovaných sídlišť uvádí, že vlastní nebo má možnost pro vlastní potřebu využívat garáž (15,1 %) nebo zahrádku (16,5 %). Více než pětina respondentů (22,1 %) tvrdí, že vlastní nebo může pro vlastní potřebu využívat rekreační objekt (chatu nebo chalupu). Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 15.

⁸ Např. v Praze tvořily výdaje za bydlení, vodu a energie, (z hlediska celkové struktury vydání domácností), celkem 23,08 % celkových výdajů a tzv. „další náklady na provoz domácnosti“ tvořily 5,64 % všech výdajů. Celkem tedy výdaje za bydlení, včetně energií činily v Praze, v roce 2009, v průměru 28,72 % všech výdajů domácností. (Zdroj, ČSÚ).

Graf č. 15

IV.1.4. SOCIÁLNĚ DEMOGRAFICKÁ SKLADBA OBYVATEL SÍDLIŠŤ

Následující přehledová tabulka dokumentuje sociálně demografickou skladbu obyvatel sledovaných sídlišť. Zcela jednoznačně se na základě empirických poznatků potvrzují některá zjištění z kvalitativní části šetření.

Sídliště Lesná je specifické vysokým podílem nejstarší skupiny obyvatel (60 a více let) a podílem jednočlenných domácností. Současně sídliště Lesná vykazuje vysoký podíl osob s nejvyšším stupněm vzdělání.

Sídliště Vinohrady vykazuje vyšší podíl osob v nejmladší věkové skupině (do 29 let) a současně ve skupině 45 – 59 let, dále pak vyšší počet vícečlenných domácností (více než tři osoby v bytě).

Sídliště Kamenný Vrch je charakteristické vyšším podílem osob v nejmladší věkové skupině (do 29 let) a ve skupině 45 – 59 let. Současně byl zaznamenán větší podíl rodin s dětmi do 18 let i rodin se staršími dětmi (více než 18 let).

Sídliště Kamechy je specifické vysokým podílem mladších skupin obyvatel, především ve skupině 30 – 44 let je téměř polovina všech obyvatel a další téměř třetina je ve věku do 29 let. V téměř polovině případů se jedná o domácnosti se dvěma ekonomicky aktivními členy. Nejčastěji (téměř polovina případů) se jedná o rodiny s dítětem nebo dětmi do 18 let nebo bezdětné domácnosti dvou dospělých osob. Téměř polovina obyvatel Kamech má vysokoškolské vzdělání a další téměř polovina má maturitu.

Sídliště Bystrc II nevykazuje žádné významnější odlišnosti od průměrných sociálně demografických ukazatelů.

Sídliště Bohunice také nevykazuje žádné zásadní odlišnosti od průměrných hodnot. Podrobně dokumentuje sociálně demografickou skladbu obyvatel sledovaných sídlišť následující přehledová tabulka č. 6.

Vyšší míra zastoupení příslušného sociálně demografického znaku nebo charakteristiky u konkrétního sídliště. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušného znaku nebo charakteristiky (růžový sloupec). Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 6

IDENTIFIKAČNÍ OTÁZKY v korelaci se sídlištěm. Hodnoty uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Věk respondenta/ky							
Do 29 let	24,0	29,7	24,6	21,0	30,9	15,3	29,8
Od 30 do 44 let	27,9	18,9	25,0	28,0	25,8	29,0	47,6
Od 45 do 59 let	22,0	30,3	23,8	20,3	28,0	16,7	12,1
Více než 60 let	26,1	21,1	26,6	30,7	15,3	39,0	10,5
Dosažené vzdělání							
Bez vzdělání, základní vzdělání	5,0	7,4	4,4	3,4	8,2	4,4	0,6
Středoškolské vzdělání bez maturity, vyučen(a)	21,0	18,7	24,2	28,2	25,8	15,7	7,3
Středoškolské s maturitou	44,8	47,5	42,2	43,4	45,4	44,8	46,3
Vysokoškolské	29,2	26,4	29,2	25,0	20,6	35,1	45,8
Pohlaví							
Muž	39,8	44,4	43,6	35,3	37,3	37,7	41,2
Žena	60,2	55,6	56,4	64,7	62,7	62,3	58,8
Počet dětí v domácnosti							
Žádné dítě	48,3	46,0	54,1	51,6	46,6	53,7	30,9
Jedno dítě	27,0	32,3	23,8	25,0	24,6	23,9	36,0
Dvě děti	21,5	19,9	17,6	18,9	25,8	19,2	31,7
Tři a více dětí	3,2	1,8	4,5	4,5	3,0	3,2	1,4
Počet osob v bytě							
Jedna osoba	19,5	15,6	23,5	15,6	15,7	29,9	13,6
Dvě osoby	35,1	30,5	35,8	36,6	35,3	37,1	35,6
Tři osoby	22,6	27,8	20,9	25,0	22,5	15,0	26,6
Čtyři a více osob	22,8	26,1	19,8	22,8	26,5	18,0	24,2
Počet ekonomicky aktivních							
Žádná ek. aktivní osoba	20,7	16,8	21,7	21,8	18,7	31,9	7,3
Jedna ek. aktivní osoba	32,6	29,5	34,0	35,3	25,4	32,8	41,8
Dvě ek. aktivní osoby	38,8	39,3	37,6	31,9	48,2	31,5	49,7
Tři a více ek. aktivních	7,9	14,4	6,7	11,0	7,7	3,8	1,2
Typ domácností							
Jednočlenná domácnost	20,4	16,2	23,8	16,9	15,7	32,1	13,6
Úplná rodina s dítětem/děťmi do 18 let	29,3	28,8	24,7	27,9	32,7	23,1	46,9
Neúplná rodina	5,8	8,9	7,0	3,4	6,2	5,6	1,7
Rodina dvou a více dospělých osob (bez dětí)	29,2	21,5	30,2	32,0	28,8	29,9	34,5
Úplná rodina s dětmi nad 18 let	6,8	13,2	8,1	12,2	9,2	5,0	0,6
Ostatní (vícegenerační soužití, spolubydlící, jiní příbuzní)	8,5	11,4	6,2	7,6	7,4	4,3	2,7

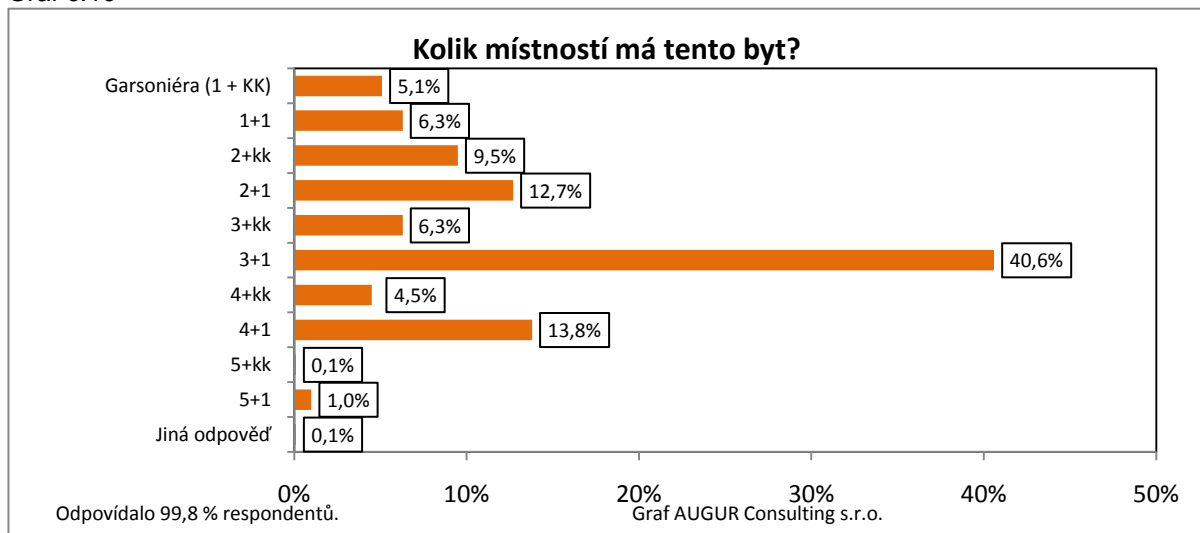
IV.2. SPOKOJENOST OBYVATEL S BYTEM

IV.2.1. VELIKOST BYTU

Největší skupina respondentů, více než dvě pětiny (40,6%), žije ve sledovaných sídlištích v bytech 3+1, dále pak 13,8% respondentů žije v bytech 4+1, 12,7% v bytech 2+1, 9,5% v bytech 2+kk, 6,3% v bytech 1+1 a stejně početná skupina v bytech 3+kk.

Z výsledků vyplývá nízký podíl tzv. malometrážních bytů (1+kk a 1+1) na celkovém podílu ostatních bytů ve sledovaných sídlištích. Podrobně dokumentuje strukturu respondentů z hlediska velikosti bytů následující graf č. 16.

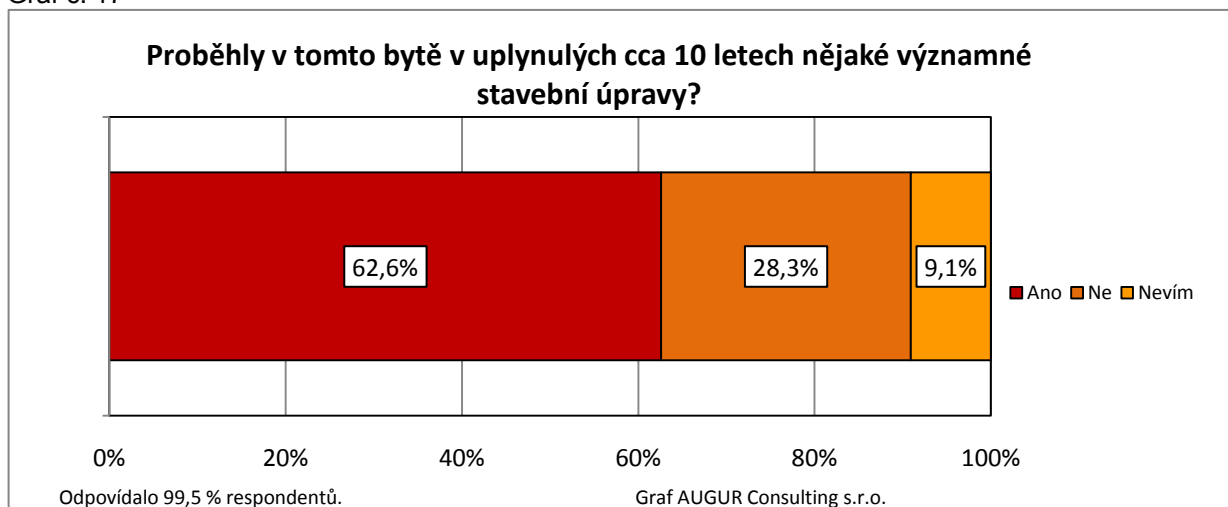
Graf č.16

IV.2.2. ÚPRAVY BYTU

Více než tři pětiny dotázaných respondentů (62,6 %) uvádí, že v bytě, ve kterém žijí, proběhly v uplynulých deseti letech nějaké významné stavební úpravy. Pouze ve více než čtvrtině bytů (28,3 %) v posledních deseti letech významnější stavební úpravy neproběhly. Desetina dotázaných na otázku nedokázala odpovědět. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 17.

Graf č. 17

I přesto, že v posledních deseti letech probíhaly stavební úpravy ve všech sledovaných sídlištích, častěji se tak dělo na sídlišti Bohunice, Vinohrady a Kamenný Vrch. Podrobněji jsou výsledky uvedeny v následující tabulce č. 7.

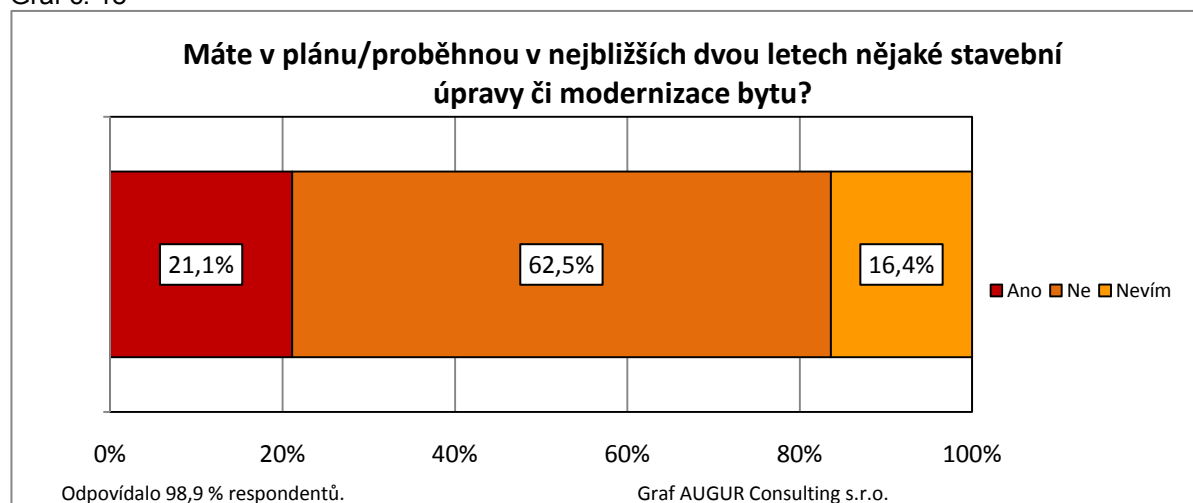
■ Výrazně vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi u sledované položky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 7

Proběhly v tomto bytě v uplynulých cca 10 letech nějaké stavební úpravy?		Ano	Ne	Nevím
Sídliště	Vinohrady	73,2 %	21,2 %	5,6 %
	Bystrc II	63,1 %	29,9 %	7,0 %
	Bohunice	73,8 %	13,1 %	13,1 %
	Kamenný Vrch	72,3 %	18,5 %	9,2 %
	Lesná	61,3 %	27,1 %	11,6 %
	Kamechy	8,5 %	84,6 %	6,9 %
Vlastnický vztah	Vlastník	59,8 %	35,1 %	5,1 %
	Kolektivní vlastník	77,4 %	18,2 %	4,4 %
	Nájemník	66,2 %	24,0 %	9,8 %
	Ostatní	28,2 %	22,6 %	49,2 %

Více než pětina respondentů (21,1 %) současně uvádí, že v horizontu dvou let proběhnou v bytě, ve kterém žijí, nějaké stavební úpravy či modernizace bytu. Názorně jsou výsledky uvedeny v následujícím grafu č. 18.

Graf č. 18

Úpravy či modernizaci bytu v horizontu dvou let předpokládají častěji obyvatelé sídlišť Vinohrady, Bystrc II, Lesná a Kamenný Vrch. Podrobně jsou výsledky odpovědí respondentů uvedeny v následující tabulce č. 8.

■ Výrazně vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi u sledované položky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 8

Máte v plánu/proběhnou v nejbližších dvou letech nějaké stavební úpravy či modernizace bytu?		Ano	Ne	Nevím
Sídliště	Vinohrady	25,3 %	59,4 %	15,3 %
	Bystrc II	24,6 %	55,8 %	19,6 %
	Bohunice	18,7 %	53,5 %	27,8 %
	Kamenný Vrch	22,0 %	64,5 %	13,5 %
	Lesná	24,1 %	64,9 %	11,0 %
	Kamechy	4,6 %	89,7 %	5,7 %
Vlastnický vztah	Vlastník	23,4 %	64,4 %	12,2 %
	Kolektivní vlastník	27,2 %	51,4 %	21,4 %
	Nájemník	14,8 %	68,1 %	17,1 %
	Ostatní	7,3 %	64,5 %	28,2 %

IV.2.3. MÍRA SPOKOJENOSTI S JEDNOTLIVÝMI ATRIBUTY BYTU

Míru spokojenosti s bytem jsme identifikovali prostřednictvím celé řada položek (tzv. indikátorů). Je možné konstatovat, že u všech zjišťovacích položek převládá více než třipětinová míra spokojenosti. Nejvíce jsou respondenti spokojeni s velikostními parametry obytné části bydlení (bytu).

Největší míru spokojenosti projevují dotázaní (rozhodně nebo spíše) např. s velikostí bytu vzhledem k počtu bydlících (88,8 %), dále pak s počtem obytných místností (88,3 %), uspořádáním místnosti v bytě (89,5 %) a velikostí obytných místností (85,4 %).

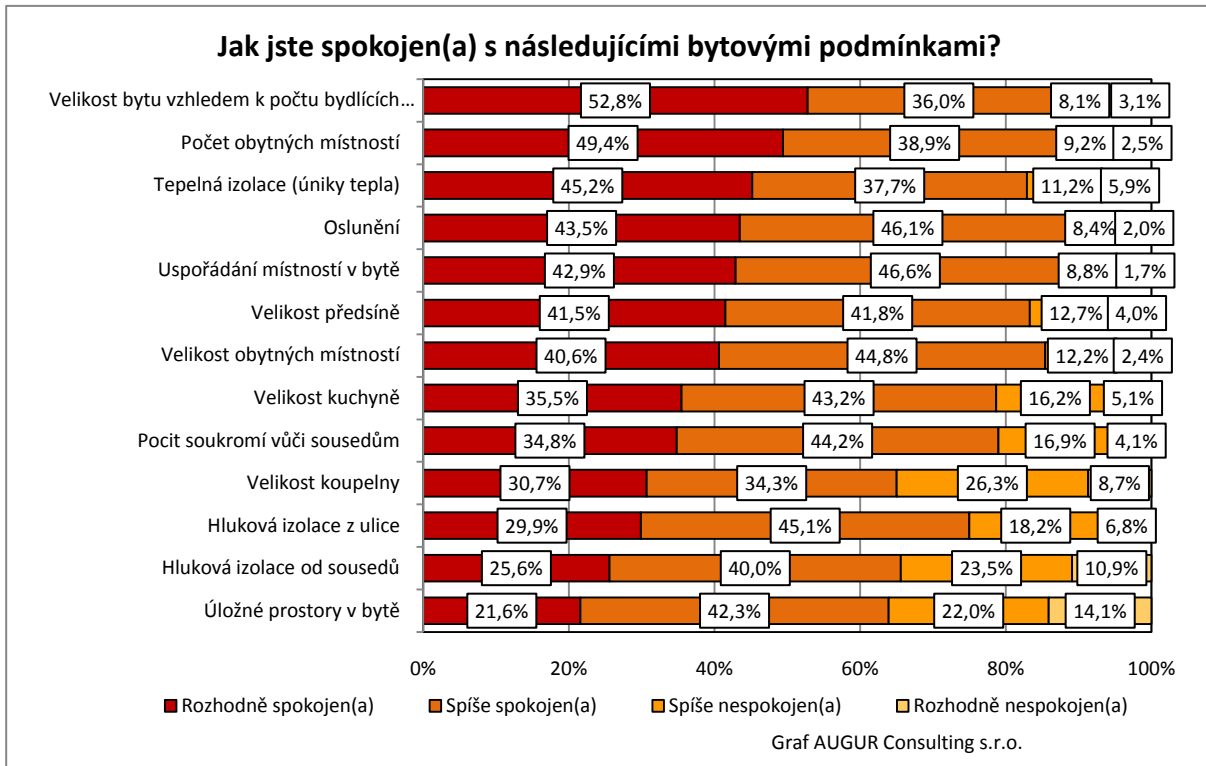
Vysokou míru spokojenosti projevují respondenti také s některými technickými parametry bytu, např. s osluněním bytu je rozhodně nebo spíše spokojeno 89,6% dotázaných a s tepelnou izolací bytu (úniky tepla) je spokojeno 82,9 % respondentů.

Nižší míru spokojenosti jsme identifikovali u parametrů, které souvisí s velikostí tzv. ostatních prostor v bytě. S velikostí kuchyně je rozhodně nebo spíše spokojeno 78,7 % a nespokojeno 21,3 % dotázaných, s velikostí koupelny je spokojeno 65 % a nespokojeno již 33 % dotázaných. S úložnými prostory v bytě je spokojeno 63,9 % dotázaných, ale 36,1 % respondentů je rozhodně nebo spíše nespokojených.

Také pocit soukromí a hluk z ulice i od sousedů je vnímán méně pozitivně. S hlukovou izolací z ulice je spokojeno 75 % a nespokojeno 25 % respondentů a s hlukovou izolací od sousedů je spokojeno 65,6 % a nespokojeno 34,4 % dotázaných. Podrobně jsou výsledky, které dokumentují míru spokojenosti obyvatel s jednotlivými parametry jejich bytu, uvedeny v následujícím grafu č. 19.

Graf č. 19

Poznámka: Varianta „Nevím“ byla pro účely interpretace vypuštěna (odpovídal minimální podíl respondentů).

Následující přehledová tabulka názorně dokumentuje míru nespokojenosti obyvatel sledovaných sídlišť s jednotlivými atributy jejich bytu. Jedná se o kategorizovanou (sloučenou) podobu odpovědí (rozhodně a spíše nespokojen). Výsledky se zásadněji neliší. Pouze obyvatelé Lesné vykazují vyšší míru nespokojenosti s velikostí koupelny a velikostí předsíně. Obyvatelé Kamech jsou častěji nespokojeni s hlukovou izolací od sousedů a obyvatelé sídliště Bystrc II jsou častěji nespokojeni s úložnými prostory v bytě.

■ Vyšší míra nespokojenosti s konkrétní položkou ve vztahu k sídlišti. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušné položky (růžový sloupec). Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 9

Rozhodně a spíše NESPOKOJEN v korelaci se sídlištěm. Hodnoty uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Velikost bytu vzhledem k počtu bydlících osob	11,2	8,0	14,0	13,2	8,6	14,5	6,2
Počet obytných místností	11,7	6,8	16,1	14,2	8,3	15,8	5,6
Uspořádání místností v bytě	10,5	13,1	10,8	15,4	7,6	7,6	7,4
Tepelná izolace (úniky tepla)	17,0	16,7	21,8	18,1	13,0	15,6	16,7
Velikost předsíně	16,6	11,6	23,8	15,5	14,6	24,1	3,4
Velikost koupelny	35,0	35,0	39,2	37,4	31,2	48,4	5,1
Velikost kuchyně	21,3	22,0	18,8	28,7	19,0	26,1	6,8
Velikost obytných místností	14,6	10,9	16,6	22,3	15,1	12,1	6,3
Hluková izolace od sousedů	34,4	32,3	37,5	33,0	31,2	29,7	48,0
Hluková izolace z ulice	25,0	20,7	23,2	26,0	26,7	25,2	30,2
Oslunění	10,4	8,7	10,2	14,0	11,1	9,9	6,9
Pocit soukromí vůči sousedům	21,0	17,2	21,4	23,5	26,7	14,2	24,9
Úložné prostory v bytě (komora apod.)	36,1	38,2	46,1	27,1	37,3	40,3	20,9

Poznámka: Míra spokojenosti s jednotlivými atributy bytu se zásadním způsobem neliší ve vztahu k sociálně demografickým charakteristikám respondentů. Korelace a podrobné statistické údaje jsou pro úplnost součástí příloh této závěrečné zprávy.

IV.2.4. CELKOVÁ MÍRA SPOKOJENOSTI OBYVATEL SLEDOVANÝCH SÍDLIŠŤ S BYTEM

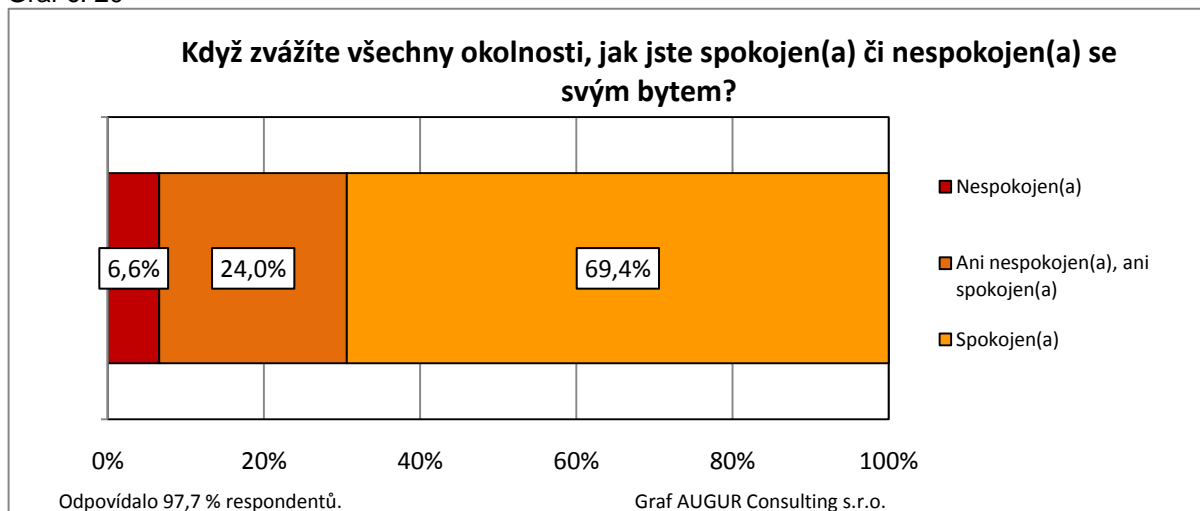
Celková míra spokojenosti obyvatel s bytem byla měřena ve zjišťovacím nástroji (dotazníku) na desetibodové škále, kde 1 znamenala nejmenší míru spokojenosti a 10 nejvyšší míru spokojenosti se svým bytem.

Obecně lze konstatovat velmi vysokou míru spokojenosti obyvatel sledovaných brněnských sídlišť s bytem, ve kterém žijí. Průměrná hodnota spokojenosti na desetibodové škále u všech respondentů byla **7,3**.

Spokojenost s bytem projevuje 69,4 % respondentů sledovaných brněnských sídlišť a nespokojenost pouze 6,6 % dotázaných.⁹ Zbývající část respondentů (24,0 %) byla zařazena do skupiny „ani spokojen/ani nespokojen“. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 20.

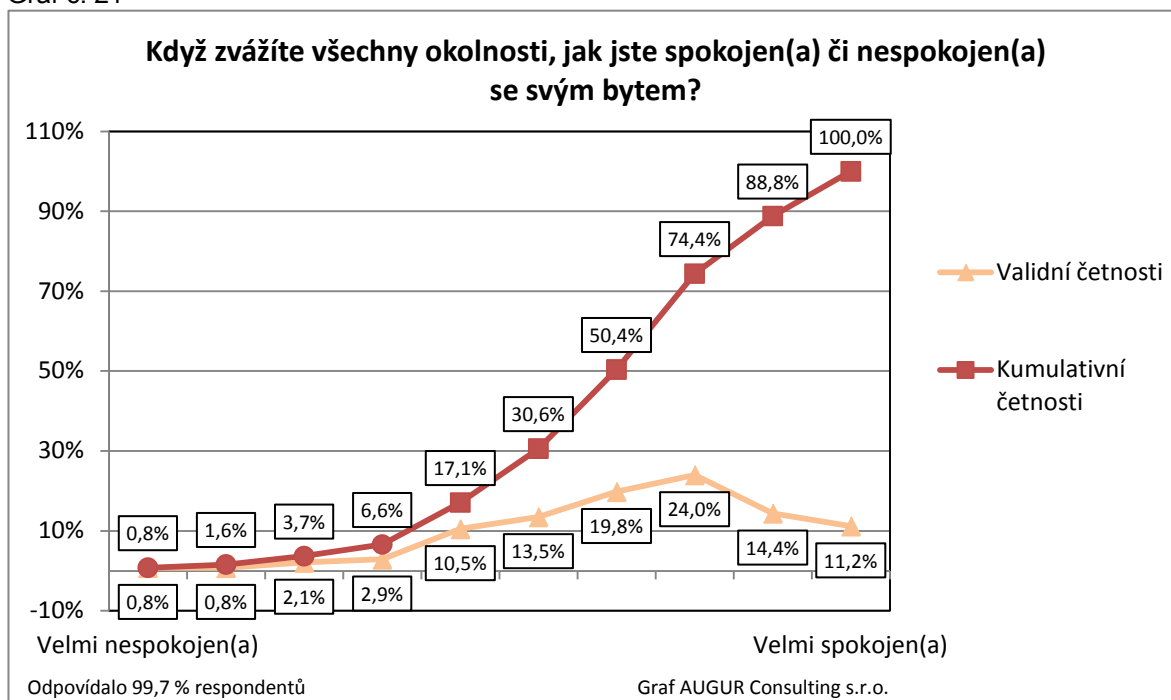
⁹ Při analýze výsledků byla využita tzv. kategorizace položek hodnotící škály. Byly sloučeny čtyři krajní hodnoty 1, 2, 3 a 4 do varianty „**nespokojen(a) s bytem**“, dále pak hodnoty 5 a 6 do varianty „**ani spokojen(a)/ani nespokojen(a) s bytem**“, a varianty 7, 8, 9 a 10 do varianty „**spokojen(a) s bytem**“.

Graf č. 20

Následující graf č. 21 dokumentuje detailně míru spokojenosti respondentů s bytem se znázorněním validních odpovědí a v návaznosti na kumulativní četnosti. Graf uvádíme pro úplnost.

Graf č. 21

Při analýze výsledků byly uplatněny také některé pokročilejší statistické procedury. S využitím **ordinální logistické regrese** jsme se snažili detailněji analyticky rozkrýt a interpretovat vybrané faktory, které podmiňují spokojenost s bytem.¹⁰

¹⁰ Aby bylo možné v datech identifikovat faktory podmiňující spokojenost a nespokojenost s bytem, bylo potřeba některé proměnné kategorizovat. Dostali jsme tak ordinální proměnnou, která indikovala míru spokojenosti a nespokojenosti s bytem. S takto upravenou proměnnou jsme mohli vstoupit do analýzy faktorů podmiňujících spokojenost s bytem. K identifikaci faktorů, které ji podmiňují, jsme zvolili ordinální logistickou regresi. Jedná se o statistickou techniku, která předpokládá, že vzdálenosti mezi variantami závislé proměnné jsou totožné.

S využitím regresního modelu jsme testovali vliv následujících faktorů podmiňujících spokojenost s bytem (počet osob v bytě, zda proběhly v bytě stavební úpravy, vlastnický vztah k bytu, dále pak vzdělání, věk a ekonomický status).

Z výsledků ordinální logistické regrese vyplývají následující poznatky a zobecnění:

- Respondenti žijící v bytech s menším počtem bydlících osob vykazují vyšší spokojenost s bytem než respondenti, kteří žijí v bytech s větším počtem osob v bytě.
- Respondenti, kteří žijí v bytech, ve kterých proběhly v posledních 10 letech stavební úpravy, vykazují vyšší spokojenost s bytem než respondenti, kteří žijí v bytech, kde stavební úpravy neproběhly.
- Osoby, které mají k bytu přímý vlastnický vztah, jsou s bytem spokojenější než ostatní respondenti (kolektivní vlastníci, nájemníci, podnájemníci).
- Respondenti s maturitou a vyšším vzděláním jsou s bytem méně spokojeni než lidé s nejnižším stupněm vzdělání.
- Věk zvyšuje spokojenost s bytem. Nejspokojenější s bytem jsou nejstarší respondenti.
- Respondenti, kteří se zařazují mezi bohatší skupiny ve společnosti, jsou s bydlením spokojenější než respondenti, kteří se řadí mezi méně majetné skupiny.

Spokojenější s bytem jsou také ti respondenti, kteří uvádějí dobré vztahy se svými sousedy. Ti respondenti, kteří uvádějí přátelské vztahy se svými sousedy, projevují ve třech čtvrtinách případů (74,5 %) spokojenost se svým bytem na rozdíl od těch respondentů, kteří uvádějí, že své sousedy ignorují (64,5 % spokojených s bytem).

Mírně nižší míru spokojenosti s bytem vykazují ve srovnání s ostatními sledovanými sídlišti obyvatelé sídliště Kamenný Vrch (62,7 %) a Bohunice (57,4 %). Rozdíly ve spokojenosti s bytem mezi sledovanými sídlišti však nejsou statisticky významné.

Na základě níže uvedených běžných korelací se potvrzují zjištění identifikovaná s využitím logistické regrese. Nejvyšší míru spokojenosti s bytem projevují respondenti z nejvyšší věkové skupiny 60 a více let (73,1 %) a s nejnižším stupněm vzdělání (77,0 %). Míra spokojenosti s bytem má souvislost s vlastnickým vztahem k bytu a velikostí bytu. Čím větší je počet obytných místností v bytě, tím více jsou respondenti s bytem spokojeni. Nejvyšší míru spokojenosti s bytem projevují respondenti, kteří mají k bytu přímou vlastnickou vazbu, tzn. „vlastníci bytu“ (74,9 % spokojených) na rozdíl od respondentů s nájemním vztahem k bytu (63,9 % spokojených) nebo podnájemníků (57,6 % spokojených). Následující přehledovou tabulku č. 10 uvádíme pro úplnost.

Poznámka: Poslední sloupec v tabulce dokumentuje průměrnou hodnotu míry spokojenosti měřenou na desetibodové škále (kde 1 je nejméně a 10 nejvíce spokojen) u příslušné sociálně demografické charakteristiky.

Ordinální logistická regrese je adekvátní technika pro vysvětlovanou proměnnou spokojenost s bytem s dalšími kategoriemi a není nezbytně nutné ji nahradit multinomickou logistickou regresí. Ordinální logistická regrese je rozšířením binární logistické regrese (pro závisle proměnnou se dvěma kategoriemi), více k tomu např. Long, 1997; Powers, Xie, 2000; Hosmer, Lemeshow, 2001; Long, Freese, 2004.

Vyšší míra spokojenosti s bytem u sociálně demografického znaku nebo charakteristiky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 10

Když zvážíte všechny okolnosti, jak jste spokojen(a) či nespokojen(a) se svým bytem?		Nespokojen(a)	Ani nespokojen(a), ani spokojen(a)	Spokojen(a)	Průměr
Věk respondenta	Do 29 let	8,0 %	25,8 %	66,4 %	7,0
	Od 30 do 44 let	6,3 %	26,0 %	67,7 %	7,1
	Od 45 do 59 let	7,2 %	30,4 %	62,4 %	7,0
	Více než 60 let	5,2 %	21,7 %	73,1 %	7,5
Dosažené vzdělání	Bez vzdělání, základní	5,8 %	17,2 %	77,0 %	7,7
	Středoškolské bez maturity, vyučen(a)	7,4 %	25,7 %	66,9 %	7,2
	Středoškolské s maturitou	7,2 %	25,9 %	66,9 %	7,2
	Vysokoškolské	5,3 %	21,0 %	73,7 %	7,4
Sídliště	Vinohrady	7,7 %	19,9 %	72,4 %	7,3
	Bystrc II	7,8 %	18,1 %	74,1 %	7,4
	Bohunice	5,9 %	36,7 %	57,4 %	6,9
	Kamenný Vrch	5,6 %	31,7 %	62,7 %	7,1
	Lesná	6,6 %	17,5 %	75,9 %	7,4
	Kamechy	5,6 %	18,0 %	76,4 %	7,5
Počet osob v bytě	Jedna osoba	7,3 %	22,3 %	70,4 %	7,4
	Dvě osoby	6,3 %	23,4 %	70,3 %	7,3
	Tři osoby	6,3 %	25,8 %	67,9 %	7,2
	Čtyři a více osob	6,9 %	24,8 %	68,3 %	7,2
Počet nezaopatřených dětí	Žádné dítě	5,9 %	21,4 %	72,7 %	7,4
	Jedno dítě	6,8 %	26,9 %	66,3 %	7,2
	Dvě děti	7,9 %	23,4 %	68,7 %	7,2
	Tři a více dětí	9,5 %	28,6 %	61,9 %	7,0
Vlastnický vztah	Vlastník	5,0 %	20,1 %	74,9 %	7,5
	Kolektivní vlastník	6,1 %	28,1 %	65,8 %	7,0
	Nájemník	10,1 %	26,0 %	63,9 %	7,0
	Ostatní	8,8 %	33,6 %	57,6 %	6,8
Počet místností	Jedna obytná místnost	17,1 %	25,1 %	57,8 %	6,7
	Dvě obytné místnosti	6,4 %	24,0 %	69,6 %	7,2
	Tři obytné místnosti	4,8 %	26,5 %	68,7 %	7,3
	Čtyři a více obytných místností	5,2 %	17,5 %	77,3 %	7,6
Pohlaví	Muž	6,0 %	20,3 %	73,7 %	7,3
	Žena	7,1 %	26,5 %	66,4 %	7,2
Rodinný stav	Svobodný/á	7,1 %	24,1 %	68,8 %	7,1
	Vdaná/ženatý/registrované partnerství	5,6 %	24,3 %	70,1 %	7,3
	Druh/družka	3,7 %	24,1 %	72,2 %	7,5
	Rozvedený/á	11,5 %	23,4 %	65,1 %	7,0
	Vdovec/vdova	5,2 %	22,4 %	72,4 %	7,7

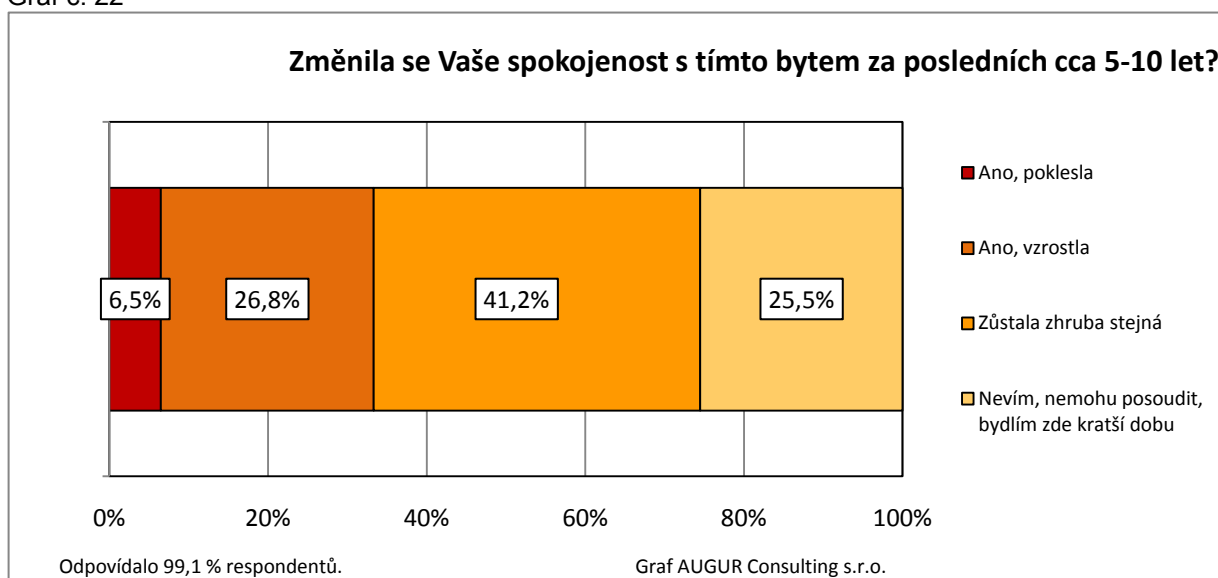
Když zvážíte všechny okolnosti, jak jste spokojen(a) či nespokojen(a) se svým bytem? - Pokračování	Nespokojen(a)	Ani nespokojen(a), ani spokojen(a)	Spokojen(a)	Průměr
--	---------------	------------------------------------	-------------	--------

Očekávání od bytu	Klid a přespaní, žádné služby	8,8 %	20,6 %	70,6 %	7,2
	Více než přespaní, základní služby	5,8 %	28,0 %	66,2 %	7,2
	Kompletní služby, plnohodnotný život	6,9 %	22,0 %	71,1 %	7,3
Vztahy se sousedy	Ignorace sousedů	12,9 %	22,6 %	64,5 %	6,7
	Zdravíme se, nemluvíme spolu	7,5 %	23,2 %	69,3 %	7,2
	Sousedy znám blíže, občas popovídáme	6,0 %	25,7 %	68,3 %	7,2
	Jsme spřáteleni	3,8 %	21,7 %	74,5 %	7,8

Z analýzy výsledků odpovědí vyplývá u obyvatel sledovaných sídlišť za posledních 5–10 let jednoznačný vzrůst míry spokojenosti s bytem.

Více než čtvrtina respondentů (26,8 %) uvádí, že její spokojenost s bytem za posledních 5–10 let vzrostla a u více než dvou pětín (41,2 %) zůstala nezměněna. Pouze u každého dvacátého respondenta (6,5 %) spokojenost s bytem za posledních 5–10 let poklesla. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 22.

Graf č. 22

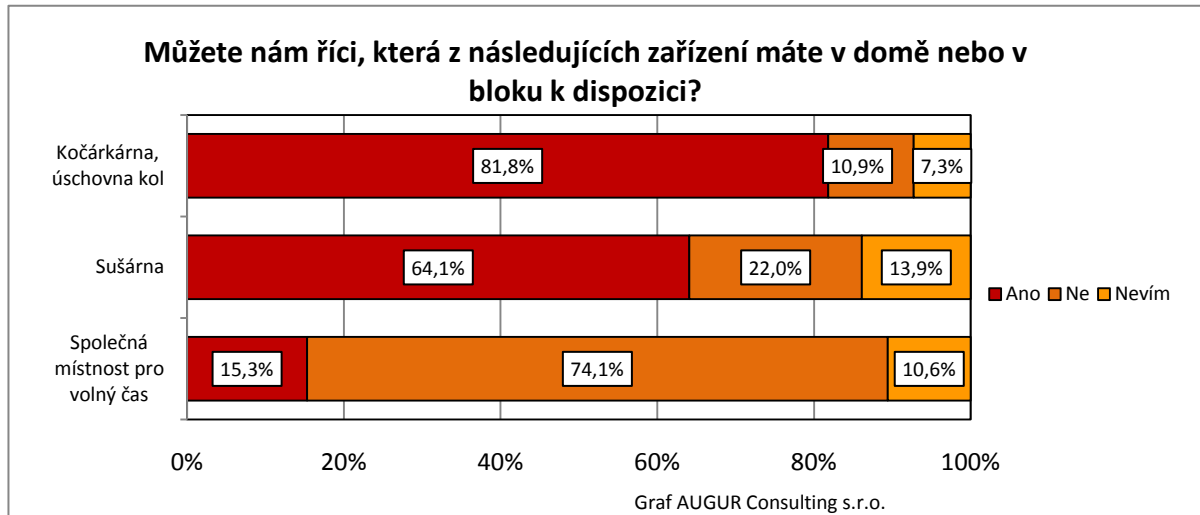

IV.3. SPOKOJENOST OBYVATEL SÍDLIŠŤ S DOMEM, VE KTERÉM ŽIJÍ

IV.3.1. VYBAVENÍ DOMU

Více než osm z deseti respondentů (81,8 %) ze sledovaných sídlišť uvádí, že v domě, ve kterém žije, má k dispozici kočárkárnu (úschovnu kol), dvě třetiny dotázaných (64,1 %) mají k dispozici sušárnu a 15,3 % respondentů společnou místnost pro volný čas. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 23.

Graf č. 23

Kočárkárnu a úschovnu kol mají k dispozici častěji obyvatelé sídlišť Kamechy, Lesná a Kamenný Vrch. Z analýzy výsledků vyplývá, že možnost využívání kočárkárny (úschovny kol) souvisí s počtem bytů v domě. V domech s menším počtem bytů (do 23 bytů) byly zaznamenány větší možnosti pro využívání kočárkárny, úschovny kol (88,1 %) než v domech s vyšším počtem bytů (73,1 % u domů s počtem bytů vyšším než 36). Současně mají k dispozici kočárkárnu a úschovnu kol častěji respondenti, kteří mají k bytu vlastnický vztah, tzn. v domech, kde fungují společenství vlastníků jednotek (dále jen SVJ). Názorně jsou výsledky uvedeny v následující tabulce č. 11.

■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi („Ano“) u sledované položky. Zvýraznění v tabulce naznačuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 11

Můžete nám říci, která z následujících zařízení máte v domě nebo v bloku k dispozici?		Ano	Ne	Nevím
Kočárkárna, úschovna kol				
Počet podlaží	Do 7 podlaží	83,8 %	10,8 %	5,4 %
	Od 8 do 9 podlaží	82,8 %	9,8 %	7,4 %
	Více než 10 podlaží	78,0 %	12,9 %	9,1 %
Počet bytů	Do 23 bytů	88,1 %	8,0 %	3,9 %
	Od 24 do 35 bytů	83,8 %	8,6 %	7,6 %
	Více než 36 bytů	73,4 %	16,9 %	9,7 %
Sídliště	Vinohrady	77,1 %	15,3 %	7,6 %
	Bystrc II	80,5 %	10,8 %	8,7 %
	Bohunice	66,9 %	23,1 %	10,0 %
	Kamenný Vrch	85,3 %	7,2 %	7,5 %
	Lesná	90,0 %	4,1 %	5,9 %
	Kamechy	98,8 %	0,6 %	0,6 %
Vlastnický vztah	Vlastník	85,7 %	8,6 %	5,7 %
	Kolektivní vlastník	80,5 %	15,1 %	4,4 %
	Nájemník	78,9 %	12,4 %	8,7 %
	Ostatní	66,9 %	11,3 %	21,8 %

Sušárnu mají k dispozici nejčastěji obyvatelé sídliště Kamechy a častěji respondenti, kteří žijí v domech s menším počtem bytů (do 23 bytů) a v domech, které mají maximálně 7 pater. Současně mají k dispozici sušárnu častěji respondenti, kteří mají k bytu vlastnický vztah, tzn. v domech, kde fungují SVJ. Názorně jsou výsledky uvedeny v následující tabulce č. 12.

■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi („Ano“) u sledované položky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 12

Můžete nám říci, která z následujících zařízení máte v domě nebo v bloku k dispozici? – Sušárna		Ano	Ne	Nevím
Počet podlaží	Do 7 podlaží	71,6 %	18,9 %	9,5 %
	Od 8 do 9 podlaží	58,5 %	25,8 %	15,7 %
	Více než 10 podlaží	63,6 %	20,3 %	16,1 %
Počet bytů	Do 23 bytů	74,6 %	17,4 %	8,0 %
	Od 24 do 35 bytů	57,9 %	25,8 %	16,3 %
	Více než 36 bytů	62,6 %	21,8 %	15,6 %
Sídliště	Vinohrady	66,1 %	19,3 %	14,6 %
	Bystrc II	62,0 %	20,6 %	17,4 %
	Bohunice	47,5 %	35,3 %	17,2 %
	Kamenný Vrch	68,0 %	18,3 %	13,7 %
	Lesná	64,2 %	23,7 %	12,1 %
	Kamechy	87,6 %	9,0 %	3,4 %
Vlastnický vztah	Vlastník	71,8 %	18,9 %	9,3 %
	Kolektivní vlastník	68,2 %	19,2 %	12,6 %
	Nájemník	50,5 %	31,7 %	17,8 %
	Ostatní	39,2 %	22,4 %	38,4 %

Společenskou místnost pro volný čas mají k dispozici výrazně častěji respondenti, kteří žijí ve velkých domech s počtem bytů vyšším než 36 a s více než deseti podlažími. Jedná se výrazně častěji o obyvatelé sídliště Vinohrady. Názorně jsou výsledky uvedeny v následující tabulce č. 13.

■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi („Ano“) u sledované položky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 13

Můžete nám říci, která z následujících zařízení máte v domě nebo v bloku k dispozici? Společná místnost pro volný čas		Ano	Ne	Nevím
Počet podlaží	Do 7 podlaží	15,0 %	78,5 %	6,5 %
	Od 8 do 9 podlaží	10,4 %	78,2 %	11,4 %
	Více než 10 podlaží	23,0 %	63,5 %	13,5 %
Počet bytů	Do 23 bytů	14,3 %	80,7 %	5,0 %
	Od 24 do 35 bytů	10,9 %	77,4 %	11,7 %
	Více než 36 bytů	22,4 %	64,3 %	13,3 %

Můžete nám říci, která z následujících zařízení máte v domě nebo v bloku k dispozici?	Ano	Ne	Nevím
---	-----	----	-------

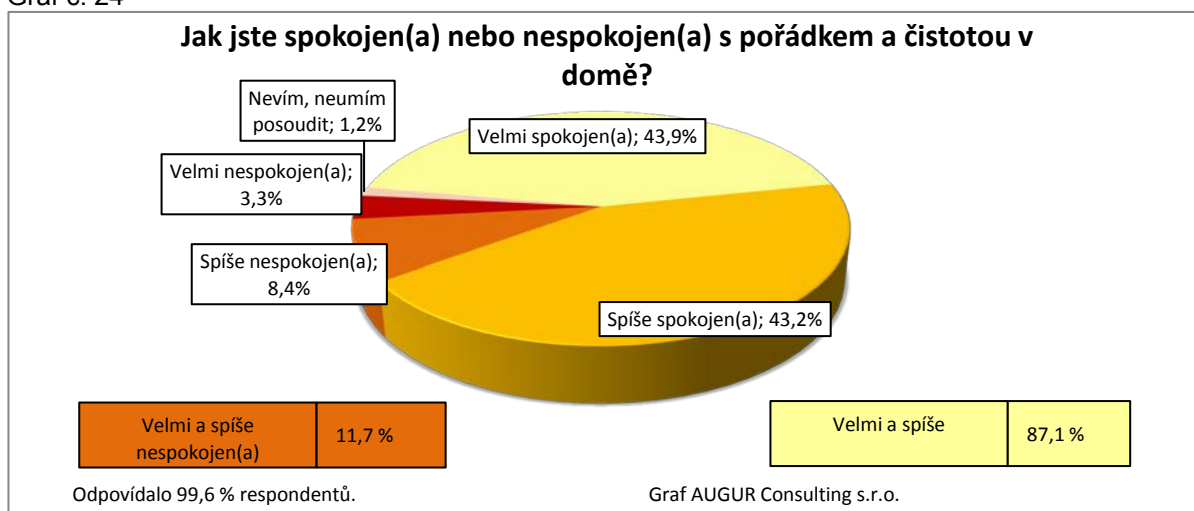

Společná místnost pro volný čas - Pokračování				
Sídliště	Vinohrady	28,3 %	57,9 %	13,8 %
	Bystrc II	16,8 %	68,8 %	14,4 %
	Bohunice	15,6 %	72,5 %	11,9 %
	Kamenný Vrch	13,3 %	76,3 %	10,4 %
	Lesná	3,5 %	88,6 %	7,9 %
	Kamechy	14,3 %	85,1 %	0,6 %
Vlastnický vztah	Vlastník	16,4 %	76,3 %	7,3 %
	Kolektivní vlastník	16,4 %	74,4 %	9,2 %
	Nájemník	12,2 %	75,5 %	12,3 %
	Ostatní	13,7 %	54,0 %	32,3 %

IV.3.2. SPOKOJENOST S POŘÁDKEM A ČISTOTOU V DOMĚ

Naprostá většina dotázaných respondentů (87,1 %) je velmi nebo spíše spokojena s pořádkem a čistotou v domě, ve kterém žije. Nespokojenost s pořádkem a čistotou v domě projevuje (velmi nebo spíše) pouze desetina (11,7 %) dotázaných. Názorně jsou výsledky odpovědí uvedené v následujícím grafu č. 24.

Graf č. 24

Spokojenost s pořádkem a čistotou v domě souvisí s velikostí domu. Lze konstatovat, že se vzrůstajícím počtem bytů v domě a se vzrůstajícím počtem podlaží klesá spokojenost respondentů s pořádkem a čistotou v domě. Nejspokojenější s pořádkem a čistotou v domě jsou obyvatelé sídliště Kamechy. Nejméně spokojeni s pořádkem a čistotou v domě jsou obyvatelé sídliště Vinohrady. Při korelacích se sociálně demografickými charakteristikami (věk, vzdělání, pohlaví apod.) se výraznější rozdíly ve spokojenosti respondentů s pořádkem a čistotou v domě neprojevíly.

■ Vyšší míra spokojenosti, s čistotou a pořádkem v domě, u sledované položky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

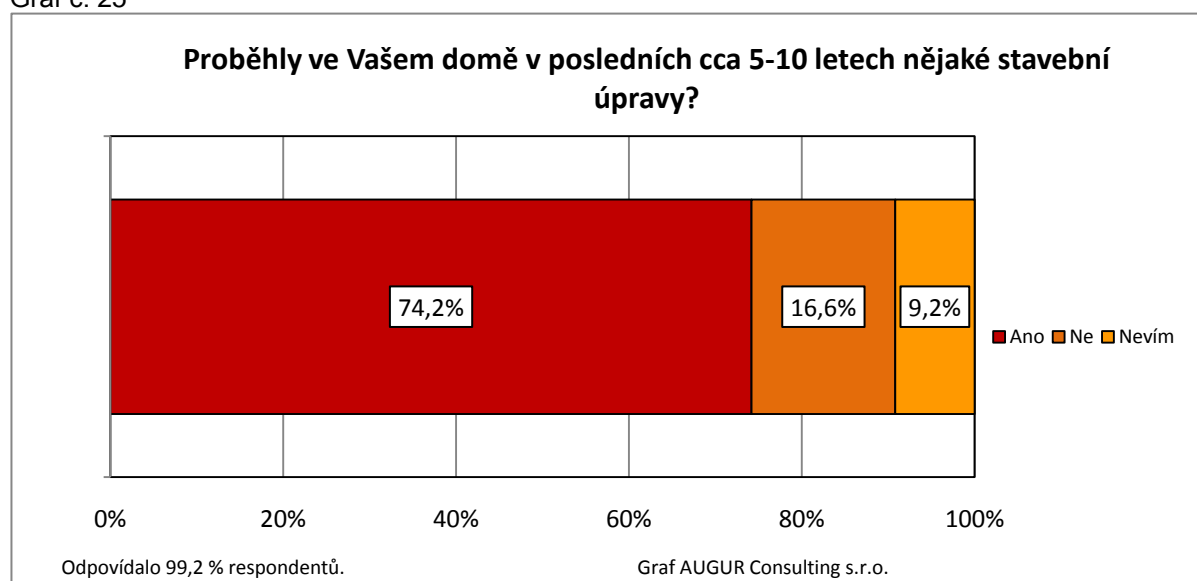
Tabulka č. 14

Jak jste spokojen(a) nebo nespokojen(a) s pořádkem a čistotou v domě?		Velmi a spíše spokojen(a)	Velmi a spíše nespokojen(a)
Sídliště	Vinohrady	80,6 %	19,4 %
	Bystrc II	86,5 %	13,5 %
	Bohunice	91,5 %	8,5 %
	Kamenný Vrch	90,0 %	10,0 %
	Lesná	87,5 %	12,5 %
	Kamechy	96,6 %	3,4 %
Počet podlaží	Do 7 podlaží	94,0 %	6,0 %
	Od 8 do 9 podlaží	89,4 %	10,6 %
	Více než 10 podlaží	79,9 %	20,1 %
Počet bytů	Do 23 bytů	93,0 %	7,0 %
	Od 24 do 35 bytů	89,1 %	10,9 %
	Více než 36 bytů	82,6 %	17,4 %

IV.3.3. STAVEBNÍ ÚPRAVY V DOMĚ

Téměř tři čtvrtiny respondentů (74,2 %), obyvatel sledovaných sídlišť uvádí, že v jejich domě proběhly v posledních 5–10 letech nějaké stavební úpravy. Názorně tuto skutečnost dokumentuje následující graf č. 25.

Graf č. 25

Na základě podrobnějších analýz se potvrdila zjištění z kvalitativní části výzkumu. Stavební úpravy v posledních letech probíhaly častěji v domech, které jsou v kolektivním vlastnictví (družstevní spoluvlastnictví) nebo v obecním vlastnictví (byty ve vlastnictví městských částí). Z kvalitativní části vyplynulo, že jednotlivé městské části a bytová družstva dokázala flexibilněji reagovat a úspěšně žádat o dotační tituly a využívat možnosti podpůrných programů (Panel I a Panel II, Zelená úsporám apod.). SVJ v některých případech nedokázala pružně reagovat na dotační možnosti a žádat úspěšně o prostředky související s regenerací domů. Ani v domech, kde se prolíná více forem vlastnictví bytů (OV, družstevní a obecní), neproběhly stavební

úpravy tak intenzívně jako v domech, které z hlediska vlastnictví patřily městským částem nebo bytovým družstvům. Názorně výše uvedená konstatování dokumentuje následující přehledová tabulka č. 15.

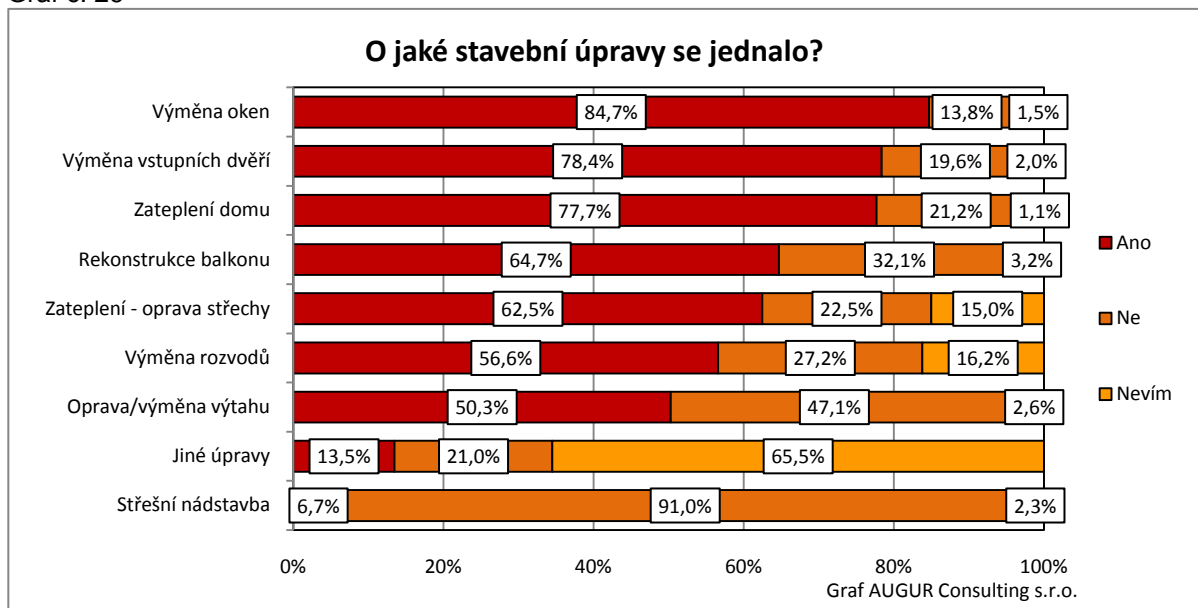
Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi („Ano“) u sledované položky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 15

Proběhly ve Vašem domě v posledních cca 5–10 letech nějaké stavební úpravy?		Ano	Ne	Nevím
Sídliště	Vinohrady	90,3 %	3,7 %	6,0 %
	Bystrc II	76,7 %	15,7 %	7,6 %
	Bohunice	84,7 %	4,8 %	10,5 %
	Kamenný Vrch	78,8 %	10,5 %	10,7 %
	Lesná	80,2 %	8,2 %	11,6 %
	Kamechy	5,6 %	86,4 %	8,0 %
Vlastnický vztah	Vlastník	69,6 %	23,8 %	6,6 %
	Kolektivní vlastník	86,1 %	7,8 %	6,1 %
	Nájemník	80,8 %	9,9 %	9,3 %
	Ostatní	52,8 %	11,2 %	36,0 %
Struktura vlastnictví domu	Osobní vlastnictví	52,0 %	39,5 %	8,5 %
	Kolektivní vlastnictví	91,0 %	0,0 %	9,0 %
	Obecní byty	86,7 %	8,0 %	5,3 %
	Osobní vlastnictví + Kolektivní vlastnictví	81,7 %	8,5 %	9,8 %
	Osobní vlastnictví + Obecní byty	70,3 %	13,5 %	16,2 %
	Osobní vlastnictví + Obecní byty + Kolektivní vlastnictví	69,7 %	24,2 %	6,1 %

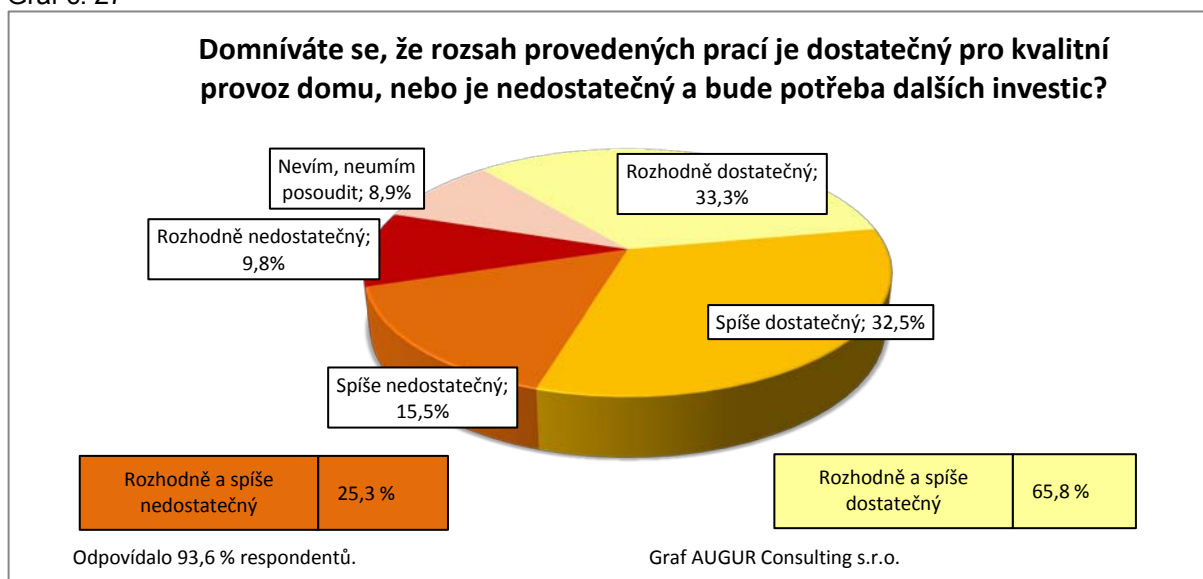
Nejčastěji proběhla v domech v posledních 5–10 letech výměna oken (84,7 %), dále pak výměna vstupních dveří (78,4 %), zateplení domu (77,7 %), rekonstrukce balkonů (64,7 %), zateplení – oprava střechy (62,5%), výměna rozvodů (56,6 %) a oprava nebo výměna výtahu (50,3 %). Podrobně jsou výsledky odpovědí uvedeny v následujícím grafu č. 26.

Graf č. 26

Téměř dvě třetiny dotázaných respondentů (65,8 %) se rozhodně a spíše domnívají, že rozsah provedených stavebních prací je dostatečný pro kvalitní provoz domu a nebude potřeba dalších investic. Naproti tomu čtvrtina dotázaných (25,5 %) zastává názor, že bude potřeba rozhodně nebo spíše dalších investic. Názorně tuto skutečnost dokumentuje následující graf č. 27.

Graf č. 27

Za rozhodně a spíše dostatečný považují rozsah provedených prací nejčastěji obyvatelé domů, kde je kolektivní (95,2%) nebo osobní (82,7%) vlastnictví bytů. Zajímavým se jeví zjištění, že za rozhodně a spíše nedostatečný považují rozsah provedených prací častěji obyvatelé domů, kde je více forem vlastnictví (osobní a kolektivní nebo osobní a obecní) nebo výhradně obecní vlastnictví. Podrobněji jsou výsledky ve vztahu k jednotlivým sídlištím a formám vlastnictví bytů v domech uvedeny v následující přehledové tabulce č. 16.

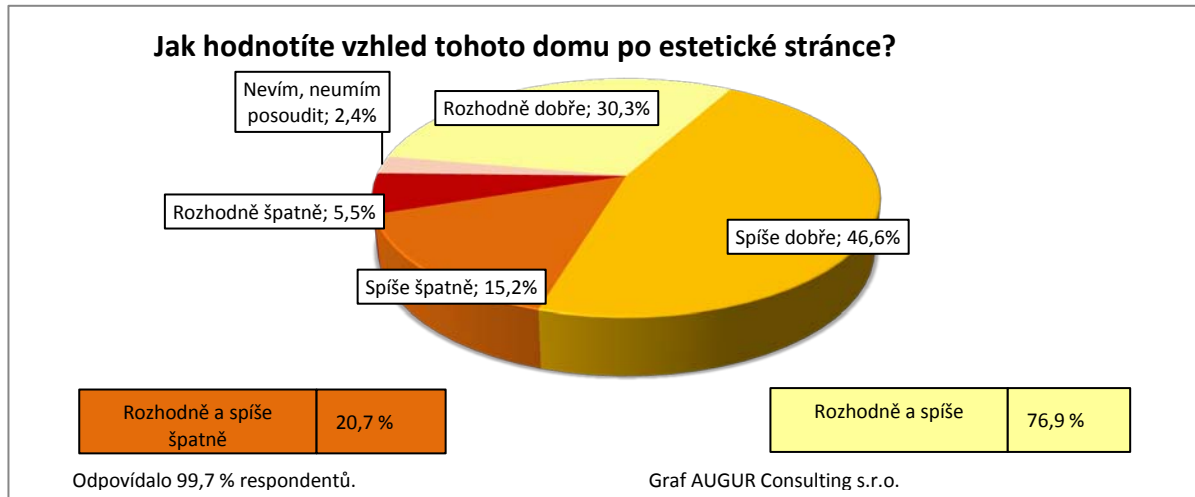
■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi (rozhodně a spíše dostatečný) u sledované položky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 16

Domníváte se, že rozsah provedených prací je dostatečný pro kvalitní provoz domu nebo je nedostatečný a bude potřeba dalších investic?		Rozhodně a spíše dostatečný	Rozhodně a spíše nedostatečný
Sídliště	Vinohrady	72,6 %	27,4 %
	Bystrc II	68,3 %	31,7 %
	Bohunice	66,5 %	33,5 %
	Kamenný Vrch	75,3 %	24,7 %
	Lesná	72,2 %	27,8 %
	Kamechy	89,7 %	10,3 %
Struktura vlastnictví domu	Osobní vlastnictví	82,7 %	17,3 %
	Kolektivní vlastnictví	95,2 %	4,8 %
	Obecní byty	72,3 %	27,7 %
	Osobní vlastnictví + Kolektivní vlastnictví	66,4 %	33,6 %
	Osobní vlastnictví + Obecní byty	72,0 %	28,0 %
	Osobní vlastnictví + Obecní byty + Kolektivní vlastnictví	77,8 %	22,2 %

Více než tři čtvrtiny dotázaných respondentů (76,9 %) hodnotí vzhled domu, ve kterém žijí, po estetické stránce rozhodně nebo spíše dobře. Naproti tomu více než pětina dotázaných (20,7 %) hodnotí estetickou stránku domu rozhodně nebo spíše špatně. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 28.

Graf č. 28

Hodnocení estetické stránky domu se zásadněji neliší v souvislosti se sociálně demografickými charakteristikami respondentů. Pozitivněji hodnotí estetickou stránku domu respondenti ze sídliště Kamechy a respondenti z domů, ve kterých proběhly v posledních 5–10 letech stavební úpravy. Podrobně jsou výsledky uvedeny v následující tabulce č. 17.

■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi („Rozhodně a spíše dobře“) u sledované položky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 17

Jak hodnotíte vzhled tohoto domu po estetické stránce?		Rozhodně a spíše dobře	Rozhodně a spíše špatně
Sídliště	Vinohrady	78,0 %	22,0 %
	Bystrc II	75,1 %	24,9 %
	Bohunice	73,8 %	26,2 %
	Kamenný Vrch	78,4 %	21,6 %
	Lesná	80,9 %	19,1 %
	Kamechy	93,3 %	6,7 %
Úpravy v domě	Ano	80,0 %	20,0 %
	Ne	74,6 %	25,4 %

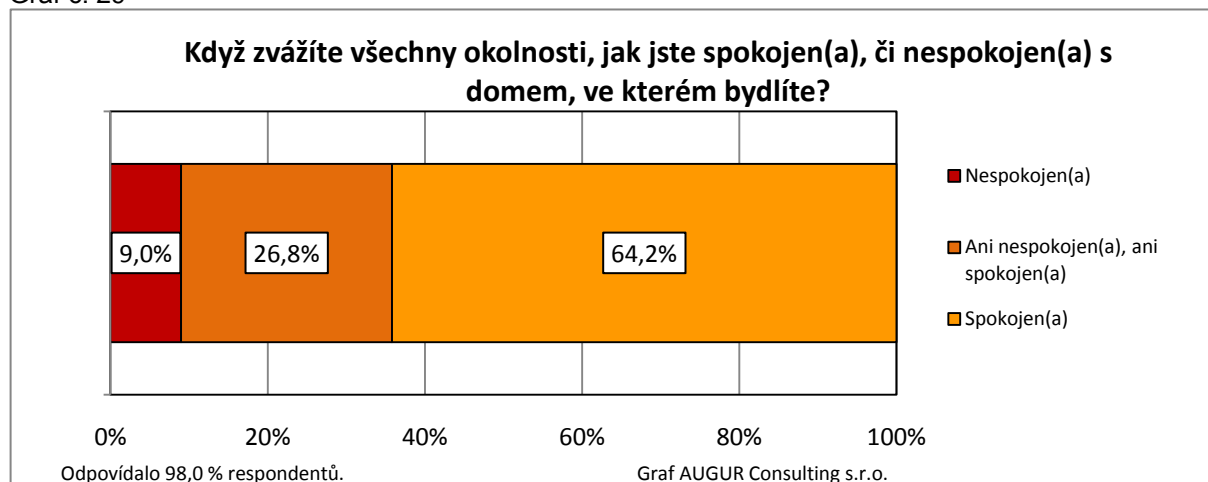
IV.3.4. CELKOVÁ MÍRA SPOKOJENOSTI OBYVATEL S DOMEM

Celková míra spokojenosti obyvatel s domem byla měřena ve zjišťovacím nástroji (dotazníku) na desetibodové škále, kde 1 znamenala nejmenší míru spokojenosti a 10 nejvyšší míru spokojenosti se svým domem.

Obecně lze konstatovat velmi vysokou míru spokojenosti obyvatel sledovaných brněnských sídlišť s domem, ve kterém žijí. Průměrná hodnota spokojenosti na desetibodové škále u všech respondentů byla **7,0**.

Spokojenost s domem projevuje 64,2 % respondentů sledovaných brněnských sídlišť a nespokojenost pouze 9,0 % dotázaných.¹¹ Zbývají část respondentů (26,8 %) byla zařazena do skupiny „ani spokojen(a)/ani nespokojen(a)“. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 29.

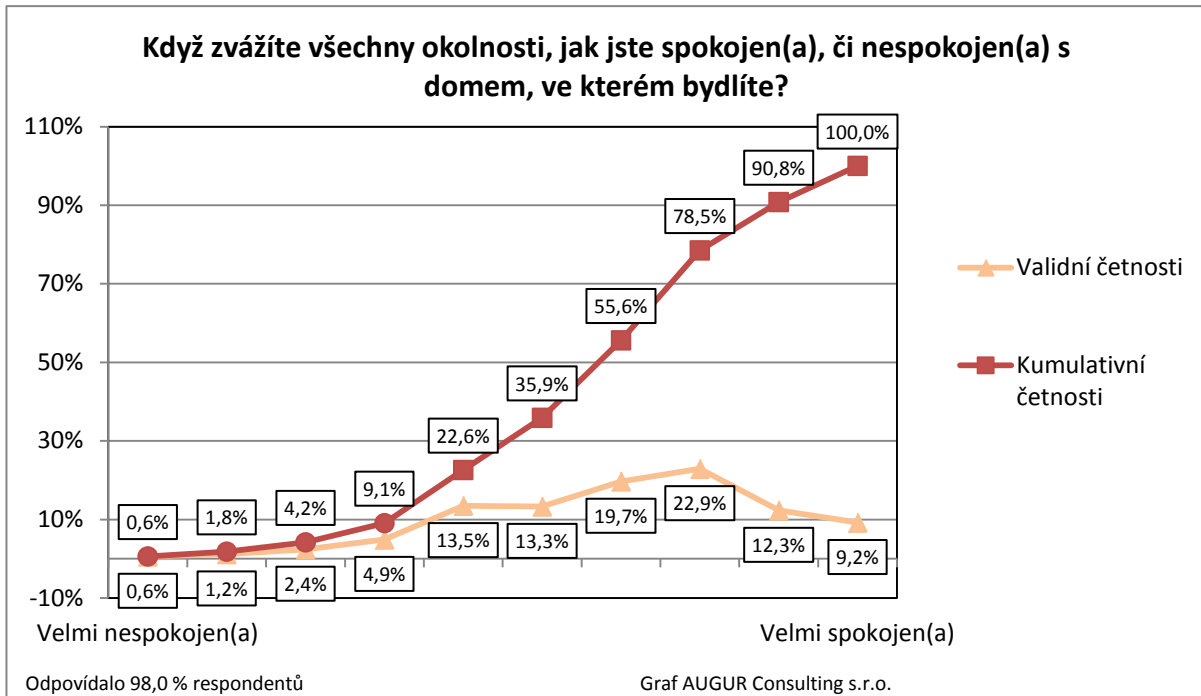
Graf č. 29

¹¹ Při analýze výsledků byla využita tzv. kategorizace položek hodnotící škály. Byly sloučeny čtyři krajní hodnoty 1, 2, 3 a 4 do varianty „**nespokojen(a) s domem**“, dále pak hodnoty 5 a 6 do varianty „**ani spokojen(a)/ani nespokojen(a) s domem**“, a varianty 7, 8, 9 a 10 do varianty „**spokojen(a) s domem**“.

Následující graf č. 30 nám dokumentuje detailně míru spokojenosti respondentů s domem se znázorněním validních odpovědí v návaznosti na kumulativní četnosti. Graf uvádíme pro úplnost.

Graf č. 30

Vyšší míru spokojenosti s domem projevují (stejně jako s bytem) respondenti z nejvyšší věkové skupiny 60 a více let a s nejnižším stupněm vzdělání. Míra spokojenosti s domem však nijak nesouvisí např. s pohlavím respondentů nebo zásadněji ani s jinými sociálně demografickými charakteristikami. V tomto případě jsme proto nepovažovali za nezbytné uplatňovat pokročilejší typy analýz.

Výrazně spokojenější s domem jsou (stejně jako v případě spokojenosti s bytem) ti respondenti, kteří uvádějí dobré vztahy se svými sousedy. Respondenti, kteří uvádějí přátelské vztahy se svými sousedy projevují průměrnou spokojenost 7,7 (měřeno na desetibodové škále) na rozdíl od těch respondentů, kteří uvádějí, že své sousedy ignorují (vykazují průměr spokojenosti 6,1).

Vyšší míru spokojenosti s domem vykazují ve srovnání s ostatními sledovanými sídlišti obyvatelé sídliště Kamechy a Lesná. Nižší míru spokojenosti vykazují obyvatelé sídliště Kamenný Vrch a Bohunice. Následující přehledovou tabulku č. 18 uvádíme pro úplnost.

Poznámka: Poslední sloupec v tabulce dokumentuje průměrnou hodnotu míry spokojenosti měřenou na desetibodové škále (kde 1 je nejméně a 10 nejvíce spokojen(a)) u příslušné sociálně demografické charakteristiky.

Vyšší míra spokojenosti s domem u sociálně demografického znaku nebo charakteristiky. Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedené textový komentář.

Tabulka č. 18

Když zvážíte všechny okolnosti, jak jste spokojen(a) či nespokojen(a) s domem, ve kterém bydlíte?		Nespokojen(a)	Ani nespokojen(a), ani spokojen(a)	Spokojen(a)	Průměr
Věk respondent a	Do 29 let	11,3 %	27,5 %	61,2 %	6,8
	Od 30 do 44 let	8,9 %	28,8 %	62,3 %	6,9
	Od 45 do 59 let	10,1 %	33,4 %	56,5 %	6,8
	Více než 60 let	6,8 %	25,4 %	67,8 %	7,3
Dosažené vzdělání	Bez vzdělání, základní	9,4 %	16,5 %	74,1 %	7,4
	Středoškolské bez maturity, vyučen(a)	9,0 %	30,0 %	61,0 %	7,1
	Středoškolské s maturitou	9,4 %	28,8 %	61,8 %	6,9
	Vysokoškolské	8,3 %	23,4 %	68,3 %	7,1
Sídliště	Vinohrady	9,7 %	25,5 %	64,8 %	7,0
	Bystrc II	11,4 %	19,6 %	69,0 %	7,1
	Bohunice	12,3 %	32,2 %	55,5 %	6,8
	Kamenný Vrch	8,4 %	41,4 %	50,2 %	6,7
	Lesná	5,3 %	21,0 %	73,7 %	7,3
	Kamechy	5,1 %	19,0 %	75,9 %	7,3
Počet osob v bytě	Jedna osoba	9,4 %	26,0 %	64,6 %	7,1
	Dvě osoby	8,9 %	24,9 %	66,2 %	7,0
	Tři osoby	8,7 %	28,8 %	62,5 %	7,0
	Čtyři a více osob	9,3 %	28,7 %	62,0 %	7,0
Počet nezaopatřených dětí	Žádné dítě	7,3 %	25,3 %	67,4 %	7,1
	Jedno dítě	10,8 %	27,2 %	62,0 %	6,9
	Dvě děti	9,9 %	28,8 %	61,3 %	7,0
	Tři a více dětí	14,3 %	28,6 %	57,1 %	6,7
Vlastnický vztah	Vlastník	6,6 %	22,2 %	71,2 %	7,3
	Kolektivní vlastník	12,0 %	32,2 %	55,8 %	6,7
	Nájemník	11,1 %	30,3 %	58,6 %	6,8
	Ostatní	12,2 %	32,5 %	55,3 %	6,6
Počet místností	Jedna obytná místnost	14,8 %	23,5 %	61,7 %	6,8
	Dvě obytné místnosti	7,5 %	23,3 %	69,2 %	7,2
	Tři obytné místnosti	8,1 %	30,0 %	61,9 %	6,9
	Čtyři a více obytných místností	9,7 %	25,3 %	65,0 %	7,1
Pohlaví	Muž	9,0 %	25,6 %	65,4 %	7,0
	Žena	9,1 %	27,7 %	63,2 %	7,0
Rodinný stav	Svobodný/á	10,7 %	26,5 %	62,8 %	6,8
	Vdaná/ženatý/registrované partnerství	8,0 %	26,5 %	65,5 %	7,1
	Druh/družka	7,4 %	25,9 %	66,7 %	7,0
	Rozvedený/á	12,7 %	30,8 %	56,5 %	6,8
	Vdovec/vdova	5,8 %	23,4 %	70,8 %	7,6

Když zvážíte všechny okolnosti, jak jste spokojen(a) či nespokojen(a) s domem, ve	Nespokojen(a)	Ani nespokojen(a),	Spokojen(a)	Průměr
---	---------------	--------------------	-------------	--------

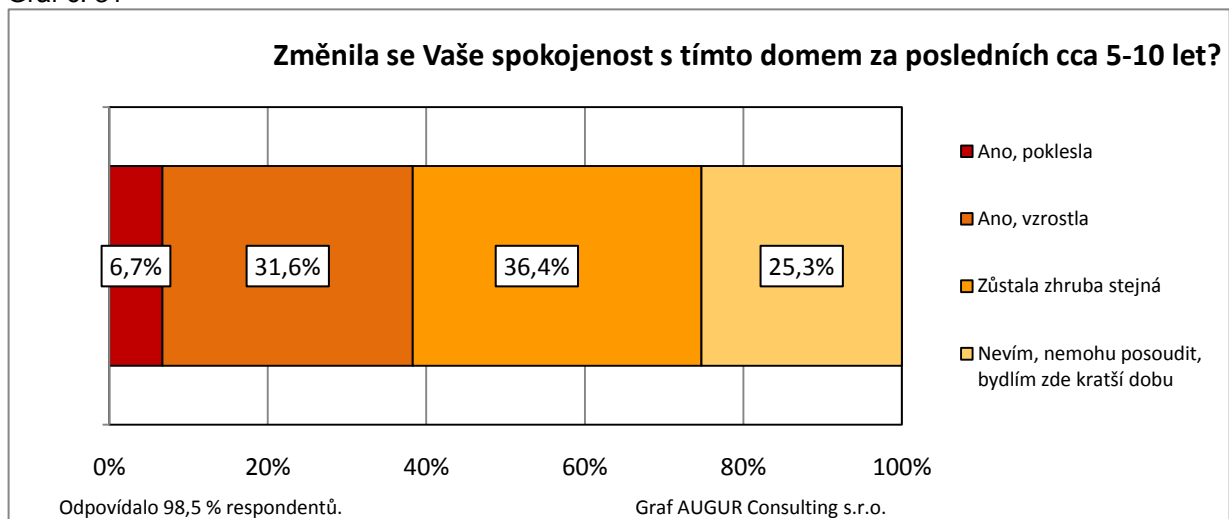

kterém bydlíte? - Pokračování		ani spokojen(a)			
Očekávání od bytu	Klid a přespaní, žádné služby	9,9 %	29,0 %	61,1 %	6,7
	Více než přespaní, základní služby	7,6 %	32,5 %	59,9 %	6,9
	Kompletní služby, plnohodnotný život	9,8 %	23,3 %	66,9 %	7,1
Vztahy se sousedy	Ignorance sousedů	19,3 %	35,5 %	45,2 %	6,1
	Zdravíme se, nemluvíme spolu	9,8 %	27,8 %	62,4 %	6,9
	Sousedy znám blíže, občas popovídáme	8,4 %	27,0 %	64,6 %	7,0
	Jsme spřáteleni	5,9 %	20,1 %	74,0 %	7,7

Z analýzy výsledků odpovědí vyplývá jednoznačný vzrůst míry spokojenosti respondentů s domem, ve kterém žijí, za posledních 5–10 let.

Téměř třetina dotázaných (31,6 %) uvádí, že její spokojenost s domem, ve kterém žije, za posledních 5–10 let vzrostla, a u více než třetiny (36,4 %) zůstala spokojenost s domem nezměněna. Pouze u více než každého dvacátého respondenta (6,7 %) spokojenost s domem za posledních 5–10 let poklesla. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 31.

Graf č. 31

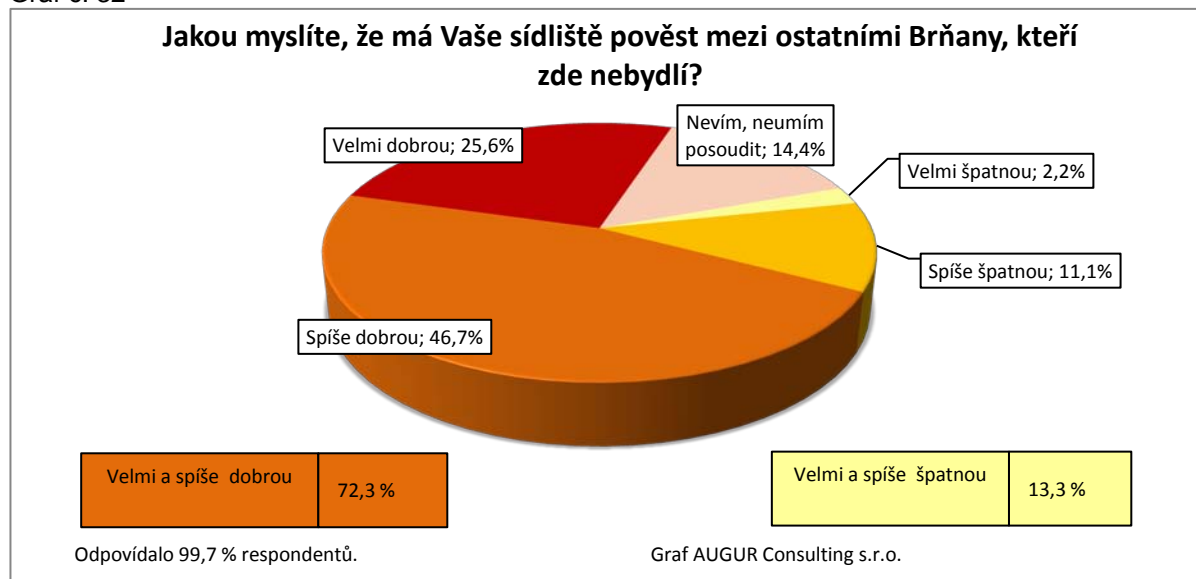

IV.4. SPOKOJENOST OBYVATEL SE SÍDLIŠTEM

IV.4.1. POVĚST SÍDLIŠTĚ Z POHLEDU OBYVATEL

Téměř tři čtvrtiny dotázaných respondentů (72,3 %) hodnotí pověst sídliště, ve kterém žijí, za spíše nebo velmi dobrou. Naproti tomu pouze více než desetina dotázaných (13,3 %) hodnotí pověst svého sídliště za rozhodně nebo spíše špatnou. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 32.

Graf č. 32

Positivněji hodnotí pověst svého sídliště lidé ve vyšších věkových skupinách (od 45 do 59 a od 60 a více let) na rozdíl od mladších věkových kohort (především do 29 let). Méně pozitivně hodnotí pověst svého sídliště respondenti s nejnižším stupněm vzdělání.

Velmi pozitivně hodnotí pověst svého sídliště obyvatelé Lesné (92,2 %) a Bystrce II (81,9 %). Méně pozitivně hodnotí pověst svého sídliště obyvatelé Kamenného Vrchu (66,7 %), Bohunic (63,8 %), Kamech (62,7 %) a Vinohrad (60,9 %). Podrobně jsou výsledky uvedeny v následující přehledové tabulce č. 19.

■ Vyšší míra pozitivního hodnocení pověsti sídliště u příslušného sociálně demografického znaku nebo charakteristiky.

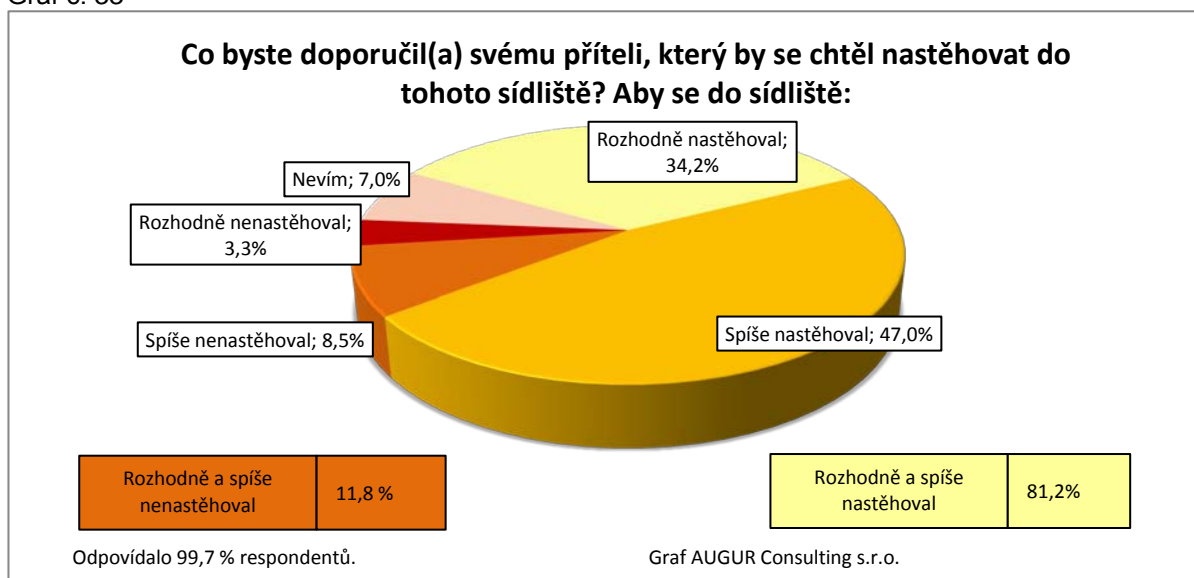
Tabulka č.19

Jakou myslíte, že má Vaše sídliště pověst mezi ostatními Brňany, kteří zde nebydlí?		Velmi a spíše špatnou	Velmi a spíše dobrou	Nevím, neumím posoudit
Věk respondent a	Do 29 let	14,5 %	67,5 %	18,0 %
	Od 30 do 44 let	14,3 %	71,9 %	13,8 %
	Od 45 do 59 let	9,5 %	76,3 %	14,2 %
	Více než 60 let	8,4 %	78,6 %	13,0 %
Dosažené vzdělání	Bez vzdělání, základní	21,8 %	59,8 %	18,4 %
	Středoškolské bez maturity, vyučen(a)	9,7 %	75,9 %	14,4 %
	Středoškolské s maturitou	15,2 %	70,5 %	14,3 %
	Vysokoškolské	11,7 %	74,5 %	13,8 %
Pohlaví	Muž	12,4 %	71,8 %	15,8 %
	Žena	13,9 %	72,7 %	13,4 %

Jakou myslíte, že má Vaše sídliště pověst mezi ostatními Brňany, kteří zde nebydlí? - Pokračování		Velmi a spíše špatnou	Velmi a spíše dobrou	Nevím, neumím posoudit
Sídliště	Vínohrady	20,9 %	60,9 %	18,2 %
	Bystrc II	8,7 %	81,9 %	9,4 %
	Bohunice	17,2 %	63,8 %	19,0 %
	Kamenný Vrch	14,1 %	66,7 %	19,2 %
	Lesná	3,4 %	92,2 %	4,4 %
	Kamechy	18,6 %	62,7 %	18,7 %
Délka pobytu na sídlišti	Méně než 3 roky	12,4 %	67,4 %	20,2 %
	Od 3 do 15 let	14,3 %	73,9 %	11,8 %
	Od 15 do 25 let	18,8 %	67,0 %	14,2 %
	Více než 25 let	7,1 %	82,0 %	10,9 %
Délka pobytu v Brně	Méně než 3 roky	12,8 %	67,7 %	19,5 %
	Od 3 do 15 let	14,0 %	74,0 %	12,0 %
	Od 15 do 25 let	18,0 %	67,9 %	14,1 %
	Více než 25 let	6,9 %	81,8 %	11,3 %

Výše uvedená zjištění potvrzují také výsledky odpovědí na otázku, která sledovala, zda by respondent doporučil svému příteli sídliště, ve kterém žije, k bydlení (nastěhování). Osm z deseti dotázaných (81,2 %) by sídliště, ve kterém žije, doporučilo svému příteli k nastěhování a pouze desetina respondentů by pozitivní referenci na „své“ sídliště příteli neposkytla. Náhorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 33.

Graf č. 33

IV.4.2. VÝHODY – PŘEDNOSTI SÍDLIŠTĚ (SPONTÁNNÍ ROVINA)

Výhody sídliště byly identifikovány prostřednictvím volné otázky (bez nabízených variant odpovědí). Jednalo se o identifikaci spontánních reakcí respondentů. Na otázku jsme zaznamenali celkem 1 610 odpovědí (tj. 90,8 % z výběrového vzorku). Formou kvalitativní analýzy a následných kategorizací bylo pracováno s 2 190 položkami (respondenti uváděli i více než jednu položku).

Největší výhodou sledovaných sídlišť je podle spontánních odpovědí respondentů **stav a množství zeleně** na sídlištích, dále pak za výhodu - přednost považují **klid k bydlení** (sídliště považují za klidnou lokalitu k bydlení), za výhodu považuje část respondentů také **dostupnost MHD** (frekvence spojů MHD, návaznost spojů, dobrá dostupnost centra města apod.) a také **dostupnost služeb, obchodů a občanskou vybavenost** (obecně). Následující tabulka č. 20 dokumentuje kategorizovanou podobu odpovědí s uvedenými četnostmi.

Tabulka č. 20

Spontánní rovina hodnocení - volné odpovědi byly kategorizovány. VÝHODY – PŘEDNOSTI SÍDLIŠTĚ	Absolutní četnosti odpovědí Všechna sídliště. Celkem 2190 variant odpovědí.
Stav a množství zeleně	512
Klidná lokalita, klid k bydlení	313
Dostupnost MHD (časté spoje, navazování spojů do centra města)	306
Pěkná lokalita	234
Dostupnost služeb	136
Dostupnost obchodů	134
Občanská vybavenost (obecně)	117
Ostatní varianty odpovědí	438

IV.4.3. NEVÝHODY – ZÁPORY SÍDLIŠTĚ (SPONTÁNNÍ ROVINA)

Nevýhody sídliště byly identifikovány (stejně jako výhody) prostřednictvím volné otázky (bez nabízených variant odpovědí). Jednalo se o identifikaci spontánních reakcí respondentů. Na otázku jsme zaznamenali celkem 1 281 odpovědí (tj. 72,3 % z výběrového vzorku). Formou kvalitativní analýzy a následných kategorizací bylo pracováno s 1 452 položkami (respondenti uváděli i více než jednu položku).

Největší nevýhodou a problémem sledovaných sídlišť je podle spontánních odpovědí respondentů **parkování** (nedostatek parkovacích míst, nemožnost zaparkovat apod.), dále pak **zahuštěná zástavba** domů a **vysoká koncentrace lidí**, s čímž souvisí anonymita života v sídlišti a horší kvalita mezilidských vztahů. Část respondentů považuje za nevýhodu a problém sídliště **MHD** (nutnost přestupů, vzdálenost zastávek MHD od místa bydliště, špatná dostupnost do centra apod.). Následující tabulka č. 21 dokumentuje kategorizovanou podobu odpovědí s uvedenými četnostmi.

Tabulka č. 21

Spontánní rovina hodnocení - volné odpovědi byly kategorizovány. NEVÝHODY – ZÁPORY SÍDLIŠTĚ	Absolutní četnosti odpovědí Všechna sídliště. Celkem 1452 variant odpovědí.
Parkování (nedostatek parkovacích míst)	289
Hustá zástavba, vysoká koncentrace lidí, anonymita, špatné mezilidské vztahy.	210
Nedostupnost MHD (nutnost přestupů, MHD nejezdí k místu bydliště, zastávky MHD jsou daleko od bydliště, špatná dostupnost do centra Brna apod.).	208
Vandalismus	84
Nedostupnost veřejných sportovišť (zejména pro malé děti).	54
Ostatní varianty odpovědí	607

IV.4.4. SPOKOJENOST S JEDNOTLIVÝMI ATRIBUTY ŽIVOTA V SÍDLIŠTI

Míru spokojenosti respondentů s jednotlivými atributy života v sídlišti jsme identifikovali komplexním způsobem prostřednictvím více než 40 položek (tzv. indikátorů). Je možné konstatovat, že u naprosté většiny zjišťovacích položek

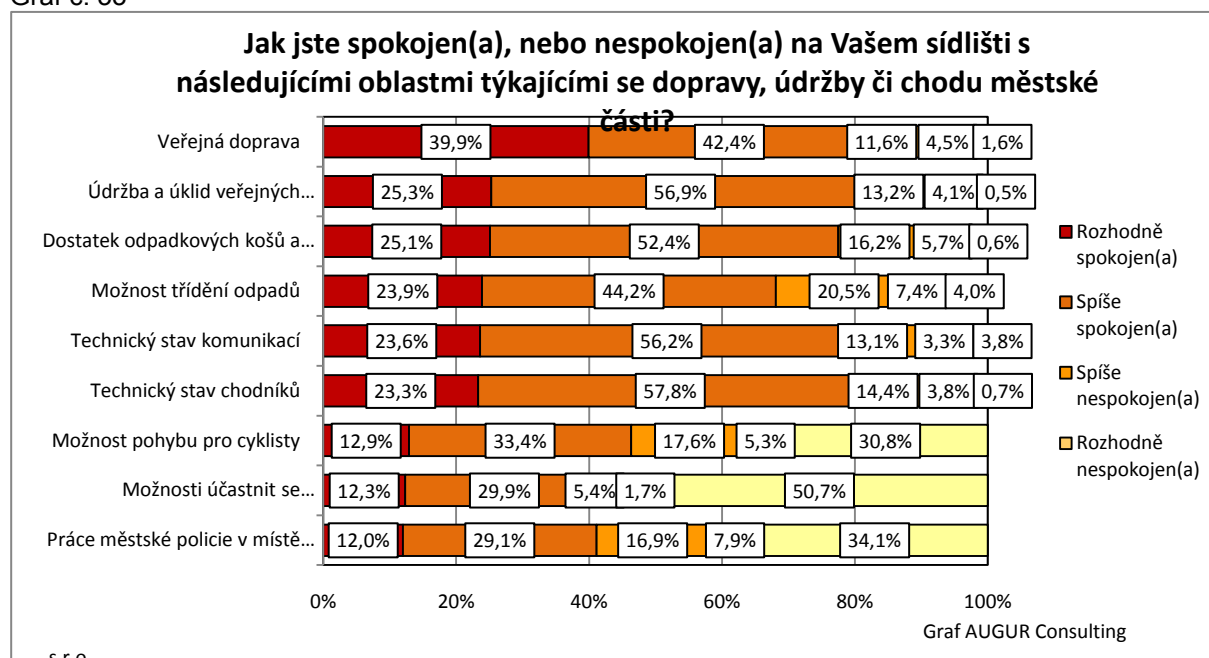
převládá u respondentů míra spokojenosti nad nespokojeností. Pro přehlednost jsme jednotlivé položky rozdělili v rámci analýzy a interpretace do samostatných celků.

Spokojenost s dopravou, údržbou a chodem městské části

Vysokou míru spokojenosti (rozhodně nebo spíše) vyjadřují respondenti sledovaných sídlišť např. s veřejnou dopravou (82,3 %), dále pak s údržbou a úklidem veřejných prostranství (82,2 %), technickým stavem komunikací (79,8 %), technickým stavem chodníků (81,1 %), dostatkem odpadkových košů (77,5 %) a možnostmi třídění odpadů (68,1 %).

V menší míře pak projevují respondenti spokojenost s možnostmi pohybu pro cyklisty (47,3 %), s možnostmi účastnit se veřejných setkání, místního plánování (42,2 %) a s prací městské policie v místě bydliště (41,1 %). U těchto tří položek byla ve zvýšené míře zaznamenána varianta odpovědi „nevím, neumím posoudit“. Názorné výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 33.

Graf č. 33

Obyvatelé sídliště Vinohrady projevují vyšší míru nespokojenosti s možnostmi pohybu pro cyklisty.

Obyvatelé sídliště Bystrc II projevují vyšší míru nespokojenosti s veřejnou dopravou (dostupností centra) a současně s nedostatkem odpadkových košů a možnostmi třídění komunálního odpadu.

Obyvatelé Bohunic projevují vyšší míru nespokojenosti s možnostmi pohybu pro cyklisty, dále pak s možnostmi třídění odpadů a s prací městské policie v místě bydliště.

Obyvatelé Kamech vyjadřují stejně jako obyvatelé Bystrce II vyšší míru nespokojenosti s veřejnou dopravou (dostupností centra).

Obyvatelé sídliště Kamenný Vrch a Lesná neprojevují výraznější míru nespokojenosti s žádnou ze sledovaných položek.

Následující přehledová tabulka č. 22 názorně dokumentuje **míru nespokojenosti** obyvatel sledovaných sídlišť s vybranými atributy života. Jedná se o kategorizovanou (sloučenou) podobu odpovědí (rozhodně a spíše nespokojen).

■ Vyšší míra zastoupení varianty „rozhodně a spíše nespokojen“ u konkrétní položky a konkrétního sídliště.

Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušné položky (růžový sloupec). Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 22

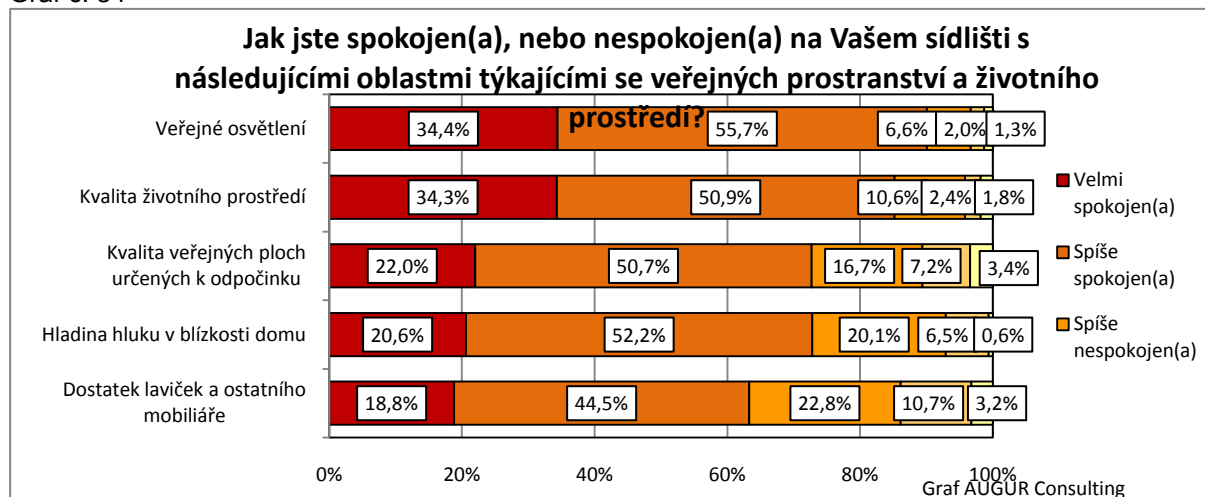
Rozhodně a spíše NESPOKOJEN v korelaci se sídlištěm. Hodnoty uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Veřejná doprava (dostupnost centra apod.).	16,0	12,3	27,6	3,8	11,8	17,6	26,6
Možnosti pohybu pro cyklisty (infrastruktura, cyklopruhy).	22,9	38,2	18,9	37,6	6,5	13,8	22,6
Technický stav chodníků.	18,2	17,7	20,9	25,6	11,1	20,1	9,0
Technický stav komunikací (silnic).	16,4	22,4	22,0	18,4	7,3	15,8	8,5
Údržba a úklid veřejných prostranství (ulice, parky, zeleň).	17,3	16,6	25,4	14,5	9,6	16,5	22,7
Dostatek odpadkových košů a kontejnerů na komunální odpad.	21,9	14,0	34,7	21,0	16,7	20,8	23,2
Možnosti třídění odpadů.	27,9	15,6	39,2	37,6	28,6	16,7	28,2
Práce městské policie v místě bydliště.	24,7	25,5	19,9	36,5	19,4	25,9	18,8
Možnosti účastnit se veřejných setkání, místního plánování, besed občanů se zástupci MČ apod.	7,1	4,0	8,8	8,5	4,6	8,2	9,1

Poznámka: Míra spokojenosti respondentů s jednotlivými atributy života v sídlišti se u větší části sledovaných položek zásadním způsobem neliší ve vztahu k sociálně demografickým charakteristikám respondentů.

Spokojenost s veřejnými prostranstvími, mobiliářem a životním prostředím

Devět z deseti dotázaných respondentů (90,1 %), obyvatel sledovaných sídlišť, je rozhodně nebo spíše spokojených s veřejným osvětlením a téměř stejně početná skupina dotázaných (85,2 %) projevuje rozhodně nebo spíše spokojenost s kvalitou životního prostředí. Téměř tři čtvrtiny dotázaných (72,7 %) jsou spokojeny s kvalitou veřejných ploch určených k odpočinku a nepatrně více (72,8 %) s hladinou hluku v blízkosti domu. S dostatkem laviček a ostatního mobiliáře projevují rozhodně nebo spíše spokojenost více než tři pětiny (63,3 %) obyvatel sledovaných sídlišť. Názorně jsou výsledky odpovědí dokumentovány v následujícím grafu č. 34.

Graf č. 34

Poznámka: Míra spokojenosti respondentů s ostatními atributy života v sídlišti (viz graf č. 34) se u větší části sledovaných položek zásadním způsobem neliší ve vztahu k sociálně demografickým charakteristikám respondentů.

Dostatek laviček a ostatního mobiliáře

Nedostatek laviček a ostatního mobiliáře pociťují na svém sídlišti zejména lidé starší 60 let a respondenti na rodičovské dovolené (nebo v domácnosti). S dostatkem laviček a mobiliářem na sídlištích jsou častěji nespokojeni respondenti žijící v úplných rodinách s dítětem nebo dětmi do 18 let.

Následující přehledová tabulka č. 23 názorně dokumentuje míru nespokojenosti obyvatel sledovaných sídlišť s vybranými atributy života. Jedná se o kategorizovanou (sloučenou) podobu odpovědí (rozhodně a spíše nespokojen). Výsledky se ve vztahu k jednotlivým sídlištím zásadněji neliší. Pouze obyvatelé Kamech projevují výrazně vyšší míru nespokojenosti s kvalitou veřejných ploch určených k odpočinku a dostatkem laviček a ostatního mobiliáře.

■ Vyšší míra zastoupení varianty „rozhodně a spíše nespokojen“ u konkrétní položky a konkrétního sídliště. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušné položky (růžový sloupec). Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 23

Rozhodně a spíše NESPOKOJEN v korelaci se sídlištěm. Hodnoty uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Kvalita veřejných ploch určených k odpočinku.	23,9	23,8	24,4	24,1	14,4	12,0	60,2
Dostatek laviček a ostatního mobiliáře.	33,5	32,8	38,6	29,9	24,5	17,9	75,1
Kvalita životního prostředí (ovzduší, prašnost)	13,0	19,5	11,4	14,6	10,1	6,3	19,8
Hladina hluku v blízkosti domu.	26,6	24,8	25,7	27,7	26,8	28,1	26,6
Veřejné osvětlení.	8,5	5,7	12,9	9,1	6,5	7,5	9,0

Spokojenost se sociálními službami, zdravotnickými službami a školstvím

Více než osm z deseti dotázaných (82,6 %) je rozhodně nebo spíše spokojeno s dostupností zdravotních služeb v sídlišti a téměř stejně početná skupina respondentů (78,1 %) projevuje rozhodně nebo spíše spokojenost s dostupností služeb (pošta, knihovna apod.). S dostupností ostatních služeb (čistírna, opravna

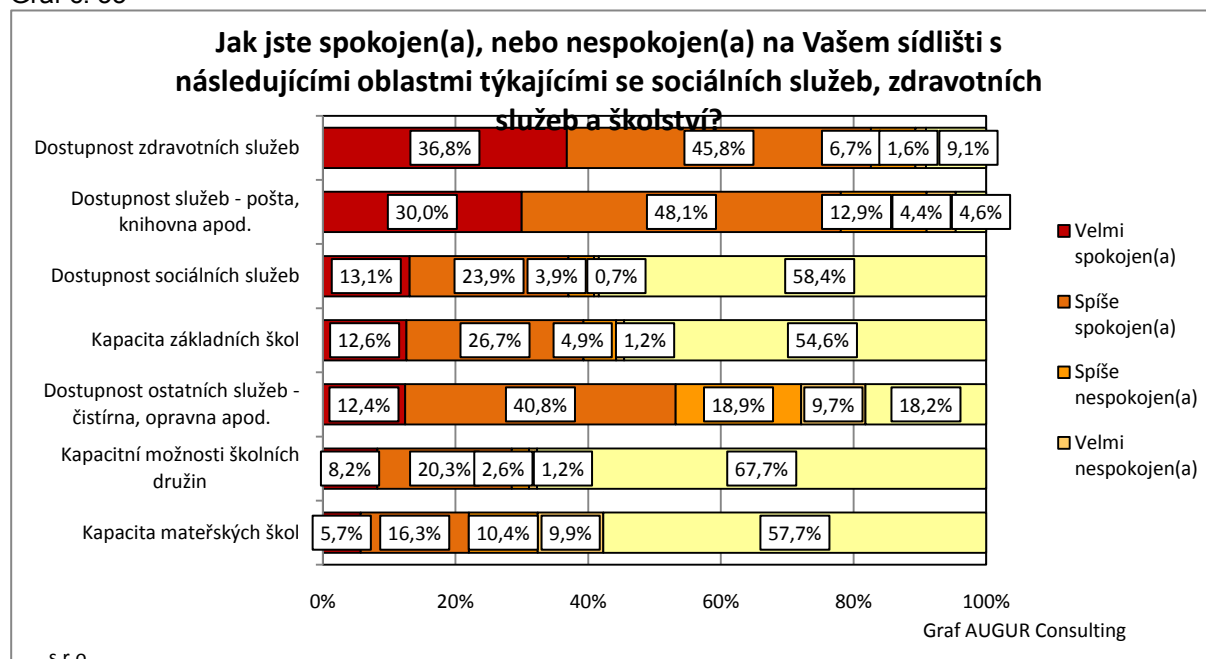
apod.) projevuje rozhodně nebo spíše spokojenost více než polovina (53,2 %) respondentů, ale více než čtvrtina dotázaných (28,6 %) s dostupností ostatních služeb spokojena není.

U následujících položek (školky, školy, družiny, sociální služby) bylo zaznamenáno vysoké procento respondentů, kteří využili variantu „nevím, neumím posoudit“. Jedná se o položky, které se reálně dotýkají pouze relevantních skupin obyvatel.

Např. spokojenost s kapacitou mateřských školek projevuje rozhodně nebo spíše více než pětina dotázaných (22 %), ale téměř stejně početná skupina respondentů (20,3 %) je s kapacitou mateřských školek rozhodně nebo spíše nespokojena. Potvrzují se tak poznatky z kvalitativní části šetření, kdy byl nedostatek kapacit v mateřských školách identifikován prostřednictvím výpovědí komunikačních partnerů, ve všech sledovaných sídlištích.

S kapacitou základních škol projevují spokojenost téměř dvě pětiny dotázaných (39,3 %) a pouze 6,1 % je nespokojených. Také s kapacitními možnostmi školních družin jsou respondenti více spokojeni než nespokojeni (spokojenost projevuje 28,5 % a nespokojenost pouze 3,8 % dotázaných). Názorně jsou výsledky dokumentovány v následujícím grafu č. 35.

Graf č. 35

Kapacita mateřských škol

S kapacitou mateřských škol jsou nespokojeni zejména obyvatelé sídlišť ve věku od 30 do 44 let, na rodičovské dovolené (nebo v domácnosti), častěji s vyšším stupněm vzdělání. Jedná se o respondenty žijící častěji v úplných rodinách s dítětem nebo dětmi do 18 let.

Dostupnost ostatních služeb (čistírna, opravná apod.)

S dostupností „ostatních služeb“ jsou nespokojeni častěji obyvatelé sídlišť s vyšším stupněm vzdělání a lidé, kteří se zařazují do vyšších společenských tříd. Nespokojeni s dostupností „ostatních služeb“ jsou častěji respondenti pracujících v řídicích pozicích a dále také učitelé, lékaři a výzkumní pracovníci.

Následující přehledová tabulka č. 24 názorně dokumentuje míru nespokojenosti obyvatel sledovaných sídlišť s vybranými atributy života. Jedná se o kategorizovanou

(sloučenou) podobu odpovědí (rozhodně a spíše nespokojen). Výsledky se ve vztahu k jednotlivým sídlištím zásadněji neliší. Pouze obyvatelé Kamech projevují výrazně vyšší míru nespokojenosti téměř se všemi sledovanými položkami vyjma dostupnosti sociálních služeb. Obyvatelé Lesné projevují výrazně častěji nespokojenost s dostupností ostatních služeb (čistírna, opravná).

■ Vyšší míra zastoupení varianty „rozhodně a spíše nespokojen“ u konkrétní položky a konkrétního sídliště. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušné položky (růžový sloupec). Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 24

Rozhodně a spíše NESPOKOJEN v korelaci se sídlištěm. Hodnoty uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Dostupnost zdravotních služeb.	8,3	5,7	10,5	3,4	6,6	5,0	26,0
Dostupnost sociálních služeb (osobní asistence, pečovatelská služba, dovoz obědů apod.).	4,7	0,7	6,7	4,1	4,6	6,0	6,2
Kapacita mateřských škol.	20,3	16,0	21,5	18,2	7,5	17,6	55,9
Kapacita základních škol.	6,1	6,4	7,6	1,9	1,0	5,0	20,9
Kapacitní možnosti školních družin.	3,8	2,3	4,7	1,6	1,3	3,1	14,2
Dostupnost služeb – pošta, knihovna apod.	17,3	6,4	22,3	3,8	14,4	17,6	55,4
Dostupnost ostatních služeb – čistírna, opravná apod.	28,6	17,8	26,0	14,5	22,1	45,6	57,4

Spokojenost s volnočasovými možnostmi a nákupy

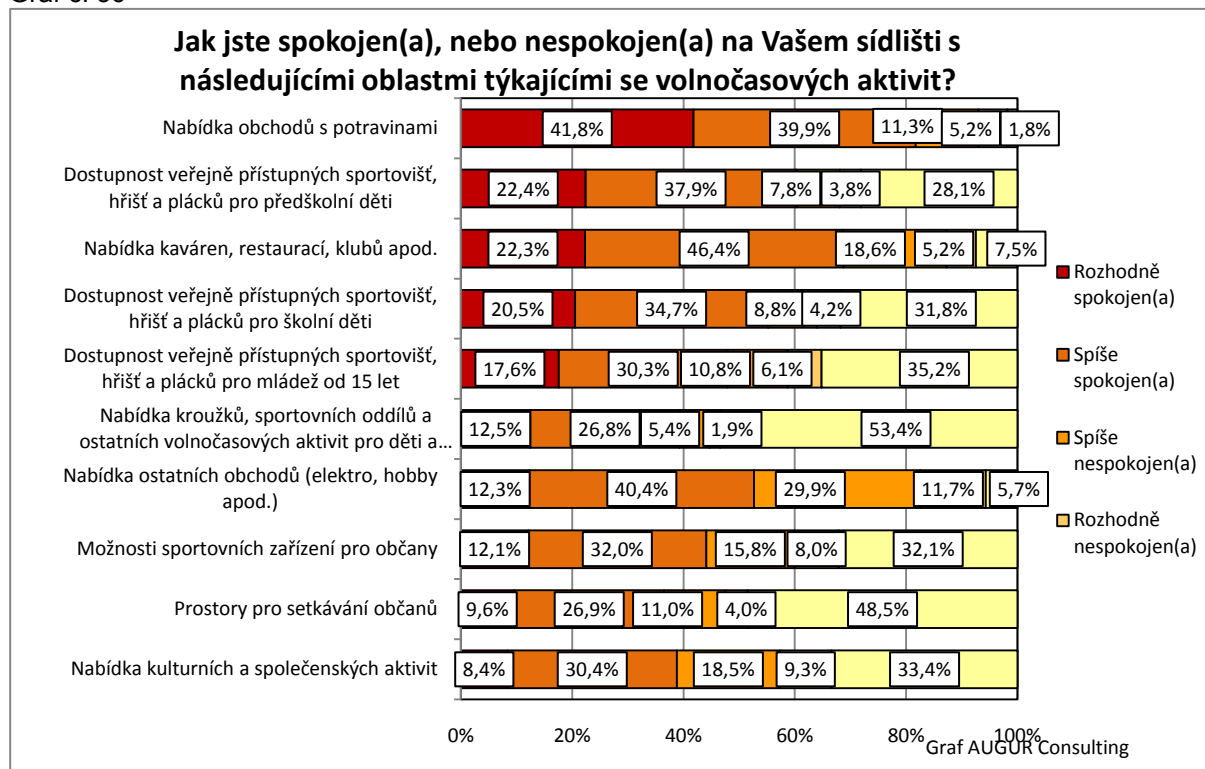
Více než osm z deseti dotázaných (81,7%), obyvatel sledovaných sídlišť, je rozhodně nebo spíše spokojeno s nabídkou obchodů s potravinami. Více než dvě třetiny respondentů (68,7 %) jsou rozhodně nebo spíše spokojeny s nabídkou kaváren, restaurací a klubů (nespokojenost však současně projevuje téměř čtvrtina dotázaných). Nižší míru spokojenosti projevují respondenti s nabídkou ostatních obchodů (elektro, hobby apod.). S nabídkou „ostatních“ obchodů je (rozhodně nebo spíše) spokojena více než polovina dotázaných (52,7 %), ale více než dvě pětiny respondentů (41,6 %) projevují nespokojenost.

U ostatních sledovaných položek (např. nabídka kroužků, sportovních oddílů apod.) bylo zaznamenáno vysoké procento respondentů, kteří využili variantu „nevím, neumím posoudit“. Jedná se o položky, které se reálně dotýkají pouze relevantních skupin obyvatel.

Např. spokojenost s dostupností veřejně přístupných sportovišť, hřišť a plácků pro školní děti projevuje rozhodně nebo spíše více než polovina dotázaných (56,2 %) a 13 % je nespokojených. S dostupností veřejně přístupných sportovišť pro mládež od 15 let je rozhodně nebo spíše spokojená méně než polovina respondentů (47,9 %) a téměř pětina (16,9 %) je nespokojená.

Nižší je míra spokojenosti obyvatel s volnočasovými možnostmi pro dospělé občany. Např. s možnostmi sportovních zařízení pro občany je rozhodně nebo spíše spokojeno 44,1 % dotázaných a 23,8 % je nespokojených. S prostory pro setkávání občanů je rozhodně nebo spíše spokojeno 36,5 % respondentů a 15 % je nespokojených. S nabídkou kulturních a společenských aktivit je rozhodně nebo spíše spokojených 38,8 % obyvatel, ale 27,8 % vyjadřuje nespokojenost. Podrobně jsou výsledky odpovědí dokumentovány v následujícím grafu č. 36.

Graf č. 36

Nabídka kulturních a společenských aktivit schází častěji respondentům s vyšším stupněm vzdělání. Jedná se častěji o mladší lidi do 44 let. Výrazně vyšší míra nespokojenosti s nabídkou kulturních a společenských akcí na sídlišti byla také zaznamenána u osob, které se těchto akcí v sídlišti vždy účastní.

Nabídka kaváren, restaurací a klubů je na brněnských sídlištích nedostatečná nejčastěji podle názoru mladých lidí do 29 let, s vyšším stupněm vzdělání.

Možnosti sportovního vyžití pro občany postrádají častěji respondenti v nižších věkových skupinách do 44 let, častěji s vysokoškolským vzděláním. Možnosti sportovního vyžití ve větší míře schází lidem, kteří se řadí do vyšších společenských tříd. S hlediska společenské aktivity se jedná častěji o učitele, lékaře a výzkumné pracovníky, ale také např. podnikatele a drobné živnostníky.

Následující přehledová tabulka č. 25 názorně dokumentuje **míru nespokojenosti** obyvatel sledovaných sídlišť s vybranými atributy života. Jedná se o kategorizovanou (sloučenou) podobu odpovědí (rozhodně a spíše nespokojen). Výsledky se ve vztahu k jednotlivým sídlištím zásadněji neliší. Pouze obyvatelé Kamech projevují výrazně vyšší míru nespokojenosti se všemi sledovanými položkami. Obyvatelé Lesné projevují výrazně častěji nespokojenost s nabídkou kaváren, restaurací, klubů a současně vyšší míru nespokojenosti s nabídkou ostatních obchodů (elektro, hobby apod.). Také obyvatelé Bystřice II vyjadřují častěji nespokojenost s nabídkou kaváren, restaurací, klubů apod.

■ Vyšší míra zastoupení varianty „rozhodně a spíše nespokojen“ u konkrétní položky a konkrétního sídliště. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušné položky (růžový sloupec). Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 25

Rozhodně a spíše NESPOKOJEN v korelaci se sídlištěm. Hodnoty uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Dostupnost veřejně (volně) přístupných sportovišť, hřišť a plácků pro předškolní děti (0-6 let).	11,6	9,0	12,4	8,8	6,5	7,8	35,0
Dostupnost veřejně (volně) přístupných sportovišť, hřišť a plácků pro školní děti (6-15 let).	13,0	11,7	11,8	9,1	7,2	10,9	37,6
Dostupnost veřejně (volně) přístupných sportovišť, hřišť a plácků pro mládež od 15 let.	16,9	19,1	15,7	13,2	7,5	14,7	42,1
Možnosti sportovních zařízení pro občany.	23,8	28,4	23,1	23,3	12,5	15,4	52,8
Nabídka kroužků, sportovních oddílů a ostatních volnočasových aktivit pro děti a mládež.	7,3	5,7	8,7	3,2	4,3	6,6	20,8
Nabídka kaváren, restaurací, klubů apod.	23,8	17,9	33,5	11,3	16,3	31,5	36,2
Nabídka obchodů s potravinami.	16,5	3,0	21,2	12,0	6,9	10,5	66,1
Nabídka ostatních obchodů (elektro, hobby market, oděvy apod.).	41,6	27,6	39,8	31,2	37,6	51,1	76,7
Prostory pro setkávání občanů.	15,0	9,8	15,5	15,5	11,1	12,4	32,8
Nabídka kulturních a společenských aktivit.	27,7	15,8	29,8	24,8	21,6	31,0	53,7

IV.4.5. HODNOCENÍ POZITIVNÍCH A NEGATIVNÍCH POSUNŮ U VYBRANÝCH OBLASTÍ ŽIVOTA

Jedním z cílů empirického šetření bylo mimo jiné ověřit u vybraných indikátorů (položek), které se bezprostředně promítají do kvality života obyvatel sledovaných sídlišť, míru pozitivních a negativních posunů v čase (za posledních 10 let).

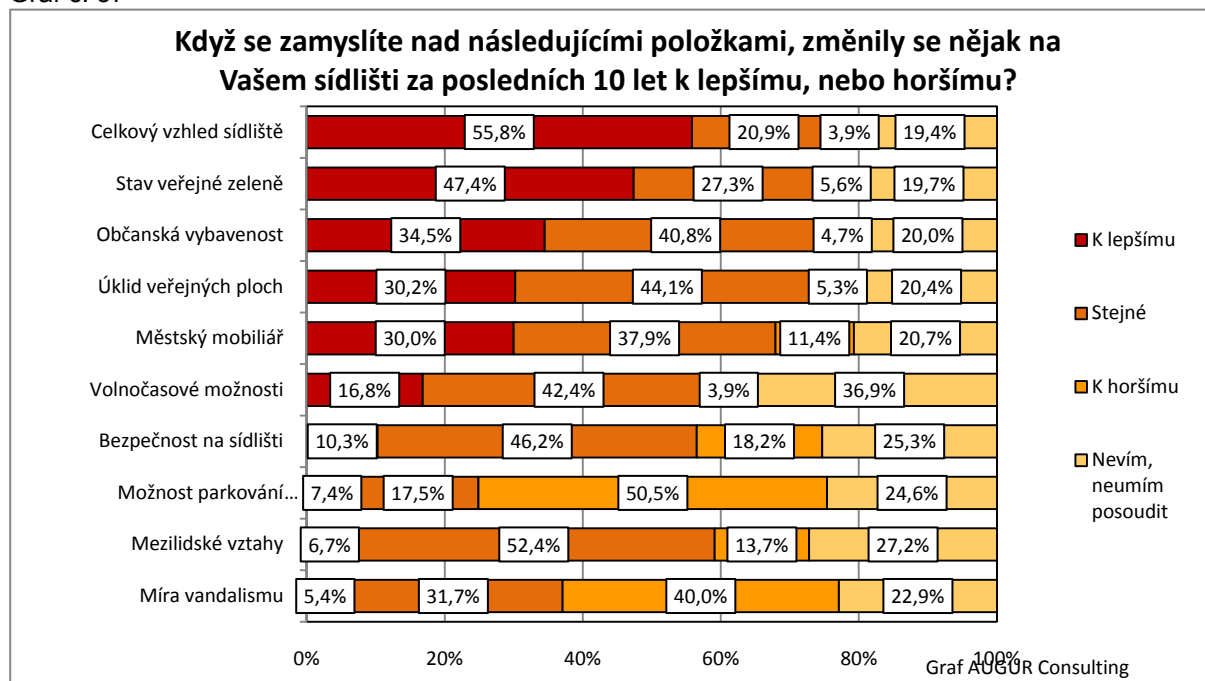
Z analýzy výsledků odpovědí vyplývá, že sledované položky můžeme rozdělit do dvou skupin. Na ty, u kterých byly identifikovány pozitivní posuny, a na ty, kde převažují z pohledu respondentů za posledních 10 let negativní posuny (situace se zhoršila).

Za posledních 10 let se z pohledu respondentů, obyvatel sledovaných brněnských sídlišť, zlepšila situace především u položky „celkový vzhled sídliště“ (55,8 %), dále pak u stavu veřejné zeleně (47,4 %), občanské vybavenosti (34,5 %), úklidu veřejných ploch (30,2 %), městského mobiliáře (30 %) a volnočasových možností (16,8 %). U všech výše uvedených položek převažuje varianta „zlepšení situace“ nad variantou „zhoršení situace“.

Naproti tomu se situace za posledních deset let **zhoršila** především u „**možnosti parkování automobilů**“ (50,5 %), dále pak míra vandalismu (40 %), bezpečnost na sídlišti (18,2 %) a mezilidské vztahy 13,7 %). U všech těchto položek převažuje zhoršení situace nad zlepšením.

Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 37.

Graf č. 37

Možnosti parkování automobilů vnímají negativně (jako zhoršující se za posledních 10 let) zejména respondenti v jejichž domácnosti se využívá k cestě do práce nebo za vzděláním, alespoň jeden automobil. Jedná se častěji o respondenty starší 45 let, s vyšším stupněm vzdělání, žijící v úplných rodinách, s dětmi nad 18 let.

Míra vandalismu

Ke zvýšení míry vandalismu za posledních 10 let došlo zejména podle lidí starších 45 let a osob, které se zařazují do nižších společenských tříd. Nárůst vandalismu uvádí častěji lidé nezaměstnaní a respondenti pobírající starobní nebo invalidní důchod.

Bezpečnost v sídlišti

Zhoršení míry bezpečí na sídlišti vnímají především starší lidé (60 a více let) a současně i osoby s nižším ekonomickým statusem.

Mezilidské vztahy

Mezilidské vztahy na brněnských sídlištích se za posledních 10 let zhoršily zejména podle starších skupin obyvatel (starší 45 let) a respondentů s nižším ekonomickým statusem. Zhoršení vztahů mezi lidmi uvádí častěji např. nezaměstnaní nebo lidé žijící v neúplných rodinách. Zhoršení mezilidských vztahů uvádí častěji také osoby žijící domech s kombinovanou vlastnickou strukturou bytů (obecní vlastnictví a družstevní vlastnictví nebo soukromé vlastnictví a obecní byty). Ke zhoršení mezilidských vztahů došlo na sídlištích častěji také podle respondentů, kteří souhlasí s výrokem „Na sídlišti přibývají cizí lidé a vzrůstá anonymita“.

Následující přehledová tabulka č. 26 názorně dokumentuje **negativní hodnocení vývoje některých ukazatelů za posledních 10 let** z pohledu obyvatel sledovaných sídlišť. Výsledky se ve vztahu k jednotlivým sídlištím zásadněji neliší. Pouze obyvatelé Vinohrad vyjadřují výrazně častěji, že se situace za posledních 10 let zhoršila v možnostech parkování automobilů a otázce bezpečnosti na sídlišti. Obyvatelé Lesné hodnotí negativně vývoj v oblasti vandalismu na sídlišti.

■ Vyšší míra zastoupení varianty „k horšímu“ u konkrétní položky a konkrétního sídliště. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušné položky (růžový sloupec). Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 26

K HORŠÍMU v korelaci se sídlištěm.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Stav veřejné zeleně	5,6	4,3	8,0	3,2	3,3	8,2	7,1
Úklid veřejných ploch	5,3	3,3	7,7	4,4	3,3	8,2	3,6
Městský mobiliář (lavičky, koše apod.)	11,4	12,8	19,2	5,1	7,2	16,5	3,6
Celkový vzhled sídliště	3,9	5,4	3,3	0,9	3,3	5,4	6,0
Bezpečnost na sídlišti	18,2	28,2	14,8	13,9	14,1	24,1	11,4
Možnosti parkování automobilů	50,5	74,8	46,6	42,1	45,4	53,5	34,1
Občanská vybavenost (obchody, služby)	4,7	1,0	7,2	1,9	4,9	9,5	2,4
Volnočasové možnosti (kultura, sport)	3,9	2,4	5,1	2,5	4,6	5,1	3,0
Míra vandalismu	40,1	46,1	38,6	37,7	33,7	53,2	24,4
Mezilidské vztahy	13,7	16,9	18,6	13,3	12,7	13,0	1,8

IV.4.6. CELKOVÁ MÍRA SPOKOJENOSTI OBYVATEL SE SÍDLIŠTĚM

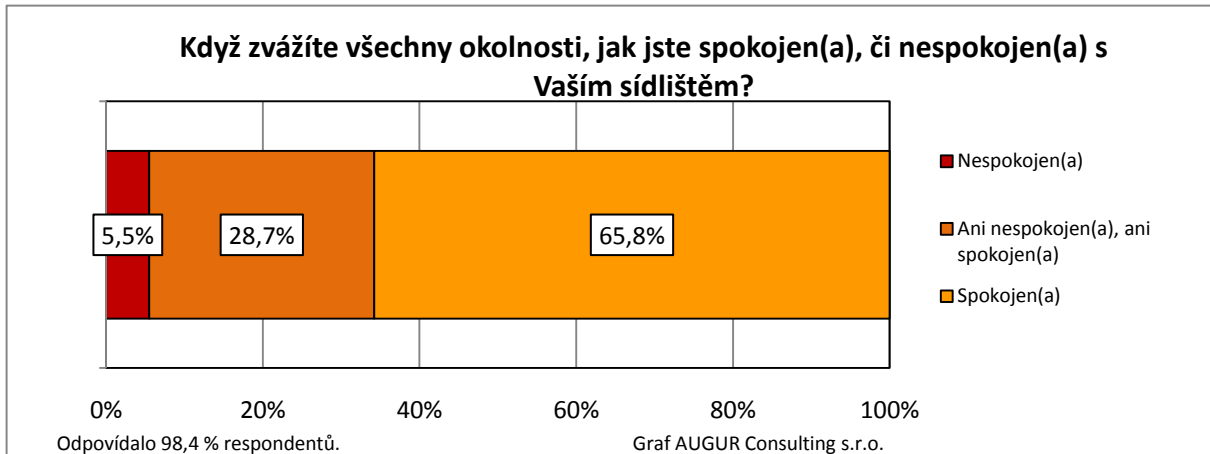
Celková míra spokojenosti obyvatel **se sídlištěm** byla měřena ve zjišťovacím nástroji (dotazníku) na desetibodové škále, kde 1 znamenala nejmenší míru spokojenosti a 10 nejvyšší míru spokojenosti se svým sídlištěm.

Obecně lze konstatovat velmi vysokou míru spokojenosti obyvatel sledovaných brněnských sídlišť se svým sídlištěm. Průměrná hodnota spokojenosti na desetibodové škále u všech respondentů byla **7,1**.

Spokojenost se sídlištěm projevuje 65,8 % respondentů a nespokojenost pouze 5,5 % dotázaných.¹² Zbývají část respondentů (28,7 %) byla zařazena do skupiny „ani spokojen(a)/ani nespokojen(a) se sídlištěm“. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 38.

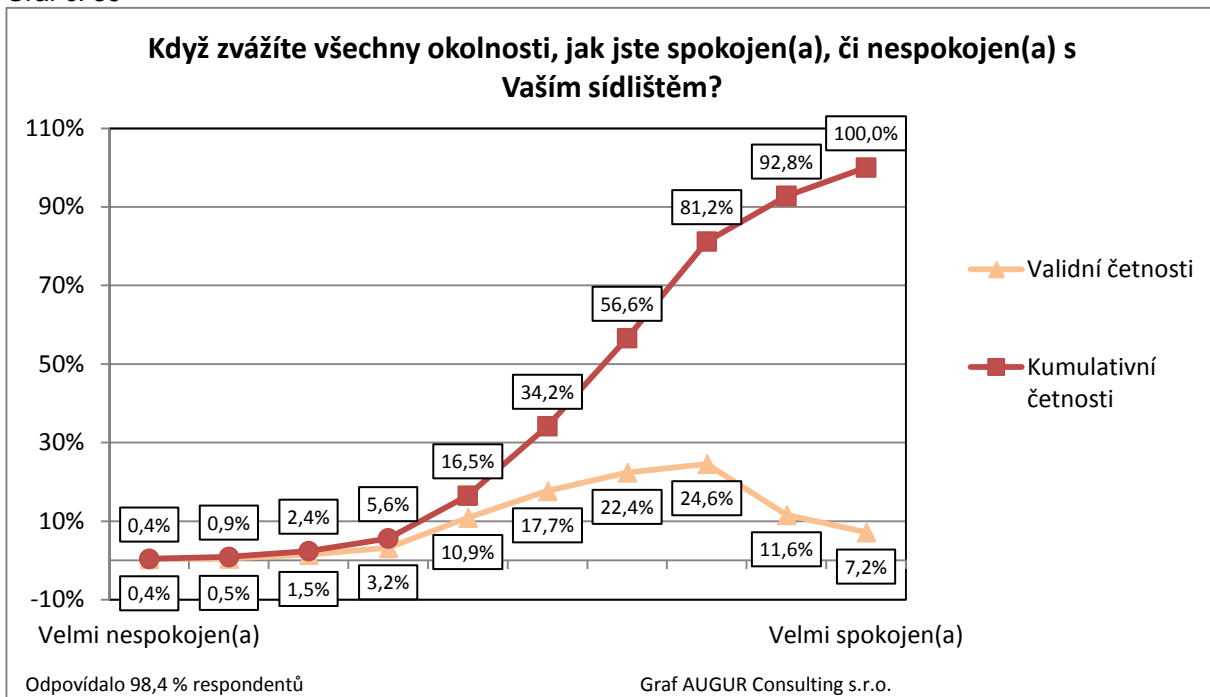
¹² Při analýze výsledků byla využita tzv. kategorizace položek hodnotící škály. Byly sloučeny čtyři krajní hodnoty 1, 2, 3 a 4 do varianty „**nespokojen(a) se sídlištěm**“, dále pak hodnoty 5 a 6 do varianty „**ani spokojen(a)/ani nespokojen(a) se sídlištěm**“, a varianty 7, 8, 9 a 10 do varianty „**spokojen(a) se sídlištěm**“.

Graf č. 38

Následující graf č. 39 nám dokumentuje detailně míru spokojenosti respondentů se sídlištěm se znázorněním validních odpovědí a v návaznosti na kumulativní četnosti.

Graf č. 39

Stejně jako u indikátoru spokojenosti s bytem, také při analýze výsledků, které dokumentují spokojenost se sídlištěm, byly uplatněny pokročilejší statistické procedury. S využitím **ordinální logistické regrese** jsme se snažili detailněji analyticky rozkrýt a interpretovat vybrané faktory, které podmiňují spokojenost se sídlištěm.

S využitím regresního modelu jsme testovali vliv následujících faktorů podmiňujících spokojenost se sídlištěm (spokojenost s bytem, spokojenost s domem, pověst sídliště, zda proběhly v domě stavební úpravy, dále pak vzdělání, věk a ekonomický status).

Z výsledků ordinální logistické regrese vyplývají následující poznatky a zobecnění:

- Spokojenost s bytem, současně spokojenost s domem a dobrá pověst sídliště pozitivně působí na celkovou spokojenost respondentů se sídlištěm, ve kterém žijí.
- Respondenti, kteří žijí v domech, ve kterých proběhly v posledních 10 letech stavební úpravy, vykazují vyšší spokojenost se sídlištěm než respondenti, kteří žijí v domech, kde stavební úpravy neproběhly.
- Respondenti s maturitou a vysokoškolským vzděláním jsou se sídlištěm méně spokojeni než lidé s nejnižším stupněm vzdělání.
- Věk zvyšuje spokojenost se sídlištěm. Nejspokojenější se sídlištěm jsou nejstarší respondenti.
- Respondenti, kteří se zařazují mezi bohatší skupiny ve společnosti, jsou se sídlištěm méně spokojeni než respondenti, kteří se řadí mezi ty méně majetné.

Výrazně spokojenější se sídlištěm jsou (stejně jako v případě spokojenosti s bytem a domem) ti respondenti, kteří uvádějí dobré vztahy se svými sousedy. Respondenti, kteří uvádějí přátelské vztahy se svými sousedy, projevují průměrnou spokojenost se sídlištěm 7,6 (měřeno na desetibodové škále) na rozdíl od těch respondentů, kteří uvádějí, že své sousedy ignorují (vykazují průměr spokojenosti se sídlištěm 6,7). Mírně nižší míru spokojenosti se sídlištěm vykazují obyvatelé sídliště Kamenný Vrch, Bohunice, Kamechy a Vinohrady. Obyvatelé Bystřce a především Lesné vykazují vyšší míru spokojenosti se svým sídlištěm. Následující přehledovou tabulku č. 27 uvádíme pro úplnost.

■ Vyšší míra spokojenosti se sídlištěm u sociálně demografického znaku nebo charakteristiky.
Tabulka č. 27

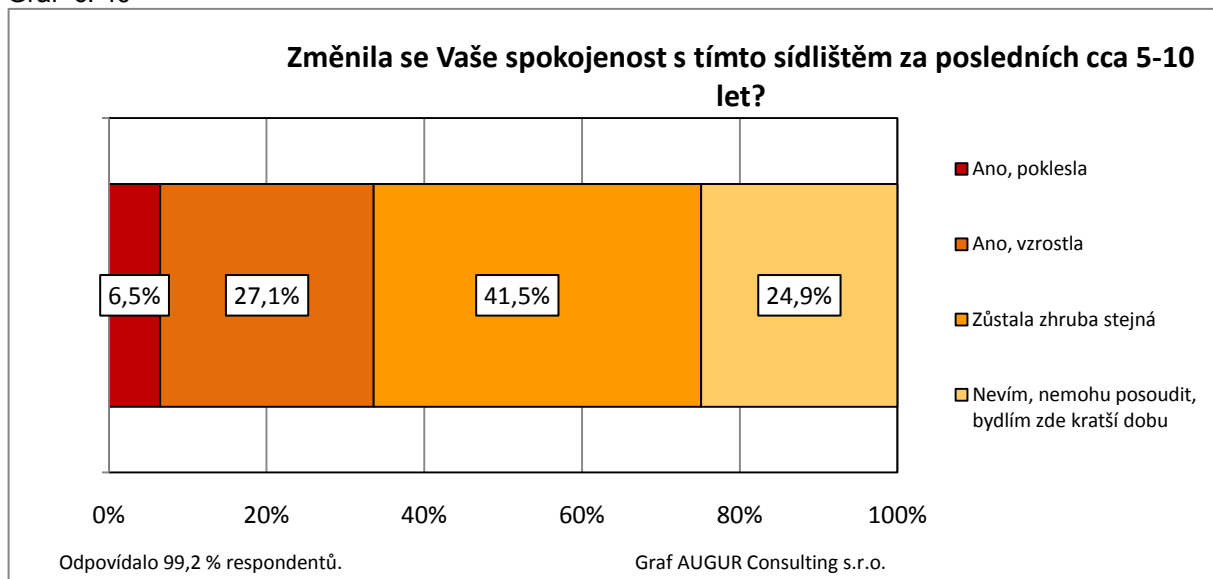
Když zvážíte všechny okolnosti, jak jste spokojen(a) či nespokojen(a) s Vaším sídlištěm?		Nespokojen(a)	Ani nespokojen(a), ani spokojen(a)	Spokojen(a)	Průměr
Věk respondent a	Do 29 let	7,1 %	36,2 %	56,7 %	6,8
	Od 30 do 44 let	5,0 %	28,7 %	66,3 %	7,1
	Od 45 do 59 let	5,7 %	34,0 %	60,3 %	6,9
	Více než 60 let	3,1 %	24,1 %	72,7 %	7,5
Dosažené vzdělání	Bez vzdělání, základní	5,9 %	23,5 %	70,6 %	7,3
	Středoškolské bez maturity, vyučen(a)	4,4 %	25,1 %	70,5 %	7,3
	Středoškolské s maturitou	5,5 %	31,8 %	62,7 %	7,0
	Vysokoškolské	6,3 %	26,8 %	66,9 %	7,1
Sídliště	Vinohrady	8,4 %	27,3 %	64,3 %	6,9
	Bystřc II	4,2 %	21,3 %	74,6 %	7,3
	Bohunice	3,8 %	37,7 %	58,5 %	6,9
	Kamenný Vrch	4,9 %	40,7 %	54,4 %	6,9
	Lesná	2,8 %	12,0 %	85,2 %	7,9
	Kamechy	11,9 %	38,1 %	50,0 %	6,9
Počet osob v bytě	Jedna osoba	5,9 %	26,4 %	67,7 %	7,2
	Dvě osoby	5,7 %	26,6 %	67,7 %	7,2
	Tři osoby	4,6 %	33,6 %	61,8 %	7,0
	Čtyři a více osob	5,8 %	28,5 %	65,7 %	7,0
Když zvážíte všechny okolnosti, jak jste spokojen(a) či nespokojen(a) s Vaším sídlištěm? - Pokračování		Nespokojen(a)	Ani nespokojen(a), ani spokojen(a)	Spokojen(a)	Průměr

Počet nezaopatřených dětí	Žádné dítě	6,1 %	25,8 %	68,1 %	7,2
	Jedno dítě	5,5 %	31,6 %	62,9 %	7,0
	Dvě děti	6,5 %	28,7 %	64,7 %	7,0
	Tři a více dětí	7,1 %	23,8 %	69,0 %	7,1
Vlastnický vztah	Vlastník	5,1 %	24,9 %	70,0 %	7,3
	Kolektivní vlastník	6,7 %	35,8 %	57,5 %	6,8
	Nájemník	5,3 %	26,3 %	68,4 %	7,2
	Ostatní	5,6 %	41,1 %	53,2 %	6,7
Počet místností	Jedna obytná místnost	8,2 %	26,5 %	65,3 %	7,1
	Dvě obytné místnosti	3,1 %	22,4 %	74,6 %	7,5
	Tři obytné místnosti	4,9 %	33,6 %	61,5 %	7,0
	Čtyři a více obytných místností	8,3 %	25,2 %	66,5 %	7,0
Pohlaví	Muž	5,2 %	29,1 %	65,7 %	7,1
	Žena	5,7 %	28,3 %	66,0 %	7,1
Rodinný stav	Svobodný/á	7,3 %	32,2 %	60,6 %	6,9
	Vdaná/ženatý/registrované partnerství	4,4 %	28,1 %	67,4 %	7,2
	Druh/družka	3,7 %	25,9 %	70,4 %	7,2
	Rozvedený/á	8,4 %	27,4 %	64,2 %	7,0
	Vdovec/vdova	2,6 %	23,0 %	74,3 %	7,6
Vztahy se sousedy	Ignorance sousedů	12,9 %	19,4 %	67,7 %	6,7
	Zdravíme se, nemluvíme spolu	5,5 %	31,2 %	63,3 %	7,0
	Sousedy znám blíže, občas popovídáme	5,3 %	28,2 %	66,5 %	7,1
	Jsme spřáteleni	5,2 %	19,4 %	75,5 %	7,6

Více než čtvrtina respondentů (27,1 %) uvádí, že její spokojenost se sídlištěm, ve kterém žije, za posledních 5–10 let vzrostla. Pouze více než dvacetina dotázaných (6,5 %) uvádí, že její spokojenost se sídlištěm za posledních 5–10 let poklesla. U zbývajících částí respondentů (41,5 %) zůstala spokojenost zhruba stejná nebo na otázku nedokázala odpovědět (24,9 %). Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 40.

Graf č. 40

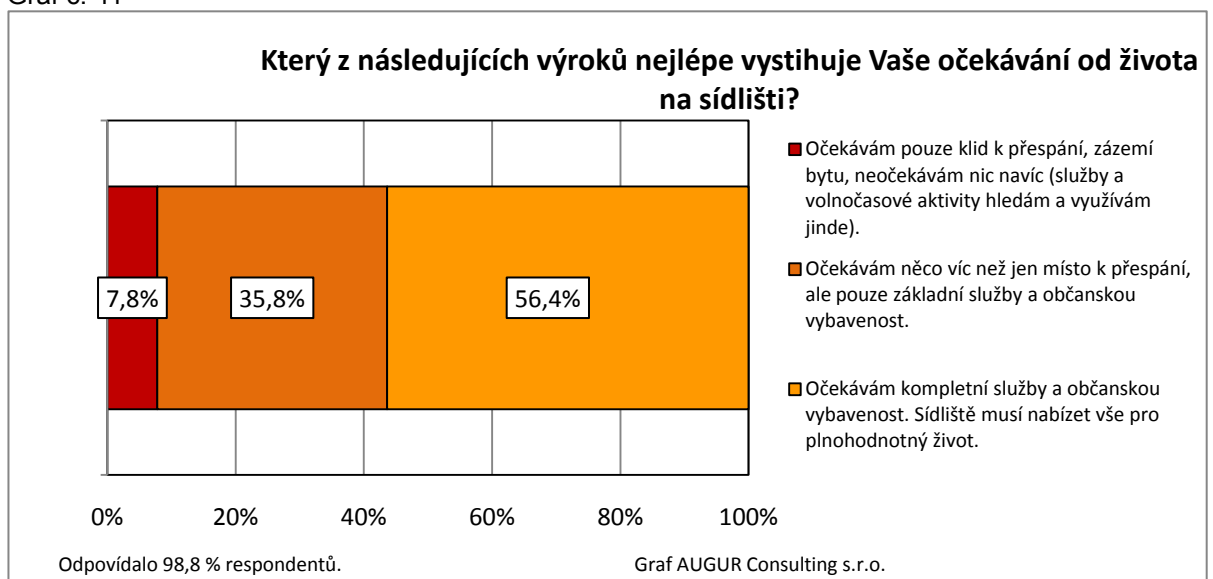
IV.4.7. OČEKÁVÁNÍ OBYVATEL OD ŽIVOTA NA SÍDLIŠTI

Jak vyplývá z analýzy výsledků, téměř desetina dotázaných (7,8 %), obyvatel sledovaných brněnských sídlišť, očekává od svého sídliště pouze klid k přespání a zázemí bytu, neočekává nic navíc (služby a volnočasové aktivity hledá a využívá jinde).

Více než třetina dotázaných respondentů (35,8 %) očekává od sídliště něco víc než jen místo k přespání, ale pouze základní služby a občanskou vybavenost.

Téměř tři pětiny dotázaných (56,4 %) však očekávají od sídliště, ve kterém žijí, kompletní služby a občanskou vybavenost. Sídlíště musí podle jejich názoru nabízet vše pro plnohodnotný život. Názorně jsou výsledky odpovědí dokumentovány v následujícím grafu č. 41.

Graf č. 41

Pouze klid k přespání očekávají od sídliště častěji mladí lidé do 29 let, zatímco obyvatelé starší 60 let ve výrazně vyšší míře očekávají kompletní služby a občanskou vybavenost. Skupina studentů, podnikatelů a manuálních dělníků

očekává od sídliště častěji pouze klid k přespání, zatímco lidé na rodičovské dovolené (popř. v domácnosti), nezaměstnaní, dále pak řídicí pracovníci a lidé pobírající starobní nebo invalidní důchod chtějí ve vyšší míře na sídlišti žít plnohodnotný život. Ti obyvatelé, kteří žijí ve společné domácnosti s jedním nebo více nezaopatřenými dětmi, častěji očekávají kompletní služby, zatímco domácnosti bez dítěte ve vyšší míře vnímají sídliště pouze jako místo k přespání.

Jako místo k přespání vnímají život na sídlišti zejména osoby, které nemají v domě přátele a kteří neudržují užší kontakty s ostatními obyvateli domu (ignorují se nebo se pouze pozdraví). Ti, kteří mají v sousedství přátele, častěji očekávají kompletní služby pro zabezpečení plnohodnotného života na sídlišti.

Obyvatelé sídlišť, kteří se plánují v budoucnu ze sídliště odstěhovat, od sídliště častěji očekávají pouze klid k přespání, zatímco ti respondenti, kteří neprojevují migrační tendence očekávají od sídliště častěji kompletní služby a občanskou vybavenost.

V rámci této otázky byly zaznamenány rozdíly také v odpovědích respondentů z jednotlivých zkoumaných sídlišť. Odpovědi jsou zaznamenány v následující tabulce č. 28.

■ Vyšší míra očekávání respondentů u příslušné hodnocené položky (u jednotlivých sídlišť). Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušné položky (růžový sloupec).

Tabulka č. 28

OČEKÁVÁNÍ OD ŽIVOTA NA SÍDLIŠTI V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Očekávám pouze klid k přespání, zázemí bytu, neočekávám nic navíc.	7,8	8,0	6,8	4,7	8,9	9,2	10,2
Očekávám něco víc než jen místo k přespání, ale pouze základní služby a občanskou vybavenost.	35,8	25,8	32,1	28,7	55,8	38,3	33,9
Očekávám kompletní služby a občanskou vybavenost. Sídlíště musí nabízet vše pro plnohodnotný život.	56,4	66,2	61,2	66,6	35,3	52,5	55,9

IV.4.8. SOCIÁLNÍ JEVY V SÍDLIŠTI

Více než polovina dotázaných respondentů (55,1 %) souhlasí rozhodně nebo spíše s výrokem: „Na sídlišti přibývají cizí lidé, vzrůstá anonymita.“ Více než čtvrtina (28,8 %) s tímto výrokem nesouhlasí. S tímto výrokem častěji souhlasí obyvatelé sídliště Vinohrady (67,7 %) a Bohunice (66,7 %).

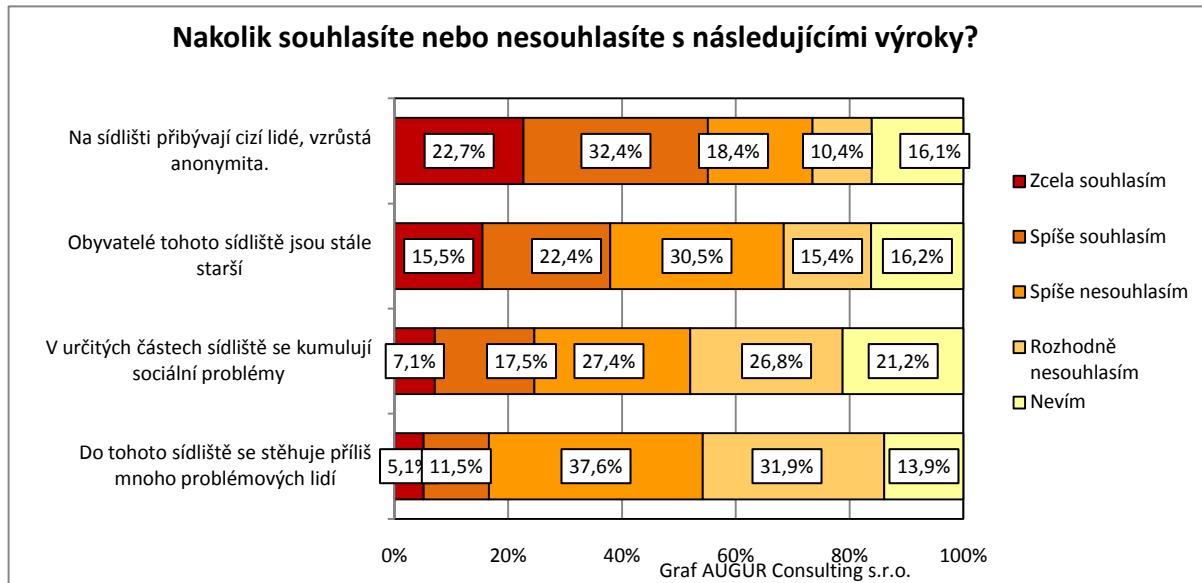
Pouze 16,6 % dotázaných naproti tomu souhlasí s výrokem: „Do tohoto sídliště se stěhuje příliš mnoho problémových lidí.“ Více než dvě třetiny respondentů (69,5 %) s tímto výrokem nesouhlasí. S tímto výrokem častěji souhlasí obyvatelé sídliště Vinohrady (33,9 %) a Kamenný Vrch (27,8 %).

Pouze méně než čtvrtina respondentů (24,6 %) souhlasí s výrokem: „V určitých částech sídliště se kumulují sociální problémy.“ Více než polovina dotázaných (54,2 %) s tímto výrokem nesouhlasí. S tímto výrokem častěji souhlasí obyvatelé sídliště Vinohrady (41,6 %) a Kamenný Vrch (38,7 %).

Téměř dvě pětiny dotázaných (37,9 %) souhlasí rozhodně nebo spíše s výrokem: „Obyvatelé tohoto sídliště jsou stále starší.“ Více než dvě pětiny respondentů (45,9 %) s tímto výrokem nesouhlasí. S tímto výrokem častěji souhlasí obyvatelé sídliště Lesná (58,8 %).

Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 42 a tabulka č. 29.

Graf č. 42

■ Vyšší míra souhlasu s výrokem u jednotlivých sídlišť. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušného výroku (růžový sloupec).

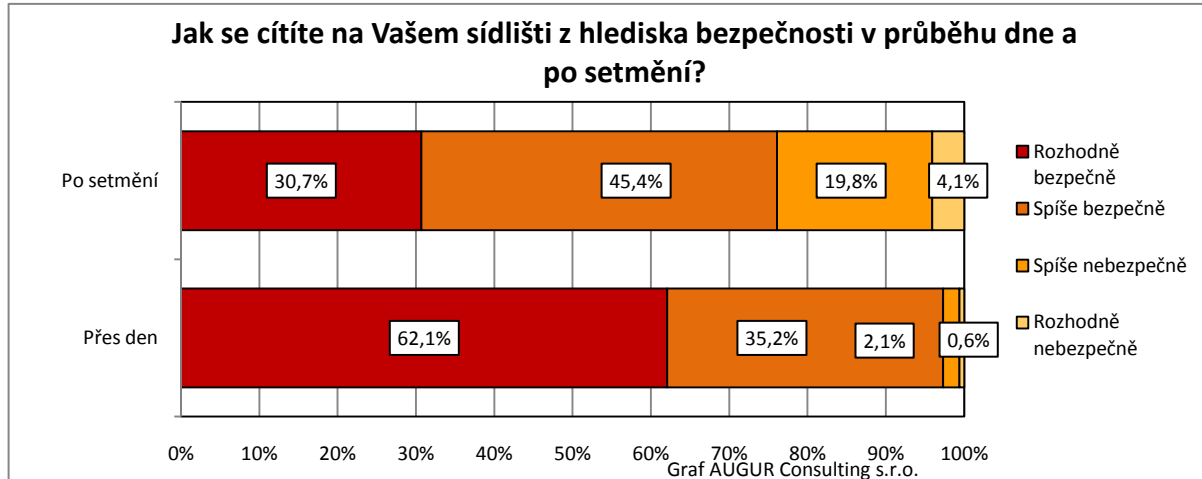
Tabulka č. 29

Zcela a spíše s výrokem SOUHLASÍM V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
„Na sídlišti přibývají cizí lidé, vzrůstá anonymita.“	55,1	67,7	47,8	66,7	43,4	54,1	49,1
„Do tohoto sídliště se stěhuje příliš mnoho problémových lidí.“	16,6	33,9	8,6	10,6	27,8	11,0	3,4
„V určitých částech sídliště se kumulují sociální problémy.“	24,6	41,6	12,5	26,5	38,7	16,1	6,3
„Obyvatelé tohoto sídliště jsou stále starší.“	37,9	44,1	37,7	34,8	33,3	58,8	4,0

IV.4.9. POCIT BEZPEČÍ A OHROŽENÍ OBYVATEL

Pocit bezpečí a ohrožení obyvatel sledovaných sídlišť se diferencuje ve vztahu k denní době (přes den a po setmění). V průběhu dne se cítí být naprostá většina dotázaných (97,3 %) rozhodně nebo spíše bezpečně. Naproti tomu po setmění se cítí být rozhodně nebo spíše bezpečně tři čtvrtiny (76,1 %) obyvatel, ale téměř čtvrtina dotázaných (23,9 %) se cítí být spíše nebo rozhodně ohrožena. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 43.

Graf č. 43

Pocit ohrožení po setmění projevují ve výrazně vyšší míře lidé ve vyšších věkových skupinách (starší 45 let), častěji ženy než muži. Jedná se častěji o respondenty s nižším stupněm vzdělání, kteří se zařazují do nižších společenských tříd.

S pocitem bezpečí a ohrožení obyvatel souvisí celá řada skutečností. Z výčtu 16 položek, které souvisí s pocitem bezpečí a ohrožení, jsme identifikovali ty, které respondenti vnímají ve svém sídlišti za problémové.

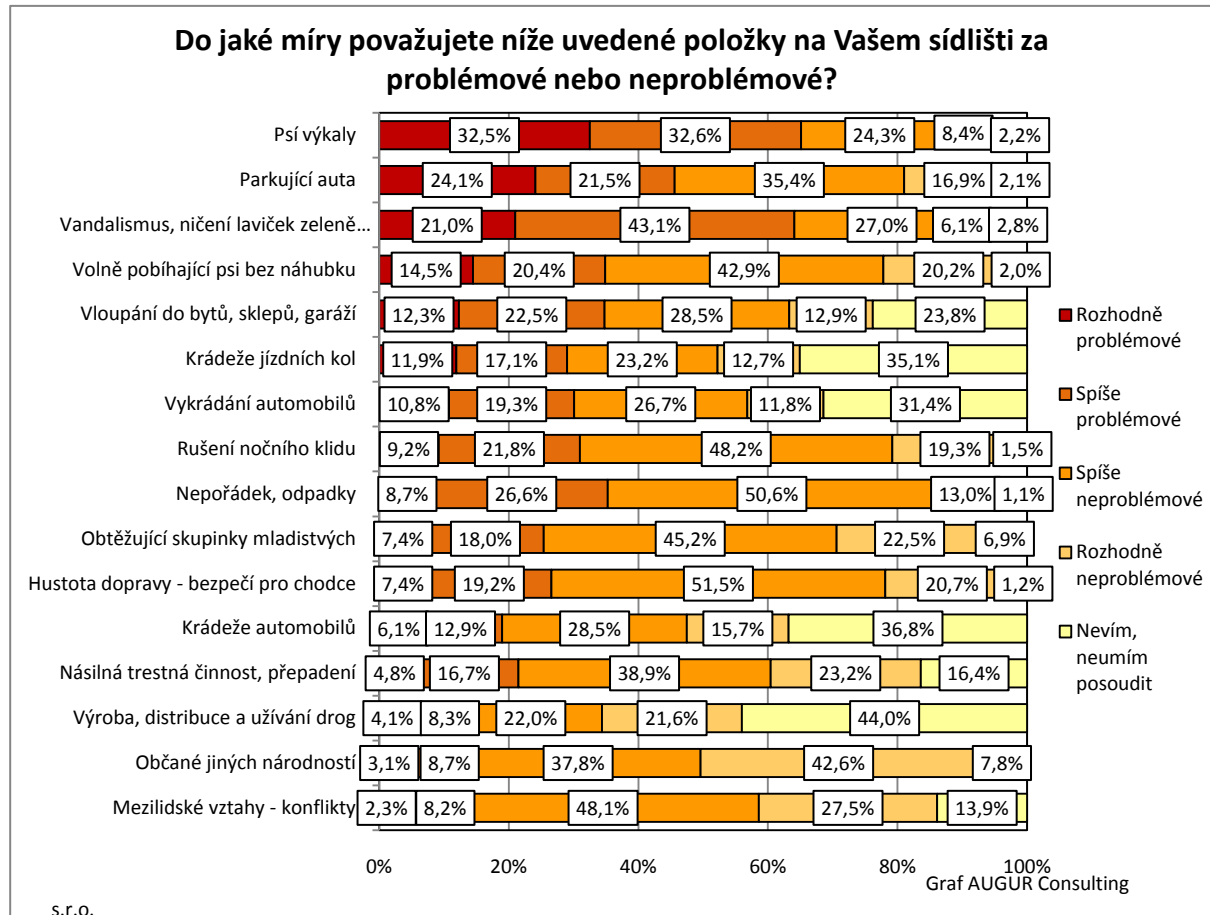
Za rozhodně nebo spíše problémové označují respondenti především následující položky: psí exkrementy (65,1 %), dále pak vandalismus, ničení laviček, zeleně (54,1 %), parkující auta (45,6 %), nepořádek, odpadky (35,3 %), volně pobíhající psi bez náhubku (34,9 %), vloupání do bytů, sklepů, garáží (34,8%), rušení nočního klidu (31 %), vykrádání automobilů (31,1 %), krádeže jízdních kol (29 %), hustota dopravy, nebezpečí pro chodce (26,6 %) a obtěžující skupinky mladistvých (25,4 %).

Ostatní položky jako např. násilná trestná činnost, výroba a distribuce drog apod. jsou ze strany respondentů, obyvatel sledovaných sídlišť, vnímány jako méně problémové.

Zcela se tak potvrzují zjištění z kvalitativní části empirického šetření, kdy bylo zjištěno, že problémem sledovaných sídlišť z hlediska bezpečí občanů, není trestná činnost (násilná trestná činnost, loupežná přepadení, drogové delikty apod.). Problémy sídlišť spočívají především v problematice tzv. statické dopravy (auta parkující na chodnících, což činí problémy nejen při pohybu osob, ale také v dostupnosti budov pro složky záchranného systému – hasičů apod.), dále pak problémy se psy a problémy s vandalismem (přestupky proti pořádku).

Podrobně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 44.

Graf č. 44

Následující přehledová tabulka č. 30 názorně dokumentuje, do jaké míry považují obyvatelé sledovaných sídlišť následující atributy související s bezpečností za problémové. Jedná se o kategorizovanou (sloučenou) podobu odpovědí (rozhodně a spíše problémové).

Obyvatelé Vinohrad považují častěji za problémové hustotu dopravy na sídlišti (bezpečí pro chodce), dále pak občany jiných národností, násilnou trestnou činnost (přepadení) a psí výkaly.

Obyvatelé Bystrce II považují častěji za problémový nepořádek a odpadky.

Obyvatelé Kamenného Vrchu považují častěji za problémové parkující auta (omezenou možnost pohybu osob po chodnících).

Obyvatelé Lesné považují častěji za problémový vandalismus (ničení laviček, zeleně, veřejného osvětlení, zástavek MHD atd.).

Obyvatelé Kamech považují častěji za problémové vloupání do bytů, sklepů, garáží a krádeže jízdních kol.

■ Vyšší míra zastoupení varianty „rozhodně a spíše problémové“ u konkrétní položky a konkrétního sídliště. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušné položky (růžový sloupec). Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

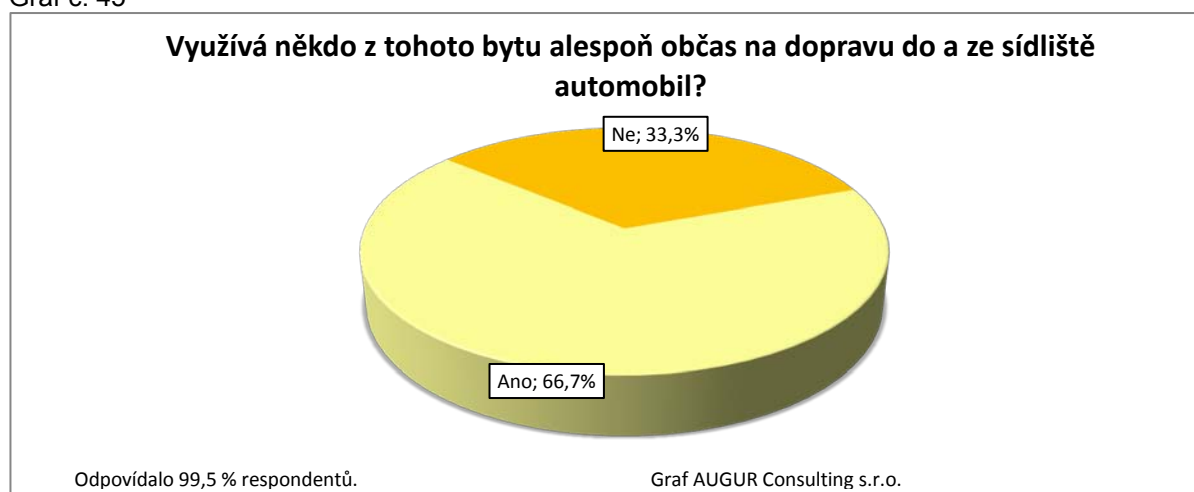
Tabulka č. 30

Rozhodně a spíše PROBLÉMOVÉ v korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Parkující auta (omezená možnost pohybu osob po chodnicích apod.).	45,6	42,3	39,9	28,4	62,5	44,2	36,0
Hustota dopravy – bezpečí pro chodce.	26,6	39,3	24,9	19,8	25,1	31,3	14,4
Občané jiných národností.	11,8	24,2	6,0	9,1	15,9	8,2	6,3
Násilná trestná činnost, přepadení.	21,4	30,0	14,7	24,4	24,0	24,4	5,2
Vandalismus, ničení laviček, zeleně, veřejného osvětlení, zastávek MHD, kontejnerů, sprejerství apod.	64,2	66,9	62,5	69,5	57,3	77,5	40,8
Nepořádek, odpadky.	35,3	37,7	44,4	36,4	34,3	26,8	28,9
Vloupání do bytů, sklepů, garáží.	34,8	41,0	27,4	27,8	28,0	39,0	54,9
Vykrádání automobilů.	30,1	39,0	28,2	24,6	28,9	31,8	27,9
Krádeže automobilů.	19,0	21,4	20,5	19,2	20,0	16,4	14,8
Krádeže jízdních kol.	29,0	32,4	25,8	21,8	26,0	31,1	43,8
Psí výkaly.	65,1	75,7	65,7	72,9	62,4	48,1	65,2
Volně pobíhající psi bez náhubku	34,9	41,6	38,4	39,0	31,1	30,2	24,1
Rušení nočního klidu.	31,0	38,0	32,1	37,6	26,2	25,3	24,0
Obtěžující skupinky mladistvých.	25,4	32,5	21,9	32,7	20,2	18,2	29,2
Výroba, distribuce a užívání drog.	12,4	19,3	12,3	12,0	13,8	8,5	6,2
Mezilidské vztahy – konflikty.	10,5	9,8	8,5	14,3	13,6	8,5	6,3

IV.4.10. PARKOVÁNÍ A DOPRAVA

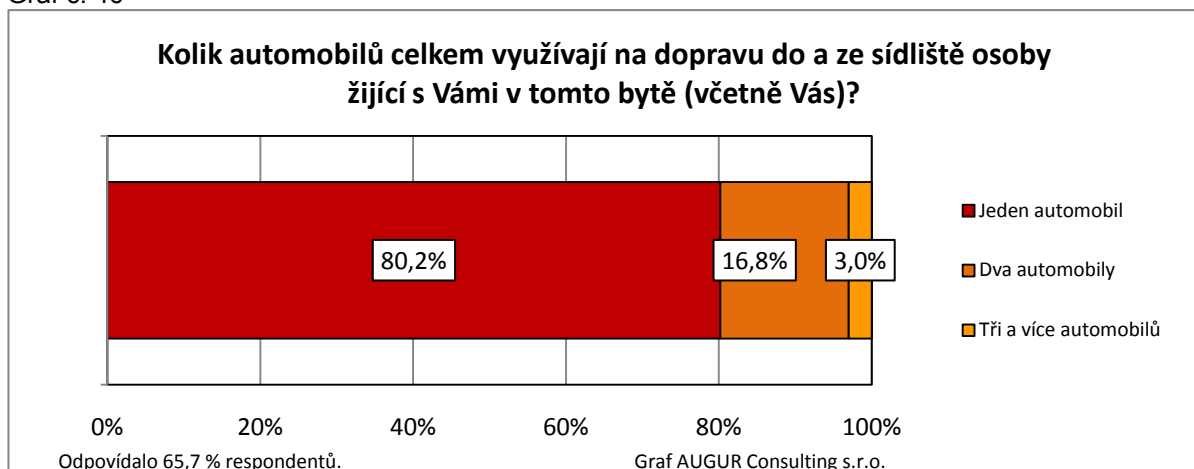
Více než dvě třetiny respondentů (66,7 %) uvádí, že využívají (oni nebo jiný člen domácnosti, reps. bytu, ve kterém žijí) alespoň občas na dopravu „do a ze sídliště“ automobil. Graf č. 45 uvádíme pro názornost.

Graf č. 45

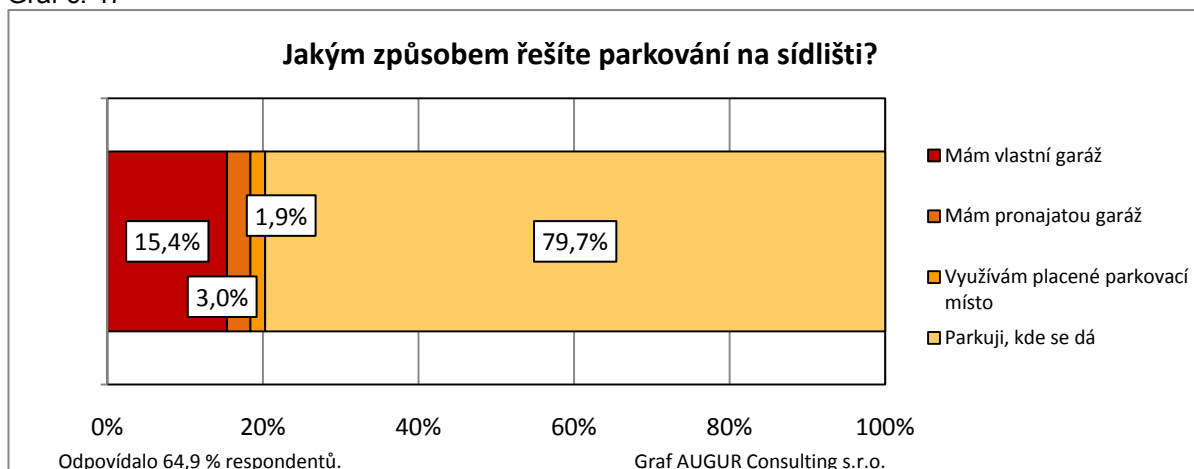
Téměř pětina respondentů (19,8 %) uvádí, že v bytě, ve kterém žije, využívá respondent nebo další bydlící osoby dva, tři nebo více automobilů. Graf č. 46 uvádíme pro názornost.

Graf č. 46

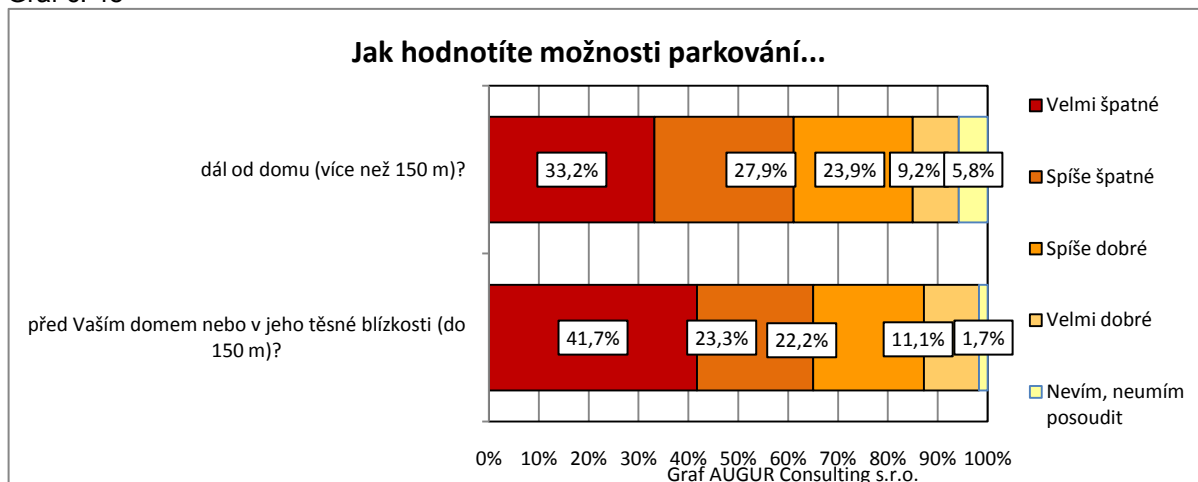
Osm z deseti respondentů (79,7 %) uvádí, že na sídlišti parkuje automobil, „kde se dá“. Pouze pětina dotázaných (20,3 %) uvádí, že má parkování nějakým způsobem vyřešeno. Graf č. 47 uvádíme pro názornost.

Graf č. 47

Z analýzy odpovědí respondentů vyplývá vysoká míra nespokojenosti obyvatel sledovaných sídlišť s možnostmi parkování v blízkosti domu i ve vzdálenějších místech. Možnosti parkování v blízkosti domu hodnotí jako rozhodně nebo spíše špatné téměř dvě třetiny (64 %) dotázaných a skoro stejně početná skupina dotázaných (61,1 %) hodnotí jako rozhodně a spíše špatné možnosti parkování i ve větší vzdálenosti od domu (dále než 150 m). Z výsledků je zřejmé, že se problémy s nedostatkem parkovacích míst týkají nejen konkrétním míst v sídlištích, ale celých sídlišť. Graf č. 48 uvádíme pro názornost.

Graf č. 48

Z analýzy výsledků dále vyplývá, že možnosti parkování jsou podle respondentů nejhorší na sídlišti Vinohrady. Názorně výsledky dokumentuje následující tabulka č. 31.

■ Vyšší míra zastoupení varianty „rozhodně a spíše špatné“ u konkrétní položky a konkrétního sídliště. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušné položky (růžový sloupec). Zvýraznění v tabulce navazuje na výše uvedený textový komentář.

Tabulka č. 31

Varianta odpovědi velmi a spíše špatné V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Možnosti parkování před domem nebo v jeho těsné blízkosti (do 150 m).	65,0	85,7	60,7	58,0	65,6	56,4	63,5
Možnosti parkování dál od domu (více než 150 m).	61,1	84,2	47,9	44,5	69,3	47,6	64,2

IV.4.11. NÁMĚTY NA ŘEŠENÍ SITUACE S PARKOVÁNÍM (SPONTÁNNÍ ROVINA)

Náměty na řešení situace s parkováním byly identifikovány prostřednictvím volné otázky (bez nabízených variant odpovědí). Jednalo se o identifikaci spontánních námětů respondentů na otázku: „Jak by se podle Vašeho názoru měla (mohla) řešit situace s parkováním na Vašem sídlišti?“. Na otázku jsme zaznamenali celkem 710 odpovědí. Formou kvalitativní analýzy a následných kategorizací bylo pracováno s 726 položkami (někteří respondenti uvedli více než jeden námět).

Nejčastěji respondenti doporučují situaci s parkováním řešit výstavbou nových parkovišť, nových garáží a parkovacích domů, případně rozšířením stávajících parkovišť. Následující tabulka č. 32 dokumentuje kategorizovanou podobu odpovědí s uvedenými četnostmi.

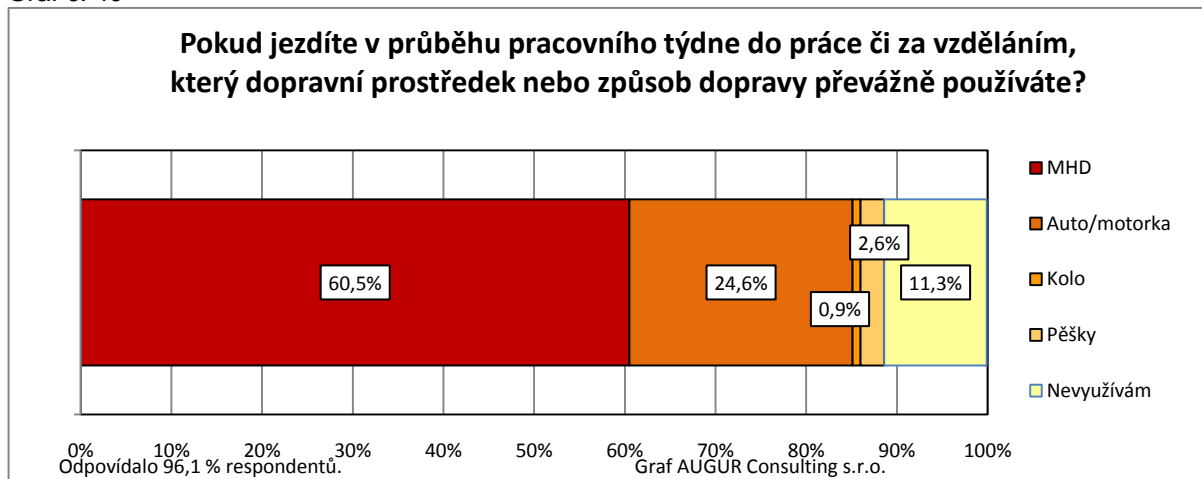

Tabulka č. 32

Spontánní rovina hodnocení - volné odpovědi byly kategorizovány. NÁMĚTY NA ŘEŠENÍ SITUACE S PARKOVÁNÍM	Absolutní četnosti odpovědí Všechna sídliště. Celkem 726 odpovědí.
Výstavba nového parkoviště	160
Nové garáže (podzemní; nadzemní)	125
Nové parkovací domy	99
Rozšíření stávajících parkovišť	85
Je to neřešitelné	53
Omezení počtu aut na domácnost	28
Zrušení zeleně na úkor parkovišť	22
Kolmé stání	13
Nižší cena parkovného (tam kde je parkování zpoplatněno)	9
Vytvořit placené zóny na sídlišti	8
Ostatní varianty odpovědí	124

Více než tři pětiny respondentů (60,5 %), obyvatel sledovaných sídlišť, uvádí, že v průběhu pracovního týdne využívají při cestách do práce nebo za vzděláním převážně městskou hromadnou dopravu, a téměř čtvrtina respondentů (24,6 %) využívá převážně osobní automobil. Pěšky chodí do práce nebo za vzděláním převážně 2,6 % dotázaných a kolo využívá pouze 0,9 % respondentů. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 49.

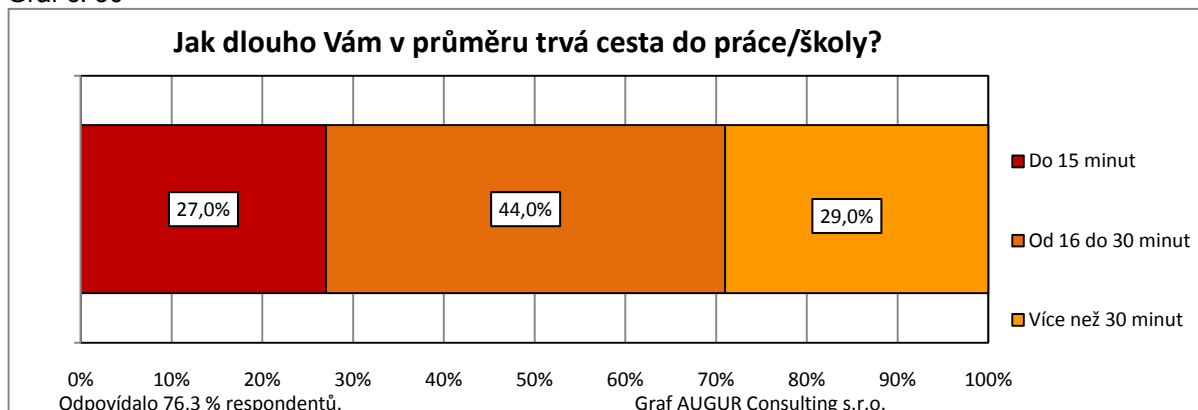
Graf č. 49

V průměru trvá respondentům cesta do práce nebo za vzděláním 28,1 minut.

Následující graf č. 50 uvádíme pro úplnost.

Graf č. 50

Délku cesty do školy nebo do práce podle sídlišť nám dokumentuje následující tabulka č. 33.

■ Vyšší míra zastoupení příslušného časového intervalu u jednotlivých sídlišť. Hodnota je vyšší o 4 % nebo více než průměrná hodnota příslušného časového intervalu (růžový sloupec).

Tabulka č. 33

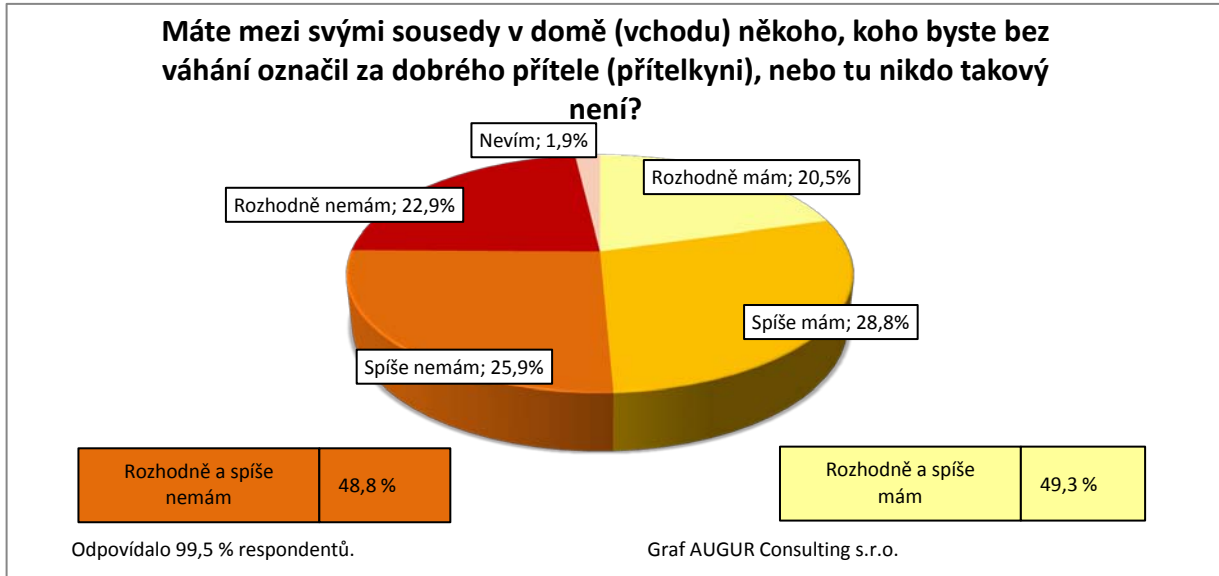
Jak dlouho Vám v průměru trvá cesta do práce/školy? V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Do 15 minut	27,0	25,0	17,3	43,3	27,2	34,6	11,8
Od 16 do 30 minut	44,0	48,7	38,5	37,2	51,7	46,6	41,2
Více než 30 minut	29,0	26,3	44,2	19,5	21,1	18,8	47,0

IV.5. MÍRA ZAPOJENÍ OBYVATEL DO ŽIVOTA SÍDLIŠTĚ, PARTICIPACE OBYVATEL A LOKÁLNÍ KOMUNITA

Z výše uvedených výsledků vyplývá, že kvalita mezilidských vztahů v domě (sousedské vztahy) se určitým způsobem podílí na míře spokojenosti respondentů s bytem, domem i sídlištěm. V následující kapitole se pokusíme identifikovat úroveň vztahů na sídlištích z hlediska statistických ukazatelů.

Jak vyplývá z analýzy výsledků, téměř polovina respondentů (49,3 %) uvádí, že má (rozhodně nebo spíše) mezi svými sousedy v domě (vchodu) někoho, koho by mohla označit za dobrého přítele (přítelkyni). Naproti tomu stejně početná skupina dotázaných (48,8 %) v domě nebo vchodu nikoho takového nemá. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 51.

Graf č. 51

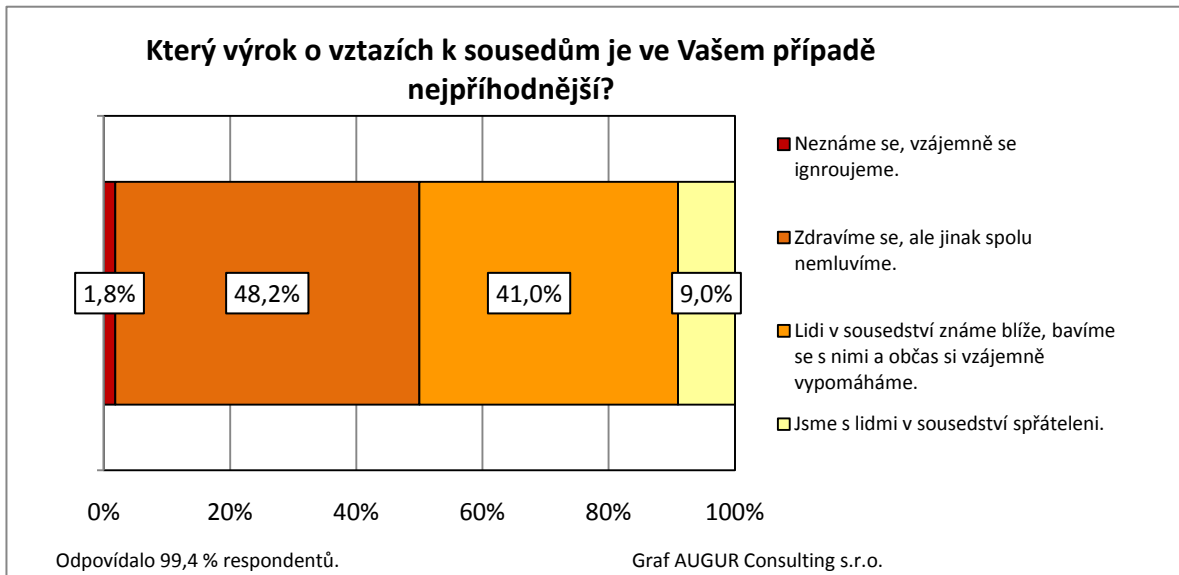

Podobné výsledky na kvalitu mezilidských vztahů jsme zaznamenali také s využitím baterie s výroky.

Téměř polovina respondentů (48,2 %) považuje za nejpříhodnější výrok: „Zdravíme se, ale jinak spolu nemluvíme.“ 1,8% respondentů považuje za nejreálnější výrok: „Neznáme se, vzájemně se ignorujeme.“

Naproti tomu, pro více než dvě pětiny dotázaných (41 %) je nejpříhodnější výrok: „Lidi v sousedství známe blíže, bavíme se s nimi a občas si vzájemně vypomáháme.“ Desetina dotázaných (9 %) považuje za nejpříhodnější výrok: „Jsme s lidmi v sousedství spřáteleni.“ Graf č. 52 uvádíme pro názornost.

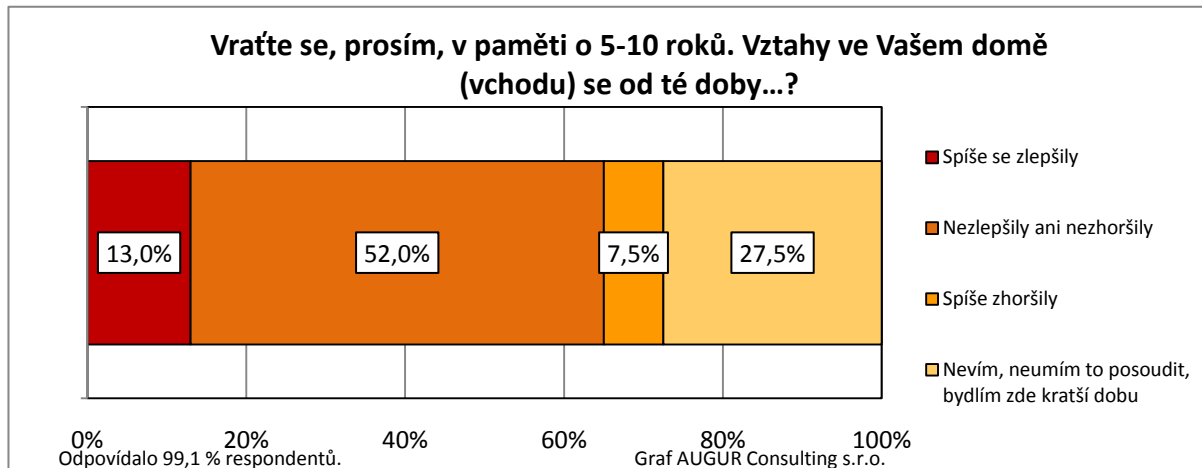
Graf č. 52

Z analýzy výsledků dále vyplývá, že sousedské vztahy v domě (vchodu) se podle respondentů, obyvatel sledovaných sídlišť, za posledních 5–10 let, zásadně nezhoršily ani nezlepšily.

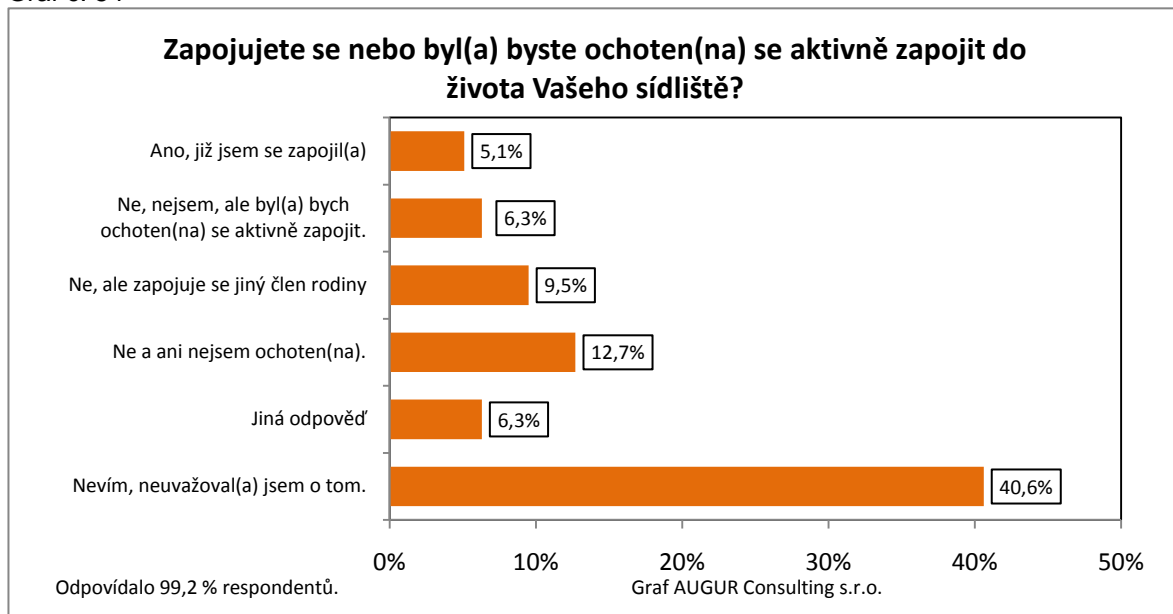
Více než polovina respondentů (52 %) uvádí, že vztahy v domě (vchodu) za posledních 5-10 let, zůstaly beze změny – stejné. Více než čtvrtina respondentů (27,5 %) na otázku nedokázala odpovědět. Více než desetina dotázaných (13 %) uvádí, že se vztahy v domě spíše zlepšily, a 7,5 % uvádí, že se vztahy v domě spíše zhoršily. Graf č. 53 uvádíme pro názornost.

Graf č. 53

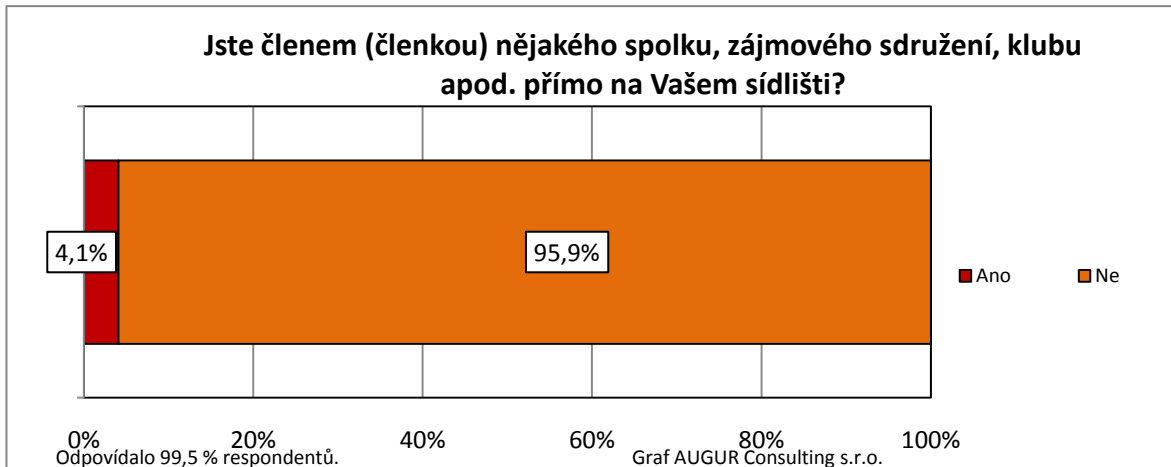
Pouze každý dvacátý respondent (5,1 %) uvádí, že je aktivně zapojen(a) do života sídliště a dalších 6,3 % dotázaných uvádí, že by případně bylo ochotno se do života sídliště aktivně zapojit. Devět z deseti dotázaných však na životě sídliště aktivně neparticipuje. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 54.

Graf č. 54

Pouze méně než každý dvacátý respondent (4,1 %) uvádí, že je členem (členkou) nějakého spolku, zájmového sdružení, klubu apod. přímo na sídlišti. Graf č. 55 a tabulku č. 34. uvádíme pro názornost.

Graf č. 55

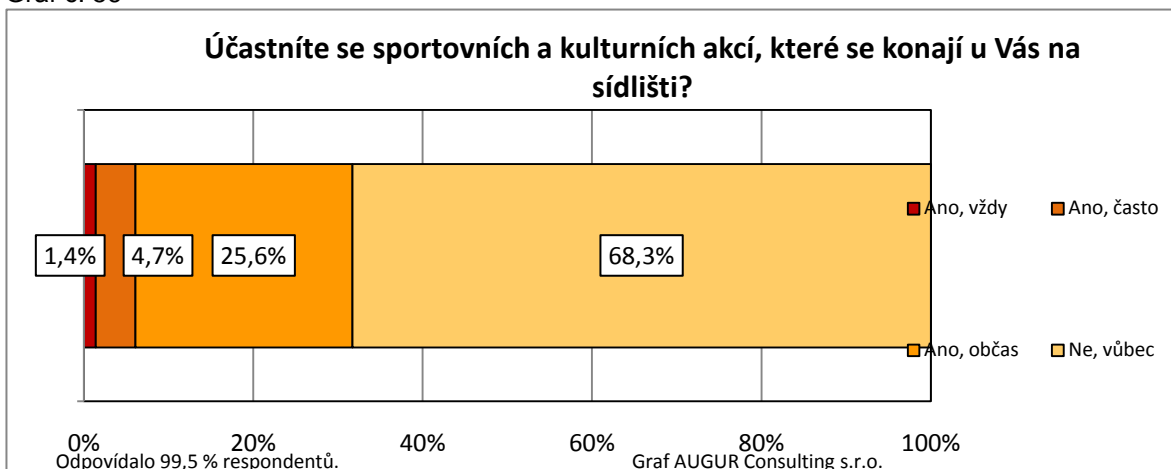

Tabulka č. 34.

Jste členem (členkou) nějakého spolku, zájmového sdružení, klubu apod. přímo na Vašem sídlišti? V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
	Ano	4,1	5,3	2,9	5,0	3,3	5,0
Ne	97,2	94,7	97,1	95,0	96,7	95,0	97,2

Pouze méně než třetina respondentů (31,7 %) se, alespoň občas, účastní sportovních nebo kulturních akcí, které se konají v sídlišti. Více než dvě třetiny uvádí, že se sportovních nebo kulturních akcí na sídlišti neúčastní. Graf č. 56 a tabulku č. 35. uvádíme pro názornost.

Graf č. 56

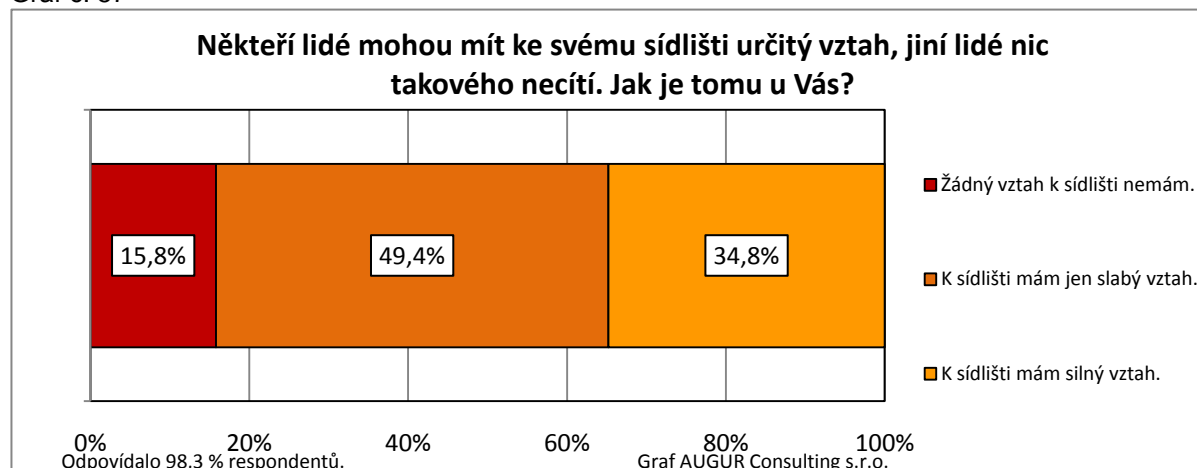
■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi u jednotlivých sídlišť. Zvýrazněny jsou hodnoty, které jsou o 4 a více % vyšší než průměrná hodnota příslušné varianty odpovědi (růžový sloupec v tabulce).

Tabulka č. 35

Účastníte se sportovních a kulturních akcí, které se konají u Vás na sídlišti? V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Ano, vždy	1,3	0,3	0,9	1,9	1,0	3,1	0,5
Ano, často	4,7	7,7	3,8	3,8	4,2	4,4	4,5
Ano, občas	25,6	30,1	26,4	31,3	21,6	23,4	16,8
Ne, vůbec	68,4	61,9	68,9	63,0	73,2	69,1	78,2

I přes skutečnost, že velká část respondentů uvádí, že na dění v sídlišti aktivně neparticipuje, více než třetina dotázaných (34,8 %) uvádí, že má k sídlišti silný vztah, a další téměř polovina (49,4 %) má k sídlišti slabý vztah. Pouze 15,8 % respondentů uvádí, že k sídlišti žádný vztah nemá. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 57 a tabulka č. 36.

Graf č. 57

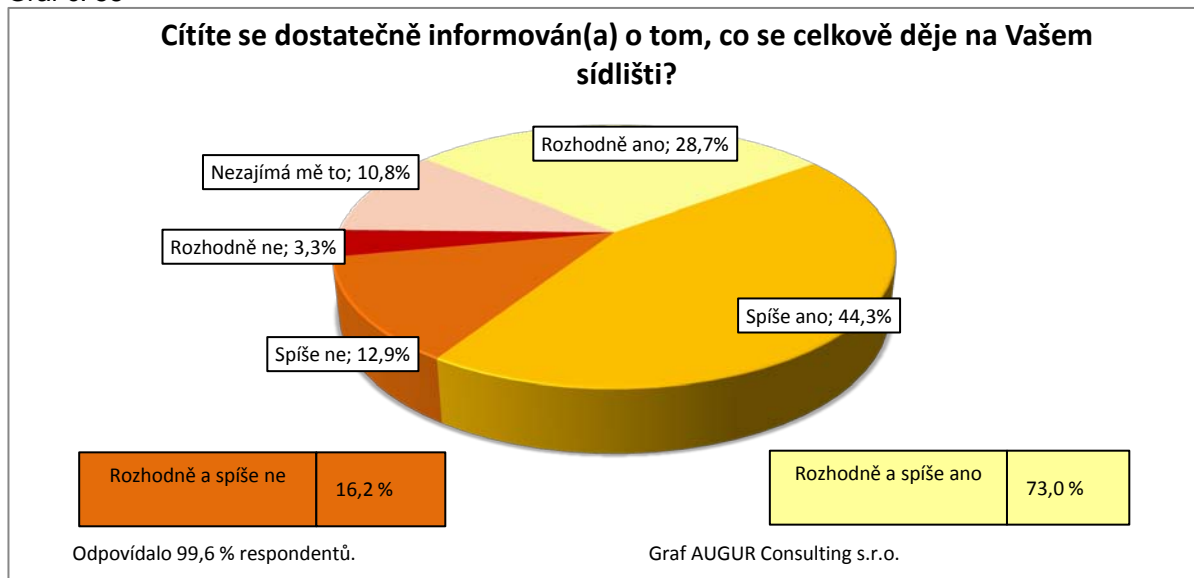
■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi u jednotlivých sídlišť. Zvýrazněny jsou hodnoty, které jsou o 4 a více % vyšší než průměrná hodnota příslušné varianty odpovědi (růžový sloupec v tabulce).

Tabulka č. 36

Někteří lidé mohou mít ke svému sídlišti určitý vztah, jiní lidé nic takového necítí. Jak je tomu u Vás? V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Žádný vztah k sídlišti nemám.	15,8	18,3	19,1	10,7	12,0	15,7	21,1
K sídlišti mám jen slabý vztah.	49,4	51,5	41,2	46,1	66,1	35,1	64,6
K sídlišti mám silný vztah.	34,8	30,2	39,7	43,2	21,9	49,2	14,3

Téměř tři čtvrtiny dotázaných (73 %) se cítí být rozhodně nebo spíše dostatečně informovány o tom, co se celkově v sídlišti děje. Pouze 16,2 % respondentů se necítí být o dění na sídlišti informováno. Podrobně jsou výsledky odpovědí dokumentovány v následujícím grafu č. 58 a tabulce č. 37.

Graf č. 58

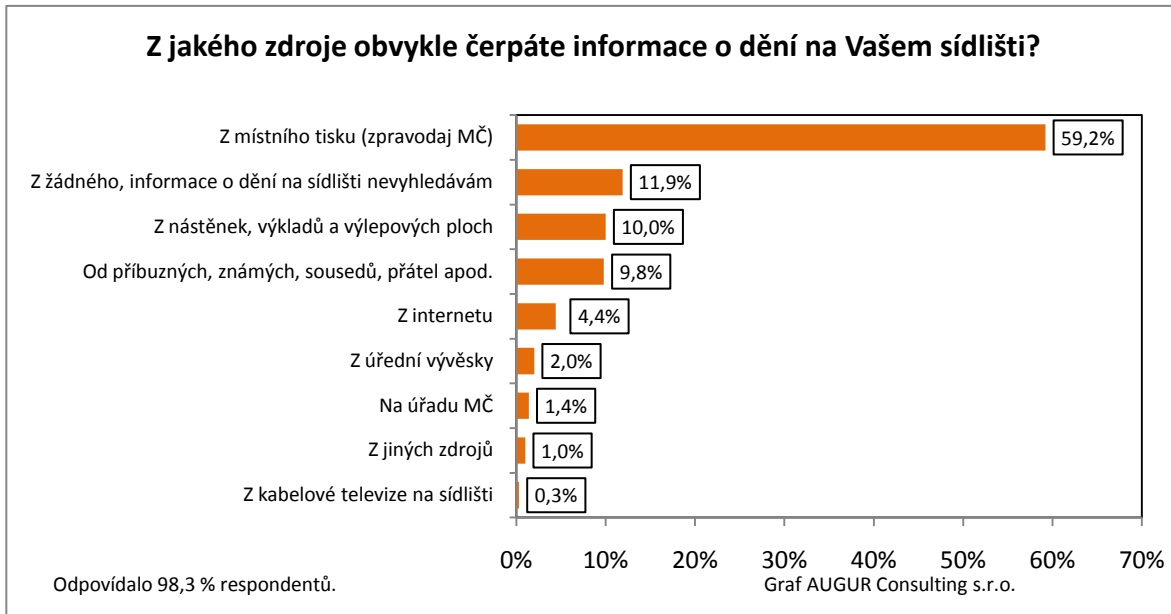
■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi u jednotlivých sídlišť. Zvýrazněny jsou hodnoty, které jsou o 4 a více % vyšší než průměrná hodnota příslušné varianty odpovědi (růžový sloupec v tabulce).

Tabulka č. 37

Cítíte se dostatečně informován(a) o tom, co se celkově děje na Vašem sídlišti? V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Rozhodně ano	28,7	39,0	20,4	20,4	30,4	28,4	18,5
Spíše ano	44,4	44,7	51,7	51,7	44,8	35,9	50,6
Spíše ne	12,9	8,3	15,0	15,0	6,1	18,1	18,5
Rozhodně ne	3,2	3,0	1,9	1,9	0,7	7,6	4,5
Nezajímá mě to	10,8	5,0	11,0	11,0	18,0	10,0	7,9

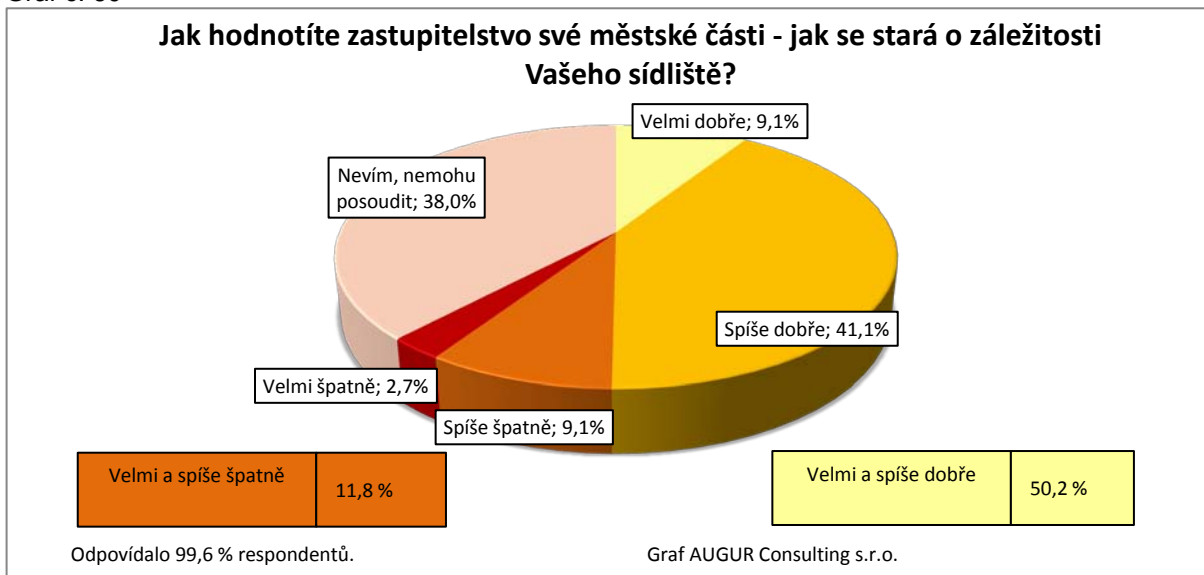
Téměř tři pětiny dotázaných (59,2 %) čerpají informace o dění v sídlišti z místního tisku (zpravodaje MČ), dále pak z nástěnek, výkladů a výleповých ploch (10 %), zprostředkovaně od příbuzných, známých, sousedů, přátel (9,8 %), z internetu (4,4 %), z úřední vývěsky (2 %), případně také přímo z úřadu MČ (1,4 %) nebo z jiných zdrojů. Názorně jsou výsledky uvedeny v následujícím grafu č. 59.

Graf č. 59

Více než polovina respondentů (50,2 %), obyvatel sledovaných sídlišť, hodnotí zastupitelstvo své městské části (z hlediska toho, jak se stará o záležitosti sídliště) velmi nebo spíše dobře. Negativně hodnotí zastupitelstvo městské části pouze desetina (11,8 %) dotázaných. Téměř dvě pětiny respondentů (38 %) na otázku nedokázaly odpovědět. Podrobně jsou výsledky dokumentovány v následujícím grafu č. 60 a tabulce č. 38.

Graf č. 60

■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi u jednotlivých sídlišť. Zvýrazněny jsou hodnoty, které jsou o 4 a více % vyšší než průměrná hodnota příslušné varianty odpovědi (růžový sloupec v tabulce).

Tabulka č. 38

Jak hodnotíte zastupitelstvo městské části – jak se stará o záležitosti Vašeho sídliště? V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Velmi dobře	9,1	15,3	6,7	10,9	10,8	5,4	3,4
Spíše dobře	41,2	43,9	39,5	46,6	47,7	30,8	37,4
Spíše špatně	9,0	7,6	10,5	6,9	8,2	11,6	10,1
Velmi špatně	2,7	3,0	2,0	0,9	0,7	4,7	6,1
Nevím, neumím posoudit	38,0	30,2	41,3	34,7	32,6	47,5	43,0

IV.6. MÍRA PŘÍPADNÉ AKCEPTACE A HODNOCENÍ ZMĚN V SÍDLIŠTI

Naprostá většina dotázaných respondentů souhlasí (rozhodně nebo spíše) s revitalizačními aktivitami ve svém sídlišti. S revitalizací bytových domů souhlasí rozhodně nebo spíše 88,9 % respondentů, s revitalizací nebytových objektů 84,4 % dotázaných a s revitalizací veřejných prostranství 88 % respondentů.

Se změnami funkce objektů v sídlišti souhlasí (rozhodně nebo spíše) 70,2 % dotázaných a 20,4 % s tímto nesouhlasí.

S výstavbou multifunkčních objektů v sídlišti souhlasí (rozhodně nebo spíše) 59,3 % dotázaných, ale 36,1 % s tímto rozhodně nebo spíše nesouhlasí.

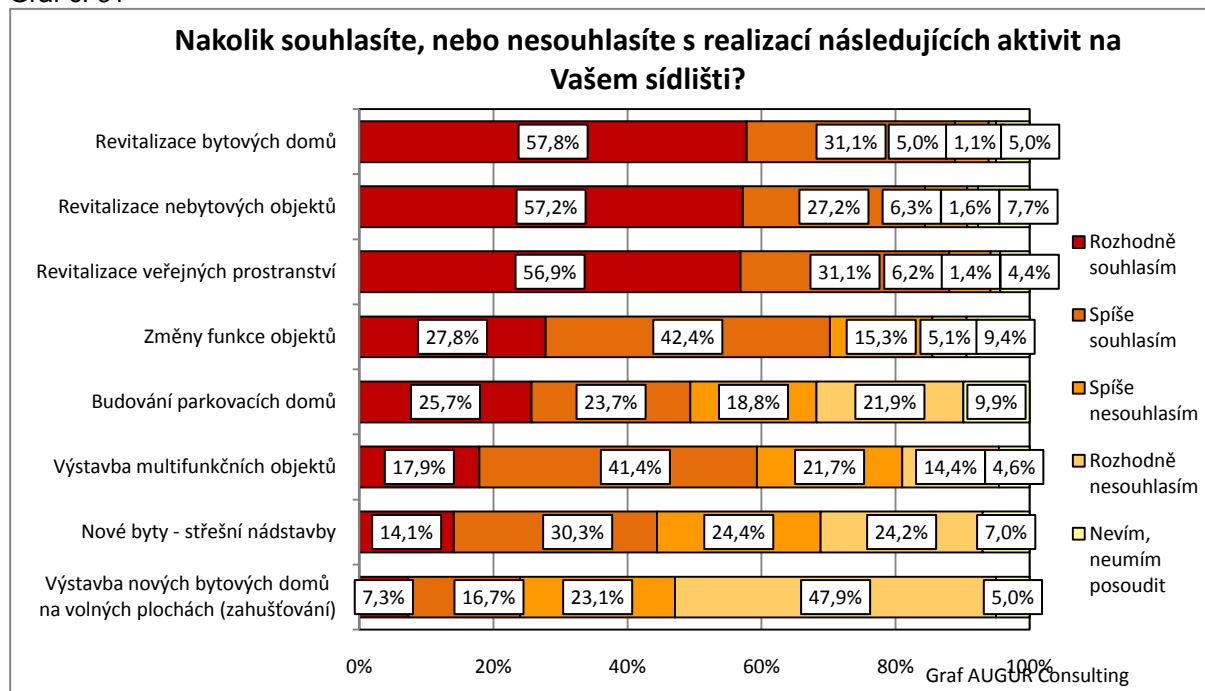
S budováním parkovacích domů souhlasí (rozhodně nebo spíše) 49,4 % respondentů, ale 40,7 % s tímto rozhodně nebo spíše nesouhlasí.

S výstavbou nových bytů formou střešních nástaveb souhlasí (rozhodně nebo spíše) 44,4 % dotázaných, ale 48,6 % s tímto rozhodně nebo spíše nesouhlasí.

S výstavbou nových bytových domů na volných plochách (s tzv. zahušťováním sídliště) souhlasí (rozhodně nebo spíše) pouze 24 % respondentů a 71 % dotázaných s tímto rozhodně nebo spíše nesouhlasí.

Názorně jsou výsledky dokumentovány v následujícím grafu č. 61 a tabulce č. 39.

Graf č. 61

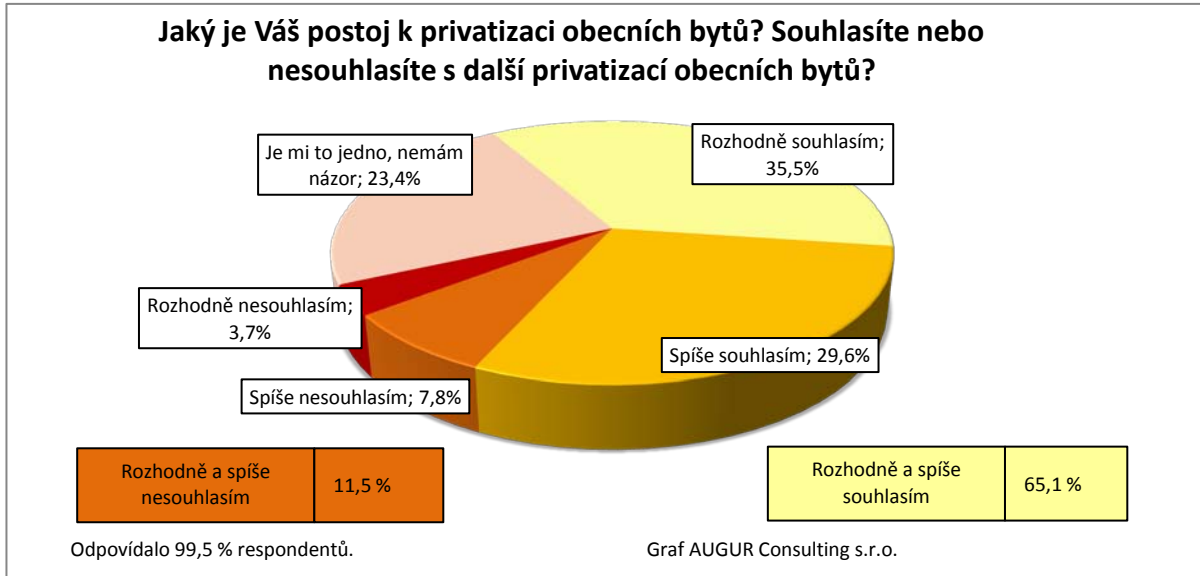
■ Vyšší míra nesouhlasu s realizací příslušné aktivity u jednotlivých sídlišť. Zvýrazněny jsou hodnoty, které jsou o 4 a více % vyšší než průměrná hodnota příslušné aktivity - položky (růžový sloupec v tabulce).

Tabulka č. 39

Rozhodně a spíše NESOUHLASÍM v korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Revitalizace bytových domů	6,0	2,7	2,7	3,5	6,6	10,3	15,2
Revitalizace nebytových objektů	7,9	2,7	6,3	10,4	8,2	10,4	11,5
Revitalizace veřejných prostranství	7,5	3,4	4,4	6,6	8,2	10,7	15,6
Změny funkce objektů	20,4	15,1	13,5	26,7	16,1	33,2	14,9
Budování parkovacích domů	40,7	22,9	42,8	48,7	26,1	65,1	34,1
Výstavba multifunkčních objektů	36,1	45,3	31,8	29,9	28,0	53,1	23,3
Nové byty – střešní nástavby	48,6	48,1	39,4	57,9	40,4	49,7	62,0
Výstavba nových bytových domů na volných plochách (zahušťování)	71,0	77,5	62,9	75,0	59,2	85,4	62,9

Téměř dvě třetiny (65,1 %) dotázaných, obyvatel sledovaných sídlišť, vyjadřuje pozitivní postoj k privatizaci obecních bytů. S další privatizací obecních bytů rozhodně nebo spíše nesouhlasí 11,5 % dotázaných. Téměř čtvrtina respondentů (23,4 %) na otázku nemá názor. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 62 a tabulka č. 40.

Graf č. 62

■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi u jednotlivých sídlišť. Zvýrazněny jsou hodnoty, které jsou o 4 a více % vyšší než průměrná hodnota příslušné varianty odpovědi (růžový sloupec v tabulce).

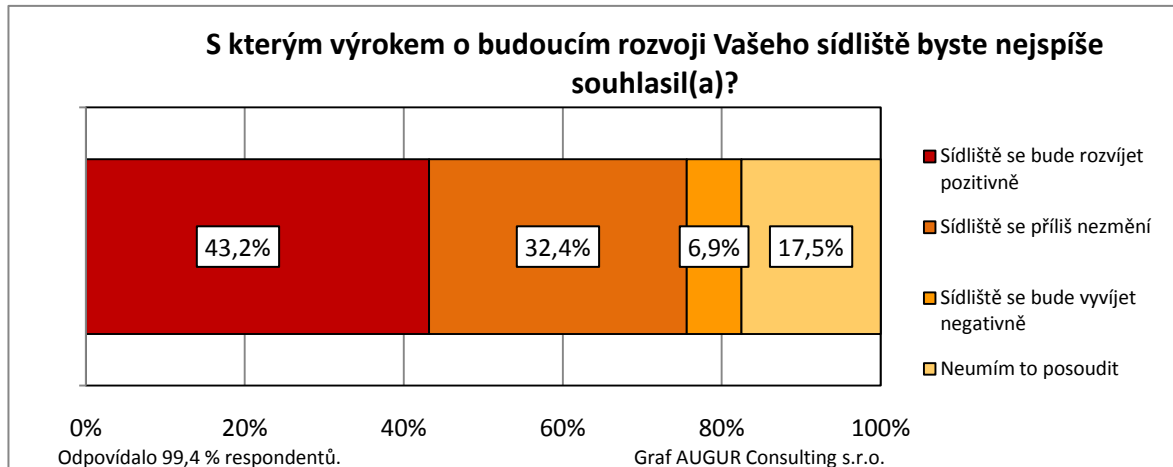
Tabulka č. 40

Jaký je Váš postoj k privatizaci obecních bytů? Souhlasíte nebo nesouhlasíte s další privatizací obecních bytů? V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Rozhodně souhlasím	35,5	35,1	37,1	27,5	26,2	49,5	38,2
Spíše souhlasím	29,6	28,8	29,3	30,6	34,4	25,0	29,8
Spíše nesouhlasím	7,8	9,4	5,5	10,9	8,9	4,7	7,3
Rozhodně nesouhlasím	3,7	3,3	2,3	3,5	2,6	5,0	7,3
Je mi to jedno, nemám názor	23,4	23,4	25,8	27,5	27,9	15,8	17,4

IV.7. BUDOUCNOST SÍDLIŠTĚ, MÍRA A DŮVODY MIGRAČNÍCH TENDENCÍ

Vysoká míra spokojenosti obyvatel s bytem, domem, ve kterém žijí i se sídlištěm se projevila také v indikátoru, který měřil predikci vývoje sídliště z pohledu jejich obyvatel. Z analýzy výsledků vyplývá, že více než dvě pětiny (43,2 %) dotázaných se domnívají, že sídliště se bude do budoucna rozvíjet pozitivně. Pouze 6,9 % dotázaných odpovědělo, že se vývoj sídliště bude do budoucna odvíjet negativně. Ostatní respondenti uvedli variantu, že stávající vývoj sídliště se příliš nezmění (32,4 %) nebo na otázku nedokázali odpovědět (17,5 %). Názorně jsou výsledky odpovědí uvedeny v následujícím grafu č. 63 a tabulce č. 41.

Graf č. 63

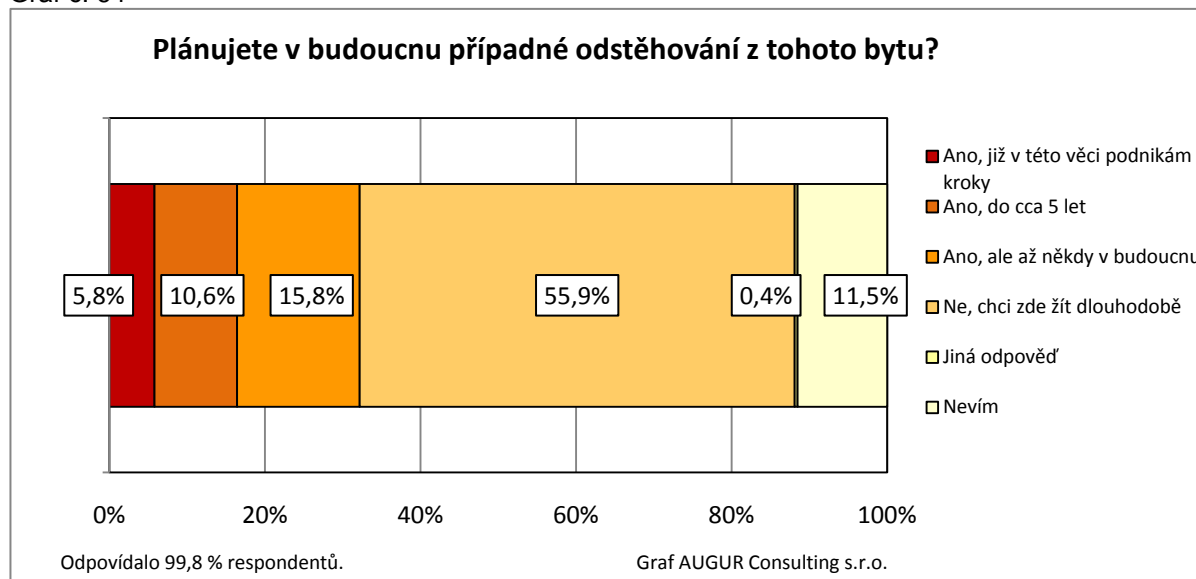
■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi (výroku) u jednotlivých sídlišť. Zvýrazněny jsou hodnoty, které jsou o 4 a více % vyšší než průměrná hodnota příslušné varianty odpovědi (růžový sloupec v tabulce).

Tabulka č. 41

S kterým výrokem o budoucím rozvoji Vašeho sídliště byste nejspíše souhlasil(a)? V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Sídliště se bude rozvíjet pozitivně.	43,2	44,7	45,3	37,3	32,1	46,5	59,9
Sídliště se příliš nezmění.	32,4	31,7	35,5	35,4	35,7	29,6	21,5
Sídliště se bude vyvíjet negativně.	6,9	9,6	5,0	5,3	5,3	7,2	11,3
Neumím to posoudit.	17,5	14,0	14,2	22,0	26,9	16,7	7,3

Vysoká míra spokojenosti s bytem, domem i sídlištěm úzce souvisí také s nízkými migračními tendencemi obyvatel sledovaných sídlišť. Pouze více než dvacetina dotázaných (5,8 %) uvádí, že již ve věci odstěhování se z bytu podniká určité kroky. V nejbližších pěti letech zvažuje odstěhování z bytu desetina dotázaných (10,6 %) a pouze 15,8 % dotázaných zvažuje odstěhování až někdy v budoucnu. Více než polovina respondentů (55,9 %) chce žít ve stávajícím bydlení dlouhodobě. Názorně výsledky odpovědí dokumentuje následující graf č. 64 a tabulka č. 42.

Graf č. 64

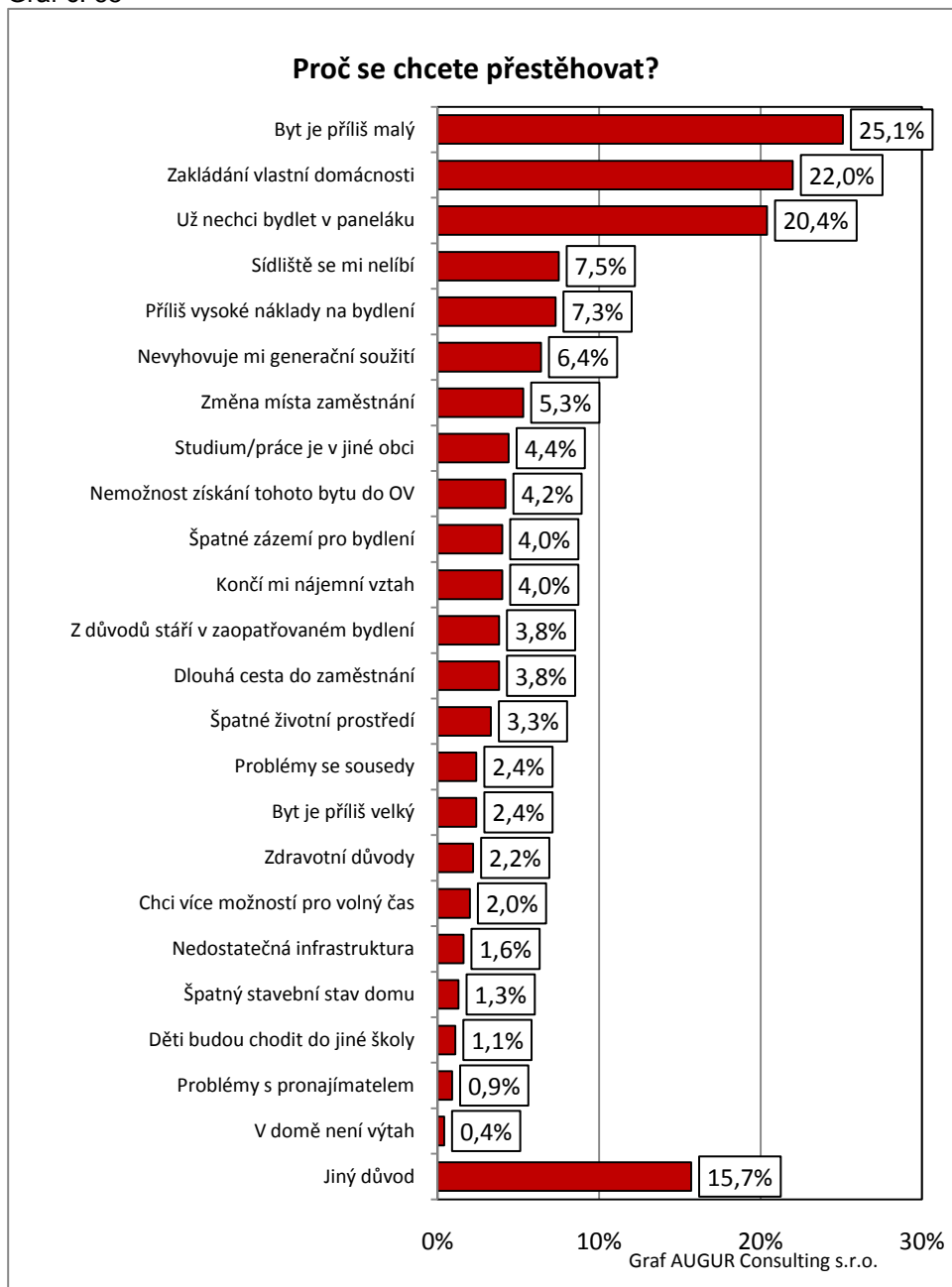
■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi u jednotlivých sídlišť. Zvýrazněny jsou hodnoty, které jsou o 4 a více % vyšší než průměrná hodnota příslušné varianty odpovědi (růžový sloupec v tabulce).

Tabulka č. 42

Plánujete v budoucnu případné odstěhování z tohoto bytu? V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Ano, již v této věci podnikám kroky.	5,8	4,3	7,8	6,0	5,9	5,6	5,8
Ano, do cca 5 let.	10,6	14,0	9,6	12,5	9,5	9,0	10,6
Ano, ale až někdy v budoucnu.	15,8	21,3	14,5	16,6	16,0	11,2	15,8
Ne, chci zde žít dlouhodobě.	55,9	49,8	57,7	49,5	50,0	68,2	55,9
Jiná odpověď	0,4	0,0	0,8	0,6	0,3	0,4	0,4
Nevím	11,5	10,6	9,6	14,8	18,3	5,6	11,5

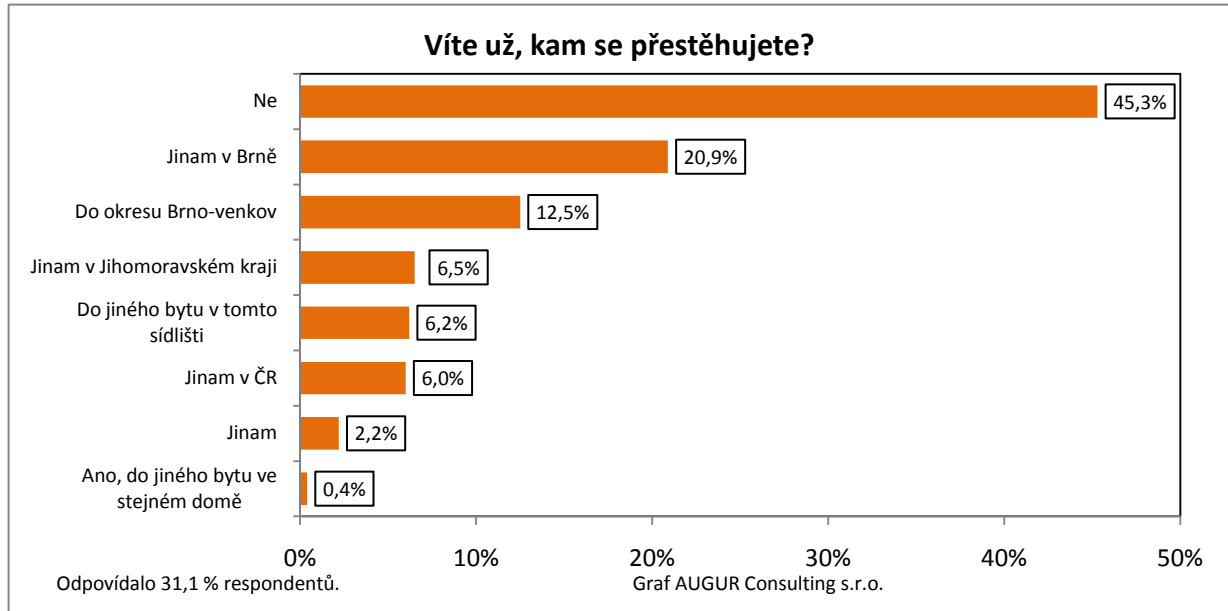
U skupiny respondentů, kteří zvažují odstěhování se ze stávajícího bydlení (bytu), jsme identifikovali důvody jejich migračních záměrů. Z analýzy odpovědí vyplývá, že se jedná o několik desítek důvodů. Nejčastěji souvisí zájem opustit stávající bydlení s nedostatečnou velikostí bytu, mezigeneračním soužitím, snahou osamostatnit se, dále pak je důvodem zájem žít v jiném typu bydlení – bydlení na sídlišti nevyhovuje, ale také se jedná o právní a vlastnické důvody (ukončení nájemního nebo podnájemního vztahu) a řada dalších důvodů. Graf č. 65 uvádíme pro úplnost a názornost.

Graf č. 65

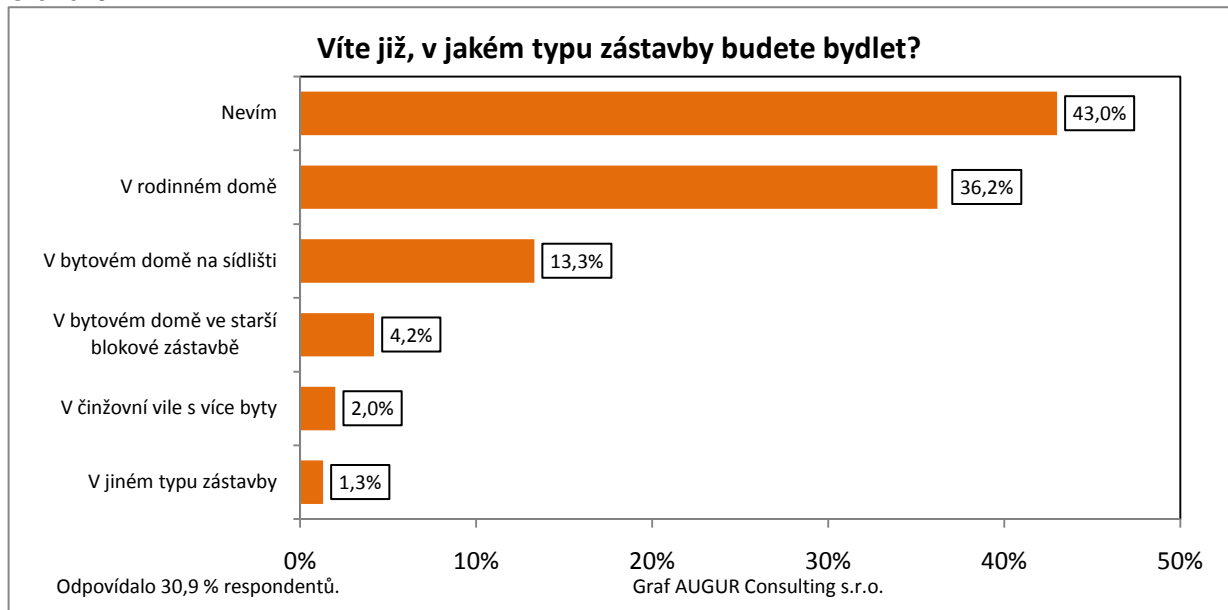
Téměř polovina respondentů (45,3 %), kteří uvádí, že zvažují odstěhování ze stávajícího bydlení (31,1 %), neví, kam konkrétně (z hlediska geografického vymezení), se přestěhuje. Více než čtvrtina respondentů (27,2%) z těch, kteří zvažují v budoucnu odstěhování z bytu, uvádí, že se odstěhuje mimo Brno. Názorně tuto skutečnost dokumentuje následující graf č. 66.

Graf č. 66

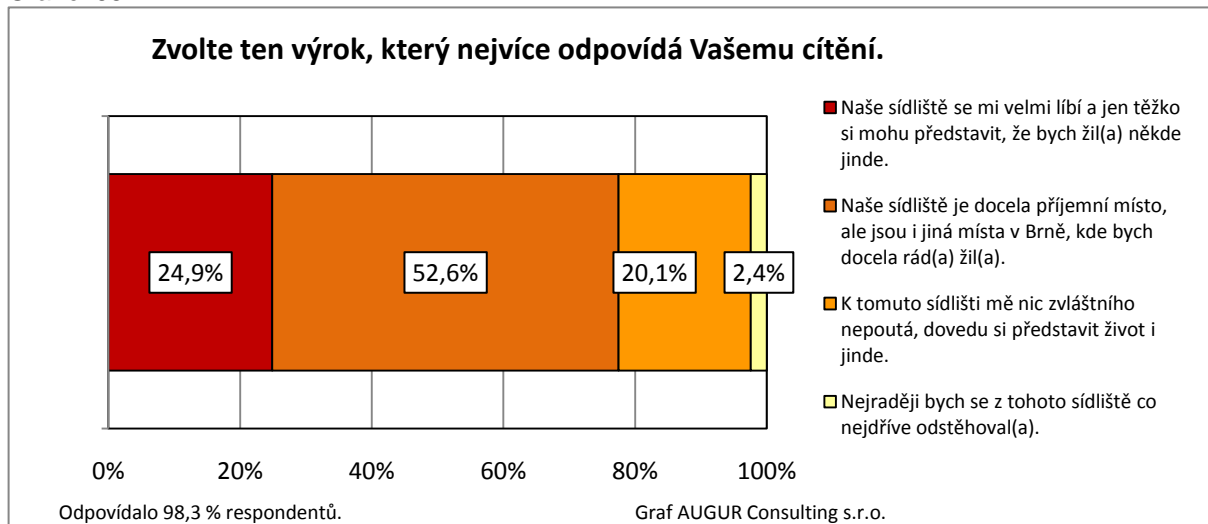
Více než tři pětiny respondentů (43 %) z těch, kteří zvažují odstěhování z bytu (30,9 %) neví, v jakém typu zástavby bude v budoucnu bydlet. Více než třetina (36,2 %) uvádí bydlení v rodinném domě, více než desetina (13,3 %) na sídlišti a méně než dvacetina (4,2 %) ve starší blokové zástavbě. Názorně výsledky dokumentuje následující graf č. 67.

Graf č. 67

Výše uvedená zjištění potvrzují také výsledky odpovědí na čtyři výroky. Pouze 2,4 % respondentů se ztotožňuje s výrokem: „Nejraději bych se z tohoto sídliště co nejdříve odstěhoval(a)“ a pouze pětina dotázaných (20,1 %) se přiklání k výroku: „K tomuto sídlišti mě nic zvláštního nepoutá, dovedu si představit život i jinde.“ Ostatní výsledky jsou názorně uvedeny v následujícím grafu č. 68 a tabulce č. 43.

Graf č. 68

■ Vyšší míra zastoupení příslušné varianty odpovědi (výroku) u jednotlivých sídlišť. Zvýrazněny jsou hodnoty, které jsou o 4 a více % vyšší než průměrná hodnota příslušné varianty odpovědi (růžový sloupec v tabulce).

Tabulka č. 43

Zvolte ten výrok, který nejvíce odpovídá Vašemu citění. V korelaci se sídlištěm. Hodnoty jsou uvedeny v %.	Všechna sídliště	Vinohrady	Bystrc II	Bohunice	Kamenný Vrch	Lesná	Kamechy
Naše sídliště se mi velmi líbí a jen těžko si mohu představit, že bych žil(a) někde jinde.	24,9	19,3	29,6	14,7	14,7	34,0	18,1
Naše sídliště je docela příjemné místo, ale jsou i jiná místa v Brně, kde bych docela rád(a) žil(a).	52,6	50,8	48,4	59,3	59,3	47,8	58,8
K tomuto sídlišti mě nic zvláštního nepoutá, dovedu si představit život i jinde.	20,0	27,2	19,4	21,7	21,7	16,9	22,0
Nejraději bych se z tohoto sídliště co nejdříve odstěhoval(a).	2,5	2,7	2,6	4,3	4,3	1,3	1,1

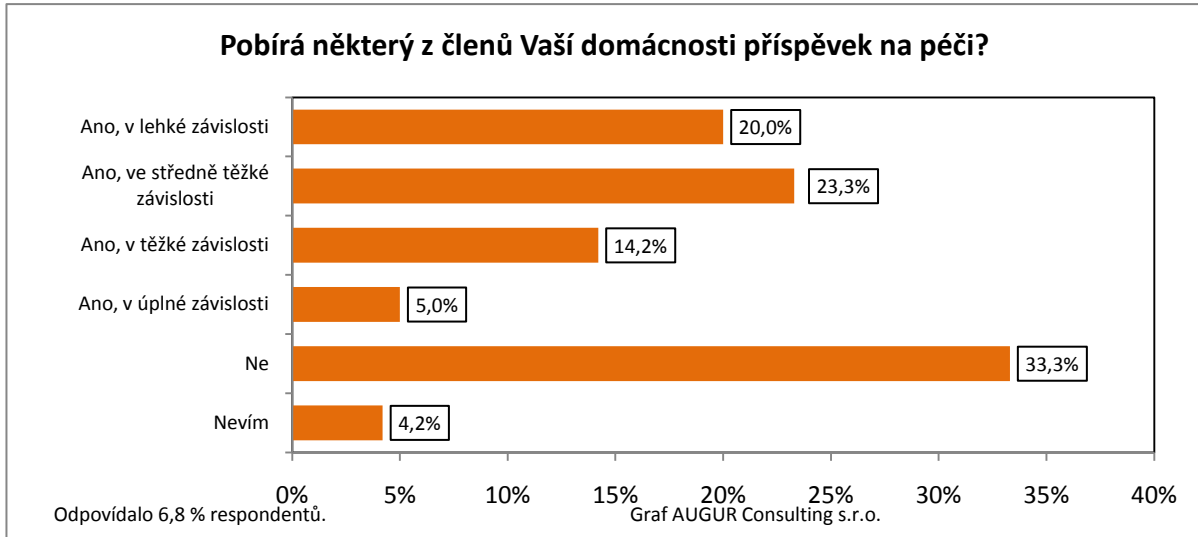
IV.8. POTŘEBY SPECIFICKÝCH SKUPIN OBYVATEL (OSOBY ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ A ZÁVISLÉ NA PÉČI JINÉ OSOBY)

Součástí zjišťovacího nástroje (dotazníku) byly také otázky, které identifikovaly názory a postoje respondentů na podmínky, které nabízí sídliště skupině osob se zdravotním postižením nebo osob, které jsou závislé v důsledku svého zdravotního handicapu na pomoci jiné osoby nebo osob. Je zřejmé, že na vybrané otázky odpovídala pouze malá skupinka relevantních respondentů (6,8 % vzorku).

Následující graf č. 69 dokumentuje strukturu osob v domácnosti podle výše příspěvku na péči. Výše příspěvku na péči koresponduje s mírou postižení a mírou závislosti postiženého člena domácnosti na pomoci jiné osoby. Z výsledků vyplývá, že respondenti nebo členové domácnosti respondentů nepobírají ve třetině případů (33,3 %) příspěvek na péči nebo pobírají příspěvek v lehké (20 %), případně ve středně těžké závislosti (23,3 %). V těžké nebo úplné závislosti pobírá příspěvek na péči pouze 19,2 % zdravotně postižených členů domácností.

Graf č. 69

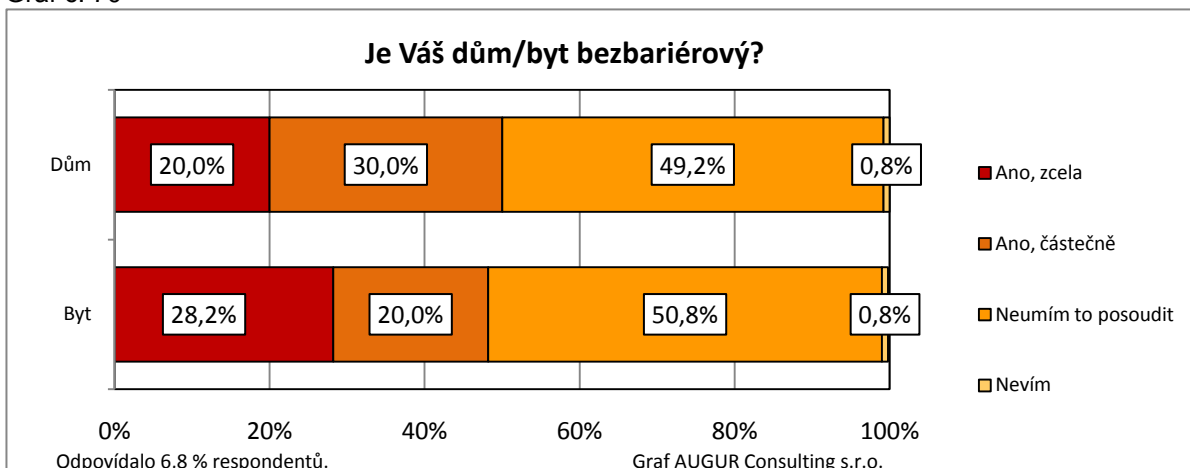

Více než čtvrtina respondentů (28,2 %), kteří mají v domácnosti osobu se zdravotním postižením (6,8 %) uvádí, že její byt je zcela bezbariérový, a další pětina (20 %) zmínila, že je její byt částečně bezbariérový.

Pětina respondentů (20 %) současně uvádí, že zcela bezbariérový je její dům a téměř třetina (30 %) tvrdí, že dům je částečně bezbariérový.

Poznámka: Uvedené výsledky prosím vnímejte jako orientační. Při analýze bylo pracováno s malým souborem respondentů.

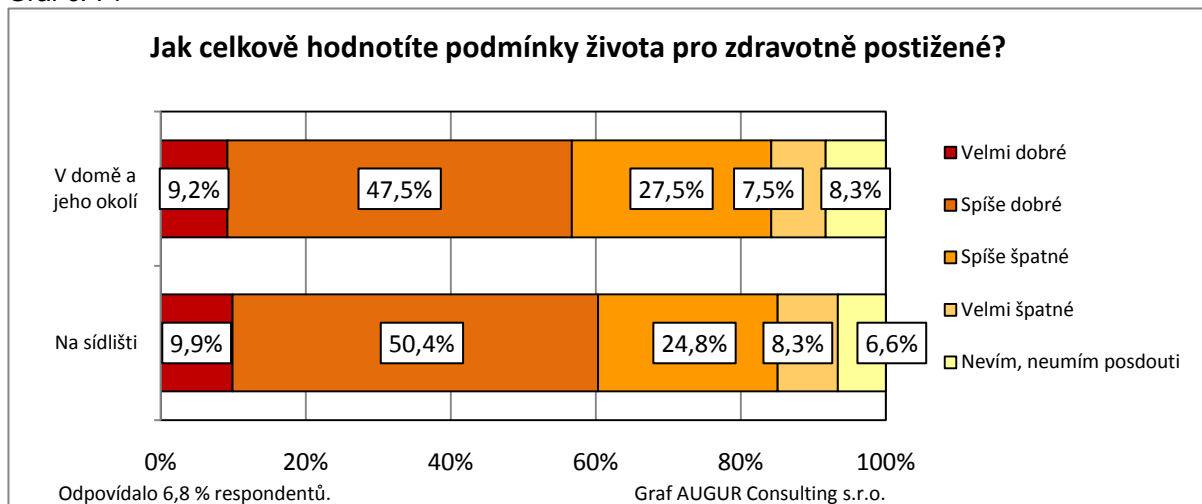
Graf č. 70

Více než polovina respondentů, kteří na otázku odpovídali (6,8 %), hodnotí podmínky pro zdravotně postižené občany v domě a jeho okolí (56,7 %) i na sídlišti (60,3 %) jako velmi nebo spíše dobré. Za velmi nebo spíše špatné považuje podmínky pro zdravotně postižené v okolí domu 36 % respondentů a na sídlišti 33,1 % dotázaných. Názorně jsou výsledky odpovědí uvedeny v následujícím grafu č. 71.

Poznámka: Uvedené výsledky prosím vnímejte jako orientační. Při analýze bylo pracováno s malým souborem respondentů.

Graf č. 71

V. KOMPARACE VÝSLEDKŮ

Domácí i mezinárodní komparace vybraných výsledků

Jak vyznívá komparace jedné z našich klíčových proměnných *spokojenosti se sídlištěm* (za rok 2001) v kontextu s dalšími výzkumy sídlišť?

Na ukazatel „spokojenosti se sídlištěm“ se zaměřujeme ve shodě s tvrzením autorů R. Rowlandse, S. Musterda a R. van Kempena (2009: 266-267), kteří soudí, že „spokojenost“ se zdá být ve výzkumech bydlení klíčovým tématem a patrně by měla být též klíčovým tématem urbánní politiky.

V následující tabulce **srovnáváme výsledky měření „spokojenosti se sídlištěm“ u šesti různých výzkumů**. Míra spokojenosti nebo nespokojenosti je rozdělena do tří stupňů: *spokojen*, *neutrální* a *nespokojen*. Tři poslední číselné sloupce v tabulce vpravo ukazují data z „Dlouhodobého výzkumu sídlišť“ v Brně. Pokud čtenář dovolí, začneme posledním sloupcem tabulky vpravo, tedy třetí vlnou brněnského výzkumu sídlišť.

Tabulka č. 32 Orientační srovnání **spokojenosti se sídlištěm / bydlením** v národním i mezinárodním kontextu (v %)

	1	2	3	4	5	6
	J. Musil „Lidé a sídliště“ <i>Spokoj. se sídlištěm</i> (1985)	Soc. ústav „Postoje k bydlení“ <i>Spokoj. s bydlením (sídliště)</i> (2001)	RESTATE (R. van Kempen) evrop. sídliště <i>Satisfaction with neighbourhood*</i> (2004)	Výzkum sídlišť BRNO: <i>Spokoj. s bydlením</i> (1988)	Výzkum sídlišť BRNO: <i>Spokoj. s bydlením</i> (1995)	Výzkum sídlišť BRNO: <i>Spokoj. se sídlištěm</i> (2011)
Spokojen	65,7	58,7	55,9	54	56	65,8
Neutrální	29	26,1	24,9	36	26	28,7
Nespokojen	5,3	15,2	19,2	10	18	5,5
C e l k e m	100	100	100	100	100	100
				Bohunice Bystrc Kohoutovice Vinohrady	Bohunice Bystrc Kohoutovice Vinohrady Kamen. Vrch	Bohunice, Bystrc Kamen. Vrch Vinohrady Kamechy Lesná

* Dílčí hodnota na 8 sídlišť zemí střední Evropy. Polsko: *Wrzeciono* (Varšava), *Ursynów* (Varšava); Maďarsko: *Havanna* (Budapešť), *Jósaváros* (Nyíregyháza); Slovinsko: *Nove Fužine* (Lublan), *Žusterna-Semedala* (Koper); Německo: *Marzahn/Hellersdorf* (Berlín), *Markisches Viertel* (Berlín).

Spokojenost se sídlištěm se u respondentů šestice sídlišť v **Brně v roce 2011** jeví jako **poměrně vysoká**. Zhruba dvě třetiny jich vyslovují spokojenost a pouze asi 5 % deklaruje naopak nespokojenost. Podíl „spokojených“ z poslední vlny brněnského výzkumu (2011) přitom značně převyšuje hodnoty předchozích dvou vln (1995 a 1988). U obou předchozích brněnských vln výzkumu pozorujeme také o mnoho vyšší podíl respondentů se sídlištěm nespokojených (18 % v roce 1995 a 10 % v roce 1988).

Uvažujeme-li, proč mohlo šetření třetí vlny (2011) zaznamenat lepší výsledky než obě vlny předchozí, nabízí se (A) vliv tří procesů, které v poslední době brněnská

sídliště (avšak nejen ta) poznamenaly. Za prvé *privatizace bytů* zvýšila proporce vlastníků bytů oproti „družstevníkům“ a „nájemníkům“. Z domácích i zahraničních výzkumů přitom víme, že vlastníci jsou spokojenější, než je tomu v ostatních sektorech bydlení. Za druhé *revitalizace sídlišť* zkvalitnila parametry obytných objektů. A za třetí, selektivní *migrace* znamenala odliv domácností se sídlištěm nespokojených, zejména do čtvrtí rodinných domů. (B) Současně je nutno připomenout ne zcela shodnou strukturu srovnávaných sídlišť první, druhé a třetí vlny. K celkově pozitivnímu výsledku třetí vlny přispělo zejména zařazení sídliště Lesná.

Ve třetím sloupci tabulky přinášíme proporce spokojenosti se sídlištěm (*neighbourhood*) z mezinárodního komparativního výzkumu evropských sídlišť označovaného akronymem **RESTATE** (*Restructuring Large-scale Housing Estates in European Cities*) z roku 2004. Výzkum koordinoval Holanďan R. van Kempen. Šetření zahrnovalo 29 sídlišť z 16 měst v 10 evropských zemích. Do srovnávací tabulky jsme však vybrali pouze hodnoty sídlišť segmentu zemí střední Evropy (jména sídlišť uvádíme pod tabulkou). I toto srovnání vyznívá pro třetí vlnu brněnského šetření lépe. (Například proporce *spokojených se sídlištěm* je v Brně o 10 % silnější než v segmentu střeoevropských sídlišť výzkumu RESTATE.) Mezi důvody patří zřejmě skutečnost, že výzkum RESTATE zahrnoval i některá problémová sídliště (např. Havanna z Budapešti či Nove Fužine z Lublaně).

Druhý sloupec tabulky zobrazuje údaje z celorepublikového výzkumu **Postoje k bydlení 2001** (realizoval jej Sociologický ústav AV ČR). Z tohoto rozsáhlého výzkumu (celkem 3 500 respondentů) zaměřeného na uživatele všech typů bytového fondu jsme vybrali pouze údaje respondentů ze sídlišť (cca 900 respondentů). Srovnání celorepublikových dat výzkumu „postoje k bydlení“ s třetí vlnou brněnského výzkumu ukazuje, podobně jako v předchozích případech, lepší pozici Brna. Pravda, srovnáváme údaje z nestejných časových momentů a lze se domnívat, že v průběhu první dekády 21. století působily (ve prospěch spokojenosti v brněnské šestici sídlišť) zmíněné tři procesy: privatizace bytů, revitalizace sídlišť a selektivní migrace ze sídlišť. Lze však předpokládat, že spokojenost obyvatel brněnských sídlišť je vyšší, než je tomu v průměru obytných sídlišť ČR.

První (číselný) sloupec tabulky nese údaje publikované J. Musilem a kolektivem v knize „**Lidé a sídliště**“ (1985: 274). Musil uvádí výsledky šetření ze sedmi sídlišť na území Čech a Moravy. Diference mezi výsledky Musilova výzkumu z počátku 80. let a třetí vlnou brněnského výzkumu sídlišť se (z hlediska spokojenosti se sídlištěm) podobají jak vejce vejci. Odlišnosti existují jen v řádu desetin procent. Tehdejší slušná míra spokojenosti se sídlištěm zachycená Musilem souvisela s faktem, že na počátku 80. let 20. století znamenal byt v sídlišti z hlediska celorepublikového průměru kvality bydlení spíše „lepší průměr“. (Data ČSÚ například dokládají, že při SLDB 1980 patřila pouze necelá polovina všech bytů v ČR do I. kategorie. Sídlíšní byty tam ovšem patřily všechny.)

Výsledky srovnání spokojenosti se sídlištěm mezi třetí vlnou brněnského výzkumu sídlišť a jinými domácími i zahraničními výzkumy tedy vyznívají pro Brno (2011) vcelku pozitivně. Ovšem říkáme-li, že lidé se cítí v šestici brněnských sídlišť docela spokojeni, mějme na paměti, že ve čtvrtích s rodinnými domky může podíl „spokojených“ s lokalitou dosahovat například tří čtvrtin respondentů, což ukázal před časem například Musil ve jmenované publikaci „**Lidé a sídliště**“ (1985).

Existuje tu však jedna **metodologická potíž**. Souvisí se dvěma tradicemi zjišťování spokojenosti s obytným prostředím. První tradice (a tu pokládáme za vhodnější z analytického hlediska) zjišťuje odděleně spokojenost s *bytem* a vedle toho spokojenost s obytnou *čtvrtí (sídlištěm)*. Podle druhé tradice je sledována *spokojenost s bydlením* (domem, bytem a sídlištěm dohromady). Jinými slovy, samostatná otázka zjišťující výhradně *spokojenost s obytnou čtvrtí (sídlištěm)* není pokládána. (Někdy se lze celkového hodnocení obytné čtvrti do jisté míry dobrat cestou souhrnného indexu vytvořeného z baterie dílčích indikátorů hodnocení čtvrti. Ale přirozeně to není totéž.) Zmíněná potíž tkví v tom, že tři výzkumy z předchozí srovnávací tabulky se opírají o přístup první a další tři o přístup druhý. Konkrétně vzato, výzkum Musilův, dále výzkum RESTATE a třetí vlna brněnského výzkumu jsou postaveny na přístupu prvním (*byt* a *sídliště* jsou hodnoceny odděleně). Šetření Sociologického ústavu („Postoje k bydlení“) a první dvě vlny brněnského výzkumu jsou postaveny na přístupu druhém.

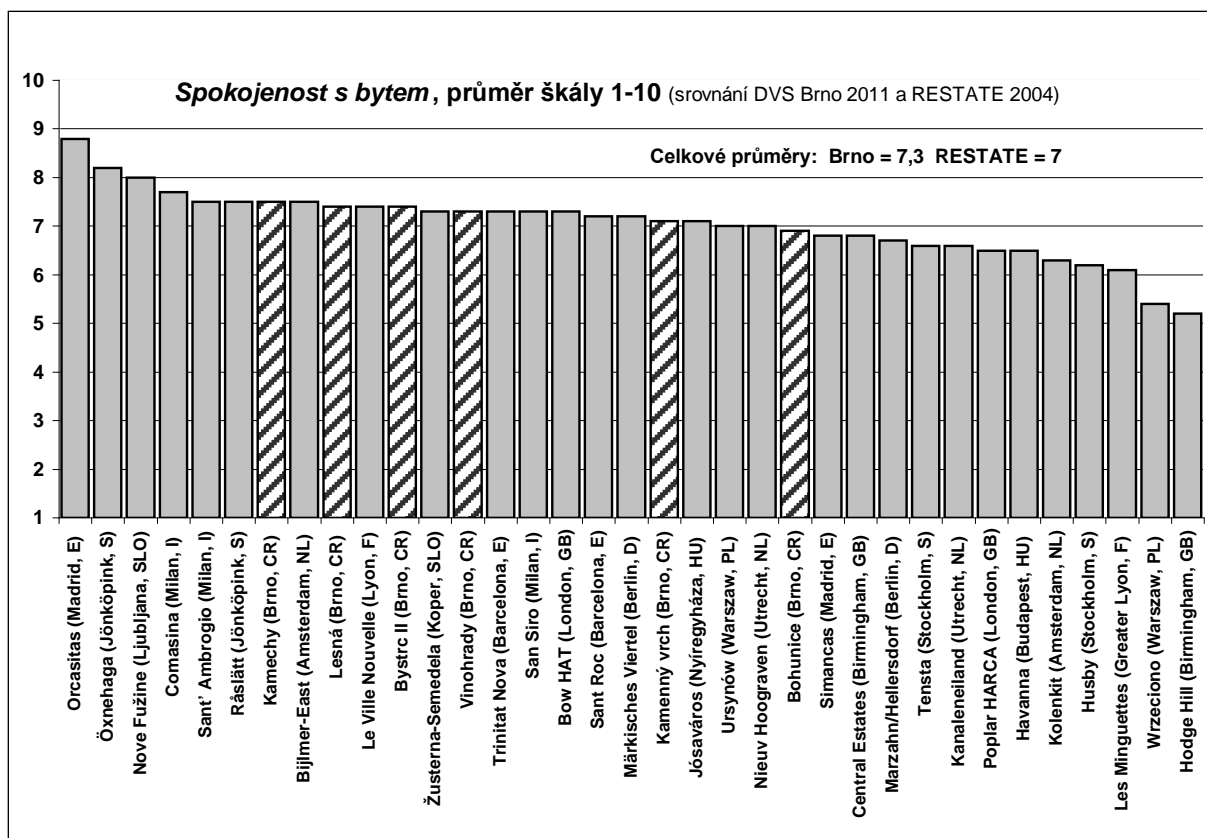
Dále jde o to, nakolik se tyto metodologické rozdíly mohou projevit ve výsledcích, jež se snažíme komparovat. Zkušenost ze zahraničních výzkumů (např. PERMENTIER, M., VAN HAM, M., BOLT, G. 2009; ROWLANDS, R., MUSTERD, S., KEMPEN, R. 2009) ukazuje, že *byt* bývá ohodnocen výše než *sídliště jako celek*. Lze tedy předpokládat, že hodnocení bytu, které tvoří součást ukazatele „spokojenosti s bydlením“ by se mělo do tohoto indikátoru promítat pozitivně a jeho hodnoty spíše zvyšovat. Data uvedená ve výše uvedené tabulce však signalizují, že tento vliv se do výsledků zřejmě nijak silně nepromítá. Šetření, u kterých je uplatněno samostatné posouzení sídliště (tedy Musilův výzkum, RESTATE a třetí vlna Brna), se svými hodnotami vůči ostatním výzkumům rozhodně nijak nepropadají, ale pozorujeme opak. Protože však chceme být obezřetní, označujeme raději výsledky našeho srovnání spokojenosti se sídlištěm jako orientační.

Spokojenost s bytem – mezinárodní srovnání

V následujícím grafu prezentujeme mezinárodní srovnání proměnné „*celková spokojenost s bytem*“. Ukazatel byl měřen na desetibodové stupnici, kde hodnota „1“ znamenala „*velmi nespokojen*“ a hodnota „10“ pak „*velmi spokojen*“.

Průměrné hodnoty spokojenosti s bytem u šestice brněnských sídlišť komparujeme s hodnotami 29 evropských sídlišť, zahrnutých do mezinárodního projektu RESTATE. Běží o sídliště 16 evropských měst (*Amsterdam, Barcelona, Berlín, Birmingham, Budapešť, Jönköping, Koper, Lublaň, Londýn, Lyon, Madrid, Milan, Nyíregyháza, Stockholm, Utrecht a Varšava*).

Graf č. 72

Znění otázky:

Když zvážíte všechny okolnosti, jak jste spokojen/a či nespokojen/a se svým bytem?
Prosím, označte na stupnici 1-10, kde „1“ je velmi nespokojen/a a „10“ velmi spokojen/a.

Rozmezí průměrných hodnot grafu sahá od 5,2 do 8,8 ze zmíněné 10-bodové stupnice. Brněnská sídliště (jejich sloupečky jsou v grafu zvýrazněny šikmým vzorem) jako celek dosáhla příznivější průměrné hodnoty (7,3) v porovnání se sídlišti projektu RESTATE (7,0). Pod celkovým průměrem sídlišť projektu RESTATE nalézáme pouze jediné brněnské sídliště Bohunice, rozdíl je však velmi těsný.

Pro interpretaci grafu je třeba připomenout tři skutečnosti: **(1)** Projekt RESTATE není (ani nemůže být) „reprezentativním vzorkem“ evropských sídlišť; zahrnoval i řadu lokalit s horším sociálním statusem. **(2)** Předkládaná srovnání jsou relativní, odrážejí subjektivní náhled respondentů. (Nepracujeme tu s „tvrdými“/„objektivními“ údaji, opřenými o pevný etalon měření, jako by tomu bylo například u celkové plochy bytů v metrech čtverečních). **(3)** Hodnocení spokojenosti s bytem je ovlivněno také charakteristikami respondentů. Z jiných výzkumů víme, že senioři bývají se svými byty spokojenější (měli více času najít si pro sebe vyhovující bydlení, než mladší generace – a současně – senioři bývají zpravidla méně ambicióznější). Například hodnocení bytů sídliště Lesná, kde žije vyšší podíl seniorů, tak patrně odráží zmíněné skutečnosti. Pokud by byla Lesná doménou mladé krve, hladinu spokojenosti s byty bychom zde zřejmě pozorovali o něco nižší.

Nicméně, i přes tyto relativizující momenty, vyznívá mezinárodní srovnání spokojenosti s bytem pro brněnskou šestici sídlišť pozitivně.

Podobnosti a rozdílnosti šesti brněnských sídlišť

Položili jsme si otázku, nakolik se zkoumaná sídliště podobají či odlišují z hlediska důležitých proměnných.

Šestici sídlišť *Bohunice, Bystrc, Kamechy, Kamenný Vrch, Lesnou a Vinohrady* jsme poměřili následujícími osmi proměnnými:

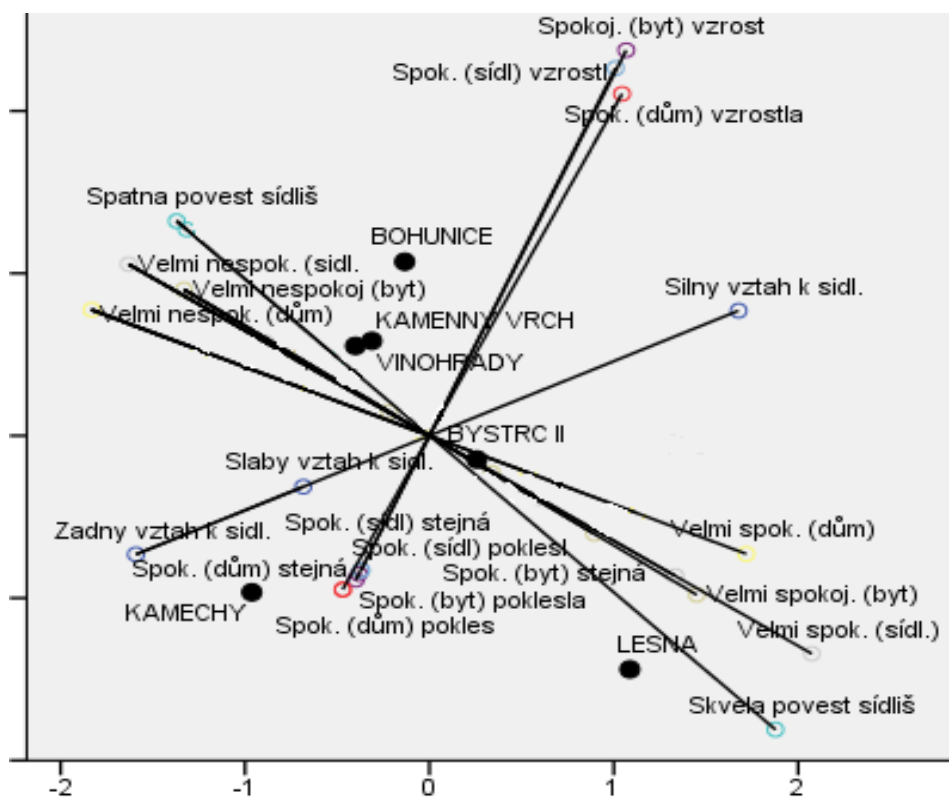
- spokojenost s *bytem*
- spokojenost s *domem*
- spokojenost se *sídlištěm*
- jak se změnila spokojenost s *bytem* za posledních 5–10 let
- jak se změnila spokojenost s *domem* za posledních 5–10 let
- jak se změnila spokojenost se *sídlištěm* za posledních 5–10 let
- vnímaná pověst sídliště (jak respondent myslí, že je sídliště hodnoceno ostatními Brňany, kteří v daném sídlišti nebydlí)
- vztah respondentů k sídlišti

Při analýze dat se opíráme o techniku „optimálního škálování“. Konkrétně jde o její variantu pojmenovanou jako *kategorická analýza hlavních komponent (CATPCA)*. Pomocí této metody lze „podobnost“ či „nepodobnost“ objektů (sídlišť) vyjádřit jejich polohou v symbolickém prostoru.

Následující graf zobrazuje jak jednotlivá *sídliště* (ta jsou symbolizována body a názvy), tak i *proměnné*. Proměnné jsou reprezentovány liniemi, které v centru grafu procházejí jedním bodem, tzv. počátkem. Počátek odpovídá průměru hodnot proměnných. Proměnné mají své pozitivní a negativní póly. Směrem doprava od počátku narůstají pozitivní hodnoty proměnných, doleva naopak sílí jejich hodnoty negativní. Proměnné identifikujeme podle (zpravidla krajních) variant odpovědí (např. *silný vztah k sídlišti vs. žádný vztah k sídlišti*). Ostré úhly mezi některými proměnnými signalizují jejich vzájemnou korelaci (např. mezi typy spokojenosti).

Pokud by sídliště nabývala u měřených proměnných stejných hodnot (např. stejných průměrů spokojenosti) pak by se body symbolizující sídliště, kumulovaly v centru grafu. To však nenastává, sídliště se vzájemně liší a jejich konkrétní poloha závisí na hodnotách měřených proměnných.

Graf č. 73 Podobnosti a rozdílnosti šestice brněnských sídlišť

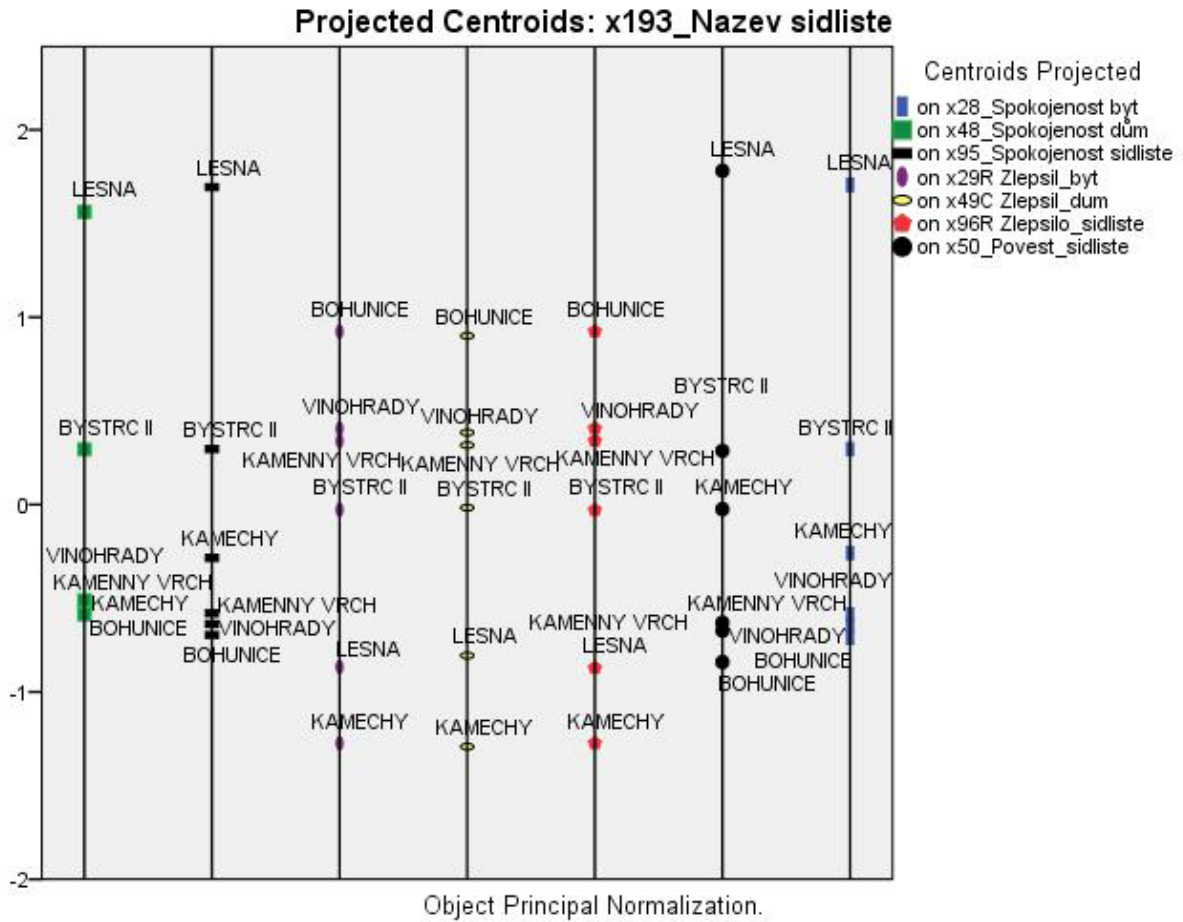
Optimální škálování – kategoričká analýza hlavních komponent (CATPCA)

Z konfigurace bodů (sídlišť) v symbolickém prostoru obrázku lze odvodit následující:

- Jakýmsi „vítězem“ z celé šestice sídlišť (z hlediska osmi sledovaných proměnných) je **Lesná**, a to zejména kvůli dobře hodnocené pověsti sídliště a vysoké míře spokojenosti s bytem, domem a sídlištěm.
- Z nadprůměrných hodnot se těší také **Bystrc**, zejména pro spokojenost s bytem, domem a sídlištěm, ale také kvůli dobré pověsti sídliště.
- Dvojice **Vinohrady** a **Kamenný Vrch** (silná vzájemná podobnost) nabývají podprůměrných hodnot spokojenosti s bytem, domem a sídlištěm a také slabší pověsti sídliště.
- Relativně podprůměrné hodnoty spokojenosti zaznamenáváme také u **Bohunic**, ovšem bohuničtí respondenti nejsilněji reflektují pozitivní posun spokojenosti s bytem, domem a sídlištěm.
- **Kamechy** jsou velmi mladou lokalitou. Její obyvatelé hodnotí vztah ke svému obytnému prostředí spíše střízlivě. Ovšem v kontextu vyžralých a poměrně pozitivních hodnocení obyvatel ostatních pěti brněnských sídlišť se postoje respondentů z Kamech jeví poněkud kritičtější ve srovnání s výsledky běžné analýzy frekvencí jejich odpovědí.

Orientační pomůcka: pozice sídlišť podle sledovaných proměnných
(pozitivní pól hodnot je v grafu nahoře, negativní dole)

VI. SHRNUÍ HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ A ZÁVĚRY

„Dlouhodobý výzkum sídlišť 2011“ si kladl za cíl, podat celistvý obraz o názorech a postojích obyvatel vybraných brněnských sídlišť (Vinohrady, Lesná, Bohunice, Kamenný Vrch, Bystrc II a Kamechy) a odpovědět na výzkumné otázky, které byly předmětem zadání. Závěrečná zpráva výzkumu kumuluje velké množství dat, informací a poznatků, které souvisí se sledovanou tematikou. Výsledky jsou seřazeny do jednotlivých, na sebe navazujících kapitol a podávají odpovědi na zjišťovací indikátory a otázky, které byly uplatněny v operacionalizované podobě ve zjišťovacím nástroji (dotazníku). V závěru této závěrečné zprávy si dovoluujeme uskutečnit stručné shrnutí hlavních zjištění vyplývajících z tohoto komplexního sociologického projektu (empirického výzkumu).

Obyvatelé sledovaných sídlišť

Více než polovina respondentů – obyvatel sledovaných sídlišť (53,4 %) žije v Brně od narození. Naproti tomu téměř polovina dotázaných (46,6 %) v Brně od svého narození nežije. Ve sledovaných sídlištích žije od narození pouze více než desetina (10,8 %) respondentů a méně než desetina (7,8 %) žije od narození ve stávajícím bytě. Téměř pětina respondentů (18,5 %) uvádí, že před nastěhováním do stávajícího bytu bydlela v jiném místě v rámci České republiky. Jde častěji o respondenty z nejnižší věkové kategorie do 29 let a častěji s nejvyšším stupněm vzdělání. Potvrzuje se tedy hypotéza, že na sledovaných sídlištích žijí mimo jiné mladí lidé, kteří přišli do Brna studovat a po absolvování vzdělání v Brně část z nich zůstávala žít. Zajímavým se jeví zjištění, že více než dvacetina dotázaných (6,2 %) žila před nastěhováním do stávajícího bytu v jiné části příslušného sídliště (jedná se o stěhování v rámci jednoho sídliště). Nejedná se však o specifickou skupinu obyvatel z hlediska sociálně demografických charakteristik. Jde o respondenty, kteří se rekrutují z různých věkových i vzdělanostních skupin. Potvrzují se tak některá zjištění z kvalitativní části tohoto empirického šetření, kdy bylo identifikováno, že v některých rodinách dochází k tomu, že po dovršení věku dospělosti hledají děti stávajících obyvatel sídlišť bydlení v blízkosti svých rodičů (ve stejném sídlišti). Jedná se také o důsledek snahy zachovat kontinuitu vztahů a dalších vazeb na prostor sídliště. V některých případech zůstávají ve stávajících bytech dospělé děti a nové bydlení v rámci sídliště si pořizují jejich rodičové.

Téměř třetina respondentů, obyvatel sledovaných brněnských sídlišť, žila před nastěhováním do stávajícího bydlení (bytu v příslušném sídlišti) v rodinném domě (30,1 %) a další téměř třetina dotázaných (32,4 %) žila ve starší rodinné zástavbě. Bezprostřední zkušenost s bydlením na sídlišti měla před nastěhováním do současného sídlištního bytu pouze více než třetina (36 %) dotázaných. Hlavními motivy pro stěhování do sídlištního bytu byly pro více než třetinu respondentů (35,9 %) rodinné důvody, dále pak vhodná velikost a dispozice bytu (19%), dobrá lokalita (14,7 %), byt jim byl přidělen (14,1 %), geografická dostupnost zaměstnání (10,4 %), nízká pořizovací cena bytu (6,7 %), absence jiné alternativy bydlení (4,9 %), blízkost příbuzných a přátel (4,5 %), případně dědictví (1,5 %).

Více než polovina dotázaných respondentů (50,4 %) žije v bytě, který je v osobním vlastnictví respondenta, v jeho spoluvlastnictví nebo ve vlastnictví jiného člena domácnosti (nejčastěji osoby blízké). Pětina respondentů (20,6 %) je kolektivním vlastníkem nebo členem domácnosti kolektivního spoluvlastníka (člena bytového družstva apod.). Téměř stejně početná skupina dotázaných (21,9 %) má k bytu

nájemní vztah nebo je členem domácnosti osoby, která má k bytu nájemní vztah. Téměř každý patnáctý respondent (6,7 %) je v příslušném bytu podnájemníkem.

Téměř tři pětiny dotázaných (58,2 %) z těch, kteří žijí v obecních bytech nebo družstevních bytech, projevují rozhodně nebo spíše zájem získat byt do svého osobního vlastnictví. Naproti tomu téměř třetina dotázaných (31,5 %) neprojevuje zájem obecní nebo družstevní byt do svého vlastnictví získat. Zájem odkoupit obecní byt nebo převést družstevní byt do svého soukromého vlastnictví projevují častěji lidé ve středních věkových kohortách (30–44 let a 45–59 let), v jejichž domácnosti jsou ekonomicky aktivní dvě a více osob, častěji se jedná o úplné rodiny s dospělým dítětem nebo dětmi a současně domácnosti, které vykazují vyšší úroveň ekonomického statusu (zařazují se častěji do skupiny osob „bohatí“ a osob, pro které jsou náklady na bydlení „bezproblémově únosné“). Zájem získat obecní nebo družstevní byt do osobního vlastnictví výrazněji nesouvisí např. se vzděláním respondentů ani se výrazněji neliší v rámci jednotlivých sídlišť. Pro dvě třetiny respondentů (66,8 %), kteří projevují zájem byt získat do osobního vlastnictví (58,2 %), je motivem vlastnický zájem, prostě „chtějí bydlet ve svém“. Čtvrtina dotázaných (25,7 %) projevuje zájem byt vlastnit z důvodů snížení nákladů na bydlení a téměř stejně početná skupina (23,2 %) se domnívá, že jako majitelé budou mít větší možnost rozhodovat o správě domu. Pouze pro desetinu dotázaných respondentů (10,7 %) je motivem pro vlastnictví bytu obava z deregulace nájemného. Spekulativně k zájmu byt vlastnit přistupuje více než desetina dotázaných. Nejčastěji respondenti získáním bytu do osobního vlastnictví sledují zájem investovat peníze (6,3 %), chtějí byt následně prodat (3,4 %) nebo mají zájem byt pronajímat (1,9 %). Hlavním důvodem nezájmu o případné získání bytu do osobního vlastnictví je pro více než dvě pětiny dotázaných (43,9 %) skutečnost, že „současný stav jim vyhovuje“. Více než čtvrtina dotázaných (28 %) by „chtěla byt vlastnit, ale peníze na jeho koupi nemá a půjčovat si nechce“.

Téměř dvě třetiny dotázaných (63,8 %) se rozhodně nebo spíše obávají deregulace (zvyšování) nájmu. Více než pětina dotázaných (22,7 %) se deregulace rozhodně nebo spíše neobává a ostatní respondenti (13,5 %) na otázku deregulace nemají názor – „neví“ nebo „je jim to jedno“. Deregulace (zvyšování) nájmu a dopadu zákona č. 107/2006 Sb., v novelizované podobě o jednostranném zvyšování nájmu, který by měl vstoupit v platnost 1. 1. 2013 se obávají častěji lidé ve vyšších věkových skupinách a s nejnižším stupněm vzdělání. Častěji se jedná o jednočlenné domácnosti seniorů (žádná osoba v domácnosti není ekonomicky aktivní). Současně se častěji dopadů deregulace nájmu obávají respondenti z tzv. neúplných rodin s dětmi, kteří vykazují znaky nižšího ekonomického statusu (zařazují se častěji do skupiny „chudý“ a „náklady na bydlení jsou pro ně už v současné době, neúnosné“). Potvrzuje se tak předpoklad, že ohrožené skupiny osob v souvislosti s deregulací nájmu budou především samostatně žijící senioři (starobní důchodci) a neúplné rodiny s dětmi. Vyšší obavy z deregulace nájmu projevují obyvatelé Lesné a Kamenného Vrchu.

Sociálně ekonomický status obyvatel sledovaných sídlišť byl identifikován několika pocitovými i fakticitními otázkami. I když je téma příjmů domácností, výdajů a finanční tematika vůbec tématem vysoce soukromým, podařilo se identifikovat základní sociálně ekonomický profil obyvatel sledovaných sídlišť.

Obecně lze konstatovat, že na sledovaných sídlištích žijí všechny skupiny obyvatel z hlediska ekonomického statusu s výraznou převahou středních a nižších příjmových skupiny obyvatel. Dvacetina dotázaných (5,6 %) se hlásí ke skupině „bohatých“ a více než desetina (14,2 %) se zařadila do skupiny „chudých“. Čtyři

pětiny dotázaných (80,2 %) se necítí být ani bohaté, ani chudé. Výše uvedená konstatování potvrzuje také stratifikace respondentů z hlediska společenských tříd. Téměř dvě třetiny dotázaných (64,2 %) se zařazují do střední společenské třídy a téměř čtvrtina dotázaných (22,4 %) do nižší střední třídy. U více než poloviny domácností (52,5 %) se měsíční náklady na bydlení pohybují v intervalu od 5 001 do 9 500 Kč, včetně energií. U čtvrtiny domácností (23,7 %) jsou měsíční náklady na bydlení nižší než 5 000 Kč včetně energií, ale u stejně početné skupiny obyvatel (23,7 %) jsou měsíční náklady na bydlení vyšší než 9 501 Kč. Měsíční náklady na bydlení tvoří podle více než čtvrtiny (27,8 %) obyvatel sledovaných sídlišť více než 41 % celkových měsíčních příjmů domácnosti. Pro více než dvě pětiny domácností (41,9 %) tvoří měsíční náklady na bydlení 30 – 40% jejich průměrných měsíčních příjmů a pouze pro třetinu domácností (30,3%) tvoří měsíční náklady na bydlení méně než 30 % průměrných měsíčních příjmů domácnosti. Pouze méně než pětina dotázaných obyvatel sledovaných sídlišť uvádí, že vlastní nebo má možnost pro vlastní potřebu využívat garáž (15,1 %) nebo zahrádku (16,5 %). Více než pětina respondentů (22,1 %) tvrdí, že vlastní nebo může pro vlastní potřebu využívat rekreační objekt (chatu nebo chalupu).

Sídliště Lesná je specifické vysokým podílem nejstarší skupiny obyvatel (60 a více let) a podílem jednočlenných domácností. Současně sídliště Lesná vykazuje vysoký podíl osob s nejvyšším stupněm vzdělání. Sídliště Vinohrady vykazuje vyšší podíl osob v nejmladší věkové skupině (do 29 let) a současně ve skupině 45 – 59 let, dále pak vyšší počet vícečlenných domácností (více než tři osoby v bytě). Sídliště Kamenný Vrch je charakteristické vyšším podílem osob v nejmladší věkové skupině (do 29 let) a ve skupině 45 – 59 let. Současně byl zaznamenán větší podíl rodin s dětmi do 18 let i rodin se staršími dětmi (více než 18 let). Sídliště Kamechy je specifické vysokým podílem mladších skupin obyvatel, především ve skupině 30 – 44 let je téměř polovina všech obyvatel a další téměř třetina je ve věku do 29 let. V téměř polovině případů se jedná o domácnosti se dvěma ekonomicky aktivními členy. Nejčastěji (téměř polovina případů) se jedná o rodiny s dítětem nebo dětmi do 18 let nebo bezdětné domácnosti dvou dospělých osob. Téměř polovina obyvatel Kamech má vysokoškolské vzdělání a další téměř polovina má maturitu. Sídliště Bystrc II nevykazuje žádné významnější odlišnosti od průměrných sociálně demografických ukazatelů. Sídliště Bohunice také nevykazuje žádné zásadní odlišnosti od průměrných hodnot.

Spokojenost s bytem

Největší skupina respondentů, více než dvě pětiny (40,6%), žije ve sledovaných sídlištích v bytech 3+1, dále pak 13,8% respondentů žije v bytech 4+1, 12,7% v bytech 2+1, 9,5% v bytech 2+kk, 6,3% v bytech 1+1 a stejně početná skupina v bytech 3+kk. Z výsledků vyplývá nízký podíl tzv. malometrážních bytů (1+kk a 1+1) na celkovém podílu ostatních bytů ve sledovaných sídlištích.

Více než tři pětiny dotázaných respondentů (62,6 %) uvádí, že v bytě, ve kterém žijí, proběhly v uplynulých deseti letech nějaké významné stavební úpravy. Pouze ve více než čtvrtině bytů (28,3 %) v posledních deseti letech významnější stavební úpravy neproběhly.

Míru spokojenosti s bytem jsme identifikovali prostřednictvím celé řady položek (tzv. indikátorů). Je možné konstatovat, že u všech zjišťovacích položek převládá více než třípětinová míra spokojenosti. Nejvíce jsou respondenti spokojeni s velikostními parametry obytné části bydlení (bytu).

Největší míru spokojenosti projevují dotázaní (rozhodně nebo spíše) např. s velikostí bytu vzhledem k počtu bydlících (88,8 %), dále pak s počtem obytných místností (88,3 %), uspořádáním místnosti v bytě (89,5 %) a velikostí obytných místností (85,4 %).

Vysokou míru spokojenosti projevují respondenti také s některými technickými parametry bytu, např. s osluněním bytu je rozhodně nebo spíše spokojeno 89,6% dotázaných a s tepelnou izolací bytu (úniky tepla) je spokojeno 82,9 % respondentů.

Nižší míru spokojenosti jsme identifikovali u parametrů, které souvisí s velikostí tzv. ostatních prostor v bytě. S velikostí kuchyně je rozhodně nebo spíše spokojeno 78,7 % a nespokojeno 21,3 % dotázaných, s velikostí koupelny je spokojeno 65 % a nespokojeno již 33 % dotázaných. S úložnými prostory v bytě je spokojeno 63,9 % dotázaných, ale 36,1 % respondentů je rozhodně nebo spíše nespokojených.

Také pocit soukromí a hluk z ulice i od sousedů je vnímán méně pozitivně. S hlukovou izolací z ulice je spokojeno 75 % a nespokojeno 25 % respondentů a s hlukovou izolací od sousedů je spokojeno 65,6 % a nespokojeno 34,4 % dotázaných. Respondenti z Lesné vykazují vyšší míru nespokojenosti s velikostí koupelny a velikostí předsíně. Obyvatelé Kamech jsou častěji nespokojeni s hlukovou izolací od sousedů a obyvatelé sídliště Bystrc II jsou častěji nespokojeni s úložnými prostory v bytě.

Celková míra spokojenosti obyvatel s bytem byla měřena ve zjišťovacím nástroji (dotazníku) na desetibodové škále, kde 1 znamenala nejmenší míru spokojenosti a 10 nejvyšší míru spokojenosti se svým bytem. Obecně lze konstatovat velmi vysokou míru spokojenosti obyvatel sledovaných brněnských sídlišť s bytem, ve kterém žijí. Průměrná hodnota spokojenosti na desetibodové škále u všech respondentů byla 7,3. Spokojenost s bytem projevuje 69,4 % respondentů sledovaných brněnských sídlišť a nespokojenost pouze 6,6 % dotázaných. Zbývající část respondentů (24,0 %) byla zařazena do skupiny „ani spokojen(a)/ani nespokojen(a)“. Z výsledků ordinální logistické regrese vyplývají zajímavé poznatky a zobecnění. Respondenti žijící v bytech s menším počtem bydlících osob vykazují vyšší spokojenost s bytem než respondenti, kteří žijí v bytech s větším počtem osob v bytě. Respondenti, kteří žijí v bytech, ve kterých proběhly v posledních 10 letech stavební úpravy, vykazují vyšší spokojenost s bytem než respondenti, kteří žijí v bytech, kde stavební úpravy neproběhly. Osoby, které mají k bytu přímý vlastnický vztah, jsou s bytem spokojenější než ostatní respondenti (kolektivní vlastníci, nájemníci, podnájemníci). Respondenti s maturitou a vyšším vzděláním jsou s bytem méně spokojeni než lidé s nejnižším stupněm vzdělání. Věk zvyšuje spokojenost s bytem. Nejspokojenější s bytem jsou nejstarší respondenti. Respondenti, kteří se zařazují mezi bohatší skupiny ve společnosti, jsou s bydlením spokojenější než respondenti, kteří se řadí mezi méně majetné skupiny. Spokojenější s bytem jsou také ti respondenti, kteří uvádějí dobré vztahy se svými sousedy. Ti respondenti, kteří uvádějí přátelské vztahy se svými sousedy, projevují ve třech čtvrtinách případů (74,5 %) spokojenost se svým bytem na rozdíl od těch respondentů, kteří uvádějí, že své sousedy ignorují (64,5 % spokojených s bytem). Mírně nižší míru spokojenosti s bytem vykazují ve srovnání s ostatními sledovanými sídlišti obyvatelé sídliště Kamenný Vrch (62,7 %) a Bohunice (57,4 %). Rozdíly ve spokojenosti s bytem mezi sledovanými sídlišti však nejsou statisticky významné.

Z analýzy výsledků odpovědí vyplývá u obyvatel sledovaných sídlišť za posledních 5–10 let jednoznačný vzrůst míry spokojenosti s bytem. Více než čtvrtina respondentů (26,8 %) uvádí, že její spokojenost s bytem za posledních 5–10 let vzrostla a u více než dvou pětín (41,2 %) zůstala nezměněna. Pouze u každého

dvacátého respondenta (6,5 %) spokojenost s bytem za posledních 5–10 let poklesla.

Spokojenost s domem

Více než osm z deseti respondentů (81,8 %) ze sledovaných sídlišť uvádí, že v domě, ve kterém žije, má k dispozici kočárkárnu (úschovnu kol), dvě třetiny dotázaných (64,1 %) mají k dispozici sušárnu a 15,3 % respondentů společnou místnost pro volný čas.

Naprostá většina dotázaných respondentů (87,1 %) je velmi nebo spíše spokojena s pořádkem a čistotou v domě, ve kterém žije. Nespokojenost s pořádkem a čistotou v domě projevuje (velmi nebo spíše) pouze desetina (11,7 %) dotázaných. Spokojenost s pořádkem a čistotou v domě souvisí s velikostí domu. Lze konstatovat, že se vzrůstajícím počtem bytů v domě a se vzrůstajícím počtem podlaží klesá spokojenost respondentů s pořádkem a čistotou v domě. Nejspokojenější s pořádkem a čistotou v domě jsou obyvatelé sídliště Kamechy. Nejméně spokojeni s pořádkem a čistotou v domě jsou obyvatelé sídliště Vinohrady.

Téměř tři čtvrtiny respondentů (74,2 %) obyvatel sledovaných sídlišť uvádí, že v jejich domě proběhly v posledních 5–10 letech nějaké stavební úpravy. Nejčastěji proběhla v domech v posledních 5–10 letech výměna oken (84,7 %), dále pak výměna vstupních dveří (78,4 %), zateplení domu (77,7 %), rekonstrukce balkonů (64,7 %), zateplení – oprava střechy (62,5%), výměna rozvodů (56,6 %) a oprava nebo výměna výtahu (50,3 %). Na základě podrobnějších analýz se potvrdila zjištění z kvalitativní části výzkumu. Stavební úpravy v posledních letech probíhaly častěji v domech, které jsou v kolektivním vlastnictví (družstevní spoluvlastnictví) nebo v obecním vlastnictví (byty ve vlastnictví městských částí). Z kvalitativní části vyplynulo, že jednotlivé městské části a bytová družstva dokázala flexibilněji reagovat a úspěšně žádat o dotační tituly a využívat možnosti podpůrných programů (Panel I a Panel II, Zelená úsporám apod.). SVJ v některých případech nedokázala pružně reagovat na dotační možnosti a žádat úspěšně o prostředky související s regenerací domů. Ani v domech, kde se prolíná více forem vlastnictví bytů (OV, družstevní a obecní), neproběhly stavební úpravy tak intenzívně jako v domech, které z hlediska vlastnictví patřily městským částem nebo bytovým družstvům.

Více než tři čtvrtiny dotázaných respondentů (76,9 %) hodnotí vzhled domu, ve kterém žijí, po estetické stránce rozhodně nebo spíše dobře. Naproti tomu více než pětina dotázaných (20,7 %) hodnotí estetickou stránku domu rozhodně nebo spíše špatně. Hodnocení estetické stránky domu se zásadněji neliší v souvislosti se sociálně demografickými charakteristikami respondentů. Pozitivněji hodnotí estetickou stránku domu respondenti ze sídliště Kamechy a respondenti z domů, ve kterých proběhly v posledních 5–10 letech stavební úpravy.

Obecně lze konstatovat velmi vysokou míru spokojenosti obyvatel sledovaných brněnských sídlišť s domem, ve kterém žijí. Průměrná hodnota spokojenosti na desetibodové škále u všech respondentů byla 7,0. Spokojenost s domem projevuje 64,2 % respondentů sledovaných brněnských sídlišť a nespokojenost pouze 9,0 % dotázaných. Zbývají část respondentů (26,8 %) byla zařazena do skupiny „ani spokojen/ani nespokojen“. Z analýzy výsledků odpovědí vyplývá jednoznačný vzrůst míry spokojenosti respondentů s domem, ve kterém žijí, za posledních 5–10 let. Téměř třetina dotázaných (31,6 %) uvádí, že její spokojenost s domem, ve kterém žije, za posledních 5–10 let vzrostla, a u více než třetiny (36,4 %) zůstala spokojenost s domem nezměněna. Pouze u více než každého dvacátého respondenta (6,7 %) spokojenost s domem za posledních 5–10 let poklesla.

Pověst sídliště, spokojenost se sídlištěm a další indikátory

Téměř tři čtvrtiny dotázaných respondentů (72,3 %) hodnotí pověst sídliště, ve kterém žijí, za spíše nebo velmi dobrou. Naproti tomu pouze více než desetina dotázaných (13,3 %) hodnotí pověst svého sídliště za rozhodně nebo spíše špatnou. Pozitivněji hodnotí pověst svého sídliště lidé ve vyšších věkových skupinách (od 45 do 59 a od 60 a více let) na rozdíl od mladších věkových kohort (především do 29 let). Méně pozitivně hodnotí pověst svého sídliště respondenti s nejnižším stupněm vzdělání. Velmi pozitivně hodnotí pověst svého sídliště obyvatelé Lesné (92,2 %) a Bystrce II (81,9 %). Méně pozitivně hodnotí pověst svého sídliště obyvatelé Kamenného Vrchu (66,7 %), Bohunic (63,8 %), Kamech (62,7 %) a Vinohrad (60,9 %). Výše uvedená zjištění potvrzují také výsledky odpovědí na otázku, která sledovala, zda by respondent doporučil svému příteli sídliště, ve kterém žije, k bydlení (nastěhování). Osm z deseti dotázaných (81,2 %) by sídliště, ve kterém žije, doporučilo svému příteli k nastěhování a pouze desetina respondentů by pozitivní referenci na „své“ sídliště příteli neposkytla.

Největší výhodou sledovaných sídlišť je podle spontánních odpovědí respondentů stav a množství zeleně na sídlištích, dále pak za výhodu - přednost považují klid k bydlení (sídliště považují za klidnou lokalitu k bydlení), za výhodu považuje část respondentů také dostupnost MHD (frekvence spojů MHD, návaznost spojů, dobrá dostupnost centra města apod.) a také dostupnost služeb, obchodů a občanskou vybavenost (obecně).

Největší nevýhodou a problémem sledovaných sídlišť je podle spontánních odpovědí respondentů parkování (nedostatek parkovacích míst, nemožnost zaparkovat apod.), dále pak zahuštěná zástavba domů a vysoká koncentrace lidí, s čímž souvisí anonymita života v sídlišti a horší kvalita mezilidských vztahů. Část respondentů považuje za nevýhodu a problém sídliště MHD (nutnost přestupů, vzdálenost zastávek MHD od místa bydliště, špatná dostupnost do centra apod.).

Míru spokojenosti respondentů s jednotlivými atributy života v sídlišti jsme identifikovali komplexním způsobem prostřednictvím více než 40 položek (tzv. indikátorů). Je možné konstatovat, že u naprosté většiny zjišťovacích položek převládá u respondentů míra spokojenosti nad nespokojeností.

Vysokou míru spokojenosti (rozhodně nebo spíše) vyjadřují respondenti sledovaných sídlišť např. s veřejnou dopravou (82,3 %), dále pak s údržbou a úklidem veřejných prostranství (82,2 %), technickým stavem komunikací (79,8 %), technickým stavem chodníků (81,1 %), dostatkem odpadkových košů (77,5 %) a možnostmi třídění odpadů (68,1 %).

V menší míře pak projevují respondenti spokojenost s možnostmi pohybu pro cyklisty (47,3 %), s možnostmi účastnit se veřejných setkání, místního plánování (42,2 %) a s prací městské policie v místě bydliště (41,1 %). U těchto tří položek byla ve zvýšené míře zaznamenána varianta odpovědi „nevím, neumím posoudit“.

Devět z deseti dotázaných respondentů (90,1 %), obyvatel sledovaných sídlišť, je rozhodně nebo spíše spokojených s veřejným osvětlením a téměř stejně početná skupina dotázaných (85,2 %) projevuje rozhodně nebo spíše spokojenost s kvalitou životního prostředí. Téměř tři čtvrtiny dotázaných (72,7 %) jsou spokojeny s kvalitou veřejných ploch určených k odpočinku a dalších (72,8 %) s hladinou hluku v blízkosti domu. S dostatkem laviček a ostatního mobiliáře projevují rozhodně nebo spíše spokojenost více než tři pětiny (63,3 %) obyvatel sledovaných sídlišť.

Více než osm z deseti dotázaných (82,6 %) je rozhodně nebo spíše spokojeno s dostupností zdravotních služeb v sídlišti a téměř stejně početná skupina

respondentů (78,1 %) projevuje rozhodně nebo spíše spokojenost s dostupností služeb (pošta, knihovna apod.). S dostupností ostatních služeb (čistírna, opravna apod.) projevuje rozhodně nebo spíše spokojenost více než polovina (53,2 %) respondentů, ale více než čtvrtina dotázaných (28,6 %) s dostupností ostatních služeb spokojena není.

U následujících položek (školky, školy, družiny, sociální služby) bylo zaznamenáno vysoké procento respondentů, kteří využili variantu „nevím, neumím posoudit“. Jedná se o položky, které se reálně dotýkají pouze relevantních skupin obyvatel.

Např. spokojenost s kapacitou mateřských školek projevuje rozhodně nebo spíše více než pětina dotázaných (22 %), ale téměř stejně početná skupina respondentů (20,3 %) je s kapacitou mateřských školek rozhodně nebo spíše nespokojena. Potvrzují se tak poznatky z kvalitativní části šetření, kdy byl nedostatek kapacit v mateřských školkách identifikován prostřednictvím výpovědí komunikačních partnerů, a to ve všech sledovaných sídlištích.

S kapacitou základních škol projevují spokojenost téměř dvě pětiny dotázaných (39,3 %) a pouze 6,1 % je nespokojených. Také s kapacitními možnostmi školních družin jsou respondenti více spokojeni než nespokojeni (spokojenost projevuje 28,5 % a nespokojenost pouze 3,8 % dotázaných).

Více než osm z deseti dotázaných (81,7%), obyvatel sledovaných sídlišť, je rozhodně nebo spíše spokojeno s nabídkou obchodů s potravinami. Více než dvě třetiny respondentů (68,7 %) jsou rozhodně nebo spíše spokojeny s nabídkou kaváren, restaurací a klubů (nespokojenost však současně projevuje téměř čtvrtina dotázaných). Nižší míru spokojenosti projevují respondenti s nabídkou ostatních obchodů (elektro, hobby apod.). S nabídkou „ostatních“ obchodů je (rozhodně nebo spíše) spokojena více než polovina dotázaných (52,7 %), ale více než dvě pětiny respondentů (41,6 %) projevují nespokojenost.

U ostatních sledovaných položek (např. nabídka kroužků, sportovních oddílů apod.) bylo zaznamenáno vysoké procento respondentů, kteří využili variantu „nevím, neumím posoudit“. Jedná se o položky, které se reálně dotýkají pouze relevantních skupin obyvatel. Např. spokojenost s dostupností veřejně přístupných sportovišť, hřišť a plácků pro školní děti projevuje rozhodně nebo spíše více než polovina dotázaných (56,2 %) a 13 % je nespokojených. S dostupností veřejně přístupných sportovišť pro mládež od 15 let je rozhodně nebo spíše spokojená méně než polovina respondentů (47,9 %) a téměř pětina (16,9 %) je nespokojená. Nižší je míra spokojenosti obyvatel s volnočasovými možnostmi pro dospělé občany. Např. s možnostmi sportovních zařízení pro občany je rozhodně nebo spíše spokojeno 44,1 % dotázaných a 23,8 % je nespokojených. S prostory pro setkávání občanů je rozhodně nebo spíše spokojeno 36,5 % respondentů a 15 % je nespokojených. S nabídkou kulturních a společenských aktivit je rozhodně nebo spíše spokojených 38,8 % obyvatel, ale 27,8 % vyjadřuje nespokojenost.

Jedním z cílů empirického šetření bylo mimo jiné ověřit u vybraných indikátorů (položek), které se bezprostředně promítají do kvality života obyvatel sledovaných sídlišť, míru pozitivních a negativních posunů v čase (za posledních 10 let).

Z analýzy výsledků odpovědí vyplývá, že sledované položky můžeme rozdělit do dvou skupin. Na ty, u kterých byly identifikovány pozitivní posuny, a na ty, kde převažují z pohledu respondentů za posledních 10 let negativní posuny (situace se

zhoršila). Za posledních 10 let se z pohledu respondentů, obyvatel sledovaných brněnských sídlišť, zlepšila situace především u položky „celkový vzhled sídliště“ (55,8 %), dále pak u stavu veřejné zeleně (47,4 %), občanské vybavenosti (34,5 %), úklidu veřejných ploch (30,2 %), městského mobiliáře (30 %) a volnočasových možností (16,8 %). U všech výše uvedených položek převažuje varianta „zlepšení situace“ nad variantou „zhoršení situace“. Naproti tomu se situace za posledních deset let zhoršila především u „možnosti parkování automobilů“ (50,5 %), dále pak míra vandalismu (40 %), bezpečnost na sídlišti (18,2 %) a mezilidské vztahy 13,7 %). U všech těchto položek převažuje zhoršení situace nad zlepšením.

Obecně lze konstatovat velmi vysokou míru spokojenosti obyvatel sledovaných brněnských sídlišť se svým sídlištěm. Průměrná hodnota spokojenosti na desetibodové škále u všech respondentů byla 7,1. Spokojenost se sídlištěm projevuje 65,8 % respondentů a nespokojenost pouze 5,5 % dotázaných. Zbývají část respondentů (28,7 %) byla zařazena do skupiny „ani spokojen/ani nespokojen“.

Jak vyplývá z analýzy výsledků, téměř desetina dotázaných (7,8 %), obyvatel sledovaných brněnských sídlišť, očekává od svého sídliště pouze klid k přespání a zázemí bytu, neočekává nic navíc (služby a volnočasové aktivity hledá a využívá jinde). Více než třetina dotázaných respondentů (35,8 %) očekává od sídliště něco víc než jen místo k přespání, ale pouze základní služby a občanskou vybavenost.

Téměř tři pětiny dotázaných (56,4 %) však očekávají od sídliště, ve kterém žijí, kompletní služby a občanskou vybavenost. Sídlíště musí podle jejich názoru nabízet vše pro plnohodnotný život. Pouze klid k přespání očekávají od sídliště častěji mladí lidé do 29 let, zatímco obyvatelé starší 60 let ve výrazně vyšší míře očekávají kompletní služby a občanskou vybavenost. Skupina studentů, podnikatelů a manuálních dělníků očekává od sídliště častěji pouze klid k přespání, zatímco lidé na rodičovské dovolené (popř. v domácnosti), nezaměstnaní, dále pak řídicí pracovníci a lidé pobírající starobní nebo invalidní důchod chtějí ve vyšší míře na sídlišti žít plnohodnotný život. Ti obyvatelé, kteří žijí ve společné domácnosti s jedním nebo více nezaopatřenými dětmi častěji očekávají kompletní služby, zatímco domácnosti bez dítěte ve vyšší míře vnímají sídliště pouze jako místo k přespání. Jako místo k přespání vnímají život na sídlišti zejména osoby, které nemají v domě přátele a kteří neudrží užší kontakty s ostatními obyvateli domu (ignorují se nebo se pouze pozdraví). Ti, kteří mají v sousedství přátele, častěji očekávají kompletní služby pro zabezpečení plnohodnotného života na sídlišti.

Více než polovina dotázaných respondentů (55,1 %) souhlasí rozhodně nebo spíše s výrokem: „Na sídlišti přibývají cizí lidé, vzrůstá anonymita.“ Více než čtvrtina (28,8 %) s tímto výrokem nesouhlasí. S tímto výrokem častěji souhlasí obyvatelé sídliště Vinohrady (67,7 %) a Bohunice (66,7 %).

Pouze 16,6 % dotázaných naproti tomu souhlasí s výrokem: „Do tohoto sídliště se stěhuje příliš mnoho problémových lidí.“ Více než dvě třetiny respondentů (69,5 %) s tímto výrokem nesouhlasí. S tímto výrokem častěji souhlasí obyvatelé sídliště Vinohrady (33,9 %) a Kamenný Vrch (27,8 %).

Pouze méně než čtvrtina respondentů (24,6 %) souhlasí s výrokem: „V určitých částech sídliště se kumulují sociální problémy.“ Více než polovina dotázaných (54,2 %) s tímto výrokem nesouhlasí. S tímto výrokem častěji souhlasí obyvatelé sídliště Vinohrady (41,6 %) a Kamenný Vrch (38,7 %).

Téměř dvě pětiny dotázaných (37,9 %) souhlasí rozhodně nebo spíše s výrokem: „Obyvatelé tohoto sídliště jsou stále starší.“ Více než dvě pětiny respondentů (45,9 %) s tímto výrokem nesouhlasí. S tímto výrokem častěji souhlasí obyvatelé sídliště Lesná (58,8 %).

Pocit bezpečí a ohrožení obyvatel sledovaných sídlišť se diferencuje ve vztahu k denní době (přes den a po setmění). V průběhu dne se cítí být naprostá většina dotázaných (97,3 %) rozhodně nebo spíše bezpečně. Naproti tomu po setmění se cítí být rozhodně nebo spíše bezpečně tři čtvrtiny (76,1 %) obyvatel, ale téměř čtvrtina dotázaných (23,9 %) se cítí být spíše nebo rozhodně ohrožena.

S pocitem bezpečí a ohrožení obyvatel souvisí celá řada skutečností. Z výčtu 16 položek, které souvisí s pocitem bezpečí a ohrožení, jsme identifikovali ty, které respondenti vnímají ve svém sídlišti za problémové. Za rozhodně nebo spíše problémové označují respondenti především následující položky: psí exkrementy (65,1 %), dále pak vandalismus, ničení laviček, zeleně (54,1 %), parkující auta (45,6 %), nepořádek, odpadky (35,3 %), volně pobíhající psi bez náhubku (34,9 %), vloupání do bytů, sklepů, garáží (34,8%), rušení nočního klidu (31 %), vykrádání automobilů (31,1 %), krádeže jízdnicích kol (29 %), hustota dopravy, nebezpečí pro chodce (26,6 %) a obtěžující skupinky mladistvých (25,4 %). Ostatní položky jako např. násilná trestná činnost, výroba a distribuce drog apod. jsou ze strany respondentů, obyvatel sledovaných sídlišť, vnímány jako méně problémové. Zcela se tak potvrzují zjištění z kvalitativní části empirického šetření, kdy bylo zjištěno, že problémem sledovaných sídlišť z hlediska bezpečí občanů není trestná činnost (násilná trestná činnost, loupežná přepadení, drogové delikty apod.). Problémy sídlišť spočívají především v problematice tzv. statické dopravy (auta parkující na chodnících, což činí problémy nejen při pohybu osob, ale také v dostupnosti budov pro složky záchranného systému – hasičů apod.), dále pak problémy se psy a problémy s vandalismem (přestupky proti pořádku).

Parkování

Více než dvě třetiny respondentů (66,7 %) uvádí, že využívají (oni nebo jiný člen domácnosti, resp. bytu, ve kterém žijí) alespoň občas na dopravu „do a ze sídliště“ automobil. Téměř pětina respondentů (19,8 %) uvádí, že v bytě, ve kterém žije, využívá respondent nebo další bydlící osoby dva, tři nebo více automobilů. Osm z deseti respondentů (79,7 %) uvádí, že na sídlišti parkuje automobil, „kde se dá“. Pouze pětina dotázaných (20,3 %) uvádí, že má parkování nějakým způsobem vyřešeno. Z analýzy odpovědí respondentů vyplývá vysoká míra nespokojenosti obyvatel sledovaných sídlišť s možnostmi parkování v blízkosti domu i ve vzdálenějších místech. Možnosti parkování v blízkosti domu hodnotí jako rozhodně nebo spíše špatné téměř dvě třetiny (64 %) dotázaných a skoro stejně početná skupina dotázaných (61,1 %) hodnotí jako rozhodně a spíše špatné možnosti parkování i ve větší vzdálenosti od domu (dále než 150 m). Z výsledků je zřejmé, že se problémy s nedostatkem parkovacích míst týkají nejen konkrétním míst v sídlištích, ale celých sídlišť.

Místní komunita a sepětí obyvatel se sídlišti

Téměř polovina respondentů (49,3 %) uvádí, že má (rozhodně nebo spíše) mezi svými sousedy v domě (vchodu) někoho, koho by mohla označit za dobrého přítele (přítelkyni). Naproti tomu stejně početná skupina dotázaných (48,8 %) v domě nebo vchodu nikoho takového nemá. Téměř polovina respondentů (48,2 %) považuje za nejpříhodnější výrok: „Zdravíme se, ale jinak spolu nemluvíme.“ 1,8% respondentů považuje za nejreálnější výrok: „Neznáme se, vzájemně se ignorujeme.“

Naproti tomu, pro více než dvě pětiny dotázaných (41 %) je nejpříhodnější výrok: „Lidi v sousedství známe blíže, bavíme se s nimi a občas si vzájemně vypomáháme.“

Desetina dotázaných (9 %) považuje za nejpříhodnější výrok: „Jsme s lidmi v sousedství spřáteleni.“ Z analýzy výsledků dále vyplývá, že sousedské vztahy v domě (vchodu) se podle respondentů, obyvatel sledovaných sídlišť, za posledních 5–10 let, zásadně nezhoršily ani nezlepšily.

Více než polovina respondentů (52 %) uvádí, že vztahy v domě (vchodu) za posledních 5-10 let, zůstaly beze změny – stejné. Více než čtvrtina respondentů (27,5 %) na otázku nedokázala odpovědět. Více než desetina dotázaných (13 %) uvádí, že se vztahy v domě spíše zlepšily, a 7,5 % uvádí, že se vztahy v domě spíše zhoršily.

Pouze každý dvacátý respondent (5,1 %) uvádí, že je aktivně zapojen(a) do života sídliště a dalších 6,3 % dotázaných uvádí, že by případně bylo ochotno se do života sídliště aktivně zapojit. Devět z deseti dotázaných však na životě sídliště aktivně neparticipuje. Pouze méně než každý dvacátý respondent (4,1 %) uvádí, že je členem (členkou) nějakého spolku, zájmového sdružení, klubu apod. přímo na sídlišti. Pouze méně než třetina respondentů (31,7 %) se, alespoň občas, účastní sportovních nebo kulturních akcí, které se konají v sídlišti. Více než dvě třetiny uvádí, že se sportovních nebo kulturních akcí na sídlišti neúčastní. I přes skutečnost, že velká část respondentů uvádí, že na dění v sídlišti aktivně neparticipuje, více než třetina dotázaných (34,8 %) uvádí, že má k sídlišti silný vztah, a další téměř polovina (49,4 %) má k sídlišti slabý vztah. Pouze 15,8 % respondentů uvádí, že k sídlišti žádný vztah nemá.

Téměř tři čtvrtiny dotázaných (73 %) se cítí být rozhodně nebo spíše dostatečně informovány o tom, co se celkově v sídlišti děje. Pouze 16,2 % respondentů se necítí být o dění na sídlišti informováno. Téměř tři pětiny dotázaných (59,2 %) čerpají informace o dění v sídlišti z místního tisku (zpravodaje MČ), dále pak z nástěnek, výkladů a výleповých ploch (10 %), zprostředkovaně od příbuzných, známých, sousedů, přátel (9,8 %), z internetu (4,4 %), z úřední vývěsky (2 %), případně také přímo z úřadu MČ (1,4 %) nebo z jiných zdrojů.

Více než polovina respondentů (50,2 %), obyvatel sledovaných sídlišť, hodnotí zastupitelstvo své městské části (z hlediska toho, jak se stará o záležitosti sídliště) velmi nebo spíše dobře. Negativně hodnotí zastupitelstvo městské části pouze desetina (11,8 %) dotázaných. Téměř dvě pětiny respondentů (38 %) na otázku nedokázaly odpovědět.

Naprostá většina dotázaných respondentů souhlasí (rozhodně nebo spíše) s revitalizačními aktivitami ve svém sídlišti. S revitalizací bytových domů souhlasí rozhodně nebo spíše 88,9 % respondentů, s revitalizací nebytových objektů 84,4 % dotázaných a s revitalizací veřejných prostranství 88 % respondentů.

Se změnami funkce objektů v sídlišti souhlasí (rozhodně nebo spíše) 70,2 % dotázaných a 20,4 % s tímto nesouhlasí.

S výstavbou multifunkčních objektů v sídlišti souhlasí (rozhodně nebo spíše) 59,3 % dotázaných, ale 36,1 % s tímto rozhodně nebo spíše nesouhlasí.

S budováním parkovacích domů souhlasí (rozhodně nebo spíše) 49,4 % respondentů, ale 40,7 % s tímto rozhodně nebo spíše nesouhlasí.

S výstavbou nových bytů formou střešních nástaveb souhlasí (rozhodně nebo spíše) 44,4 % dotázaných, ale 48,6 % s tímto rozhodně nebo spíše nesouhlasí.

S výstavbou nových bytových domů na volných plochách (s tzv. zahušťováním sídliště) souhlasí (rozhodně nebo spíše) pouze 24 % respondentů a 71 % dotázaných s tímto rozhodně nebo spíše nesouhlasí.

Téměř dvě třetiny (65,1 %) dotázaných, obyvatel sledovaných sídlišť, vyjadřuje pozitivní postoj k privatizaci obecních bytů. S další privatizací obecních bytů

rozhodně nebo spíše nesouhlasí 11,5 % dotázaných. Téměř čtvrtina respondentů (23,4 %) na otázku nemá názor.

Budoucnost sídlišť

Vysoká míra spokojenosti obyvatel s bytem, domem, ve kterém žijí i se sídlištěm se projevila také v indikátoru, který měřil predikci vývoje sídliště z pohledu jejich obyvatel. Z analýzy výsledků vyplývá, že více než dvě pětiny (43,2 %) dotázaných se domnívají, že sídliště se bude do budoucna rozvíjet pozitivně. Pouze 6,9 % dotázaných odpovědělo, že se vývoj sídliště bude do budoucna odvíjet negativně. Ostatní respondenti uvedli variantu, že stávající vývoj sídliště se příliš nezmění (32,4 %) nebo na otázku nedokázali odpovědět (17,5 %).

Vysoká míra spokojenosti s bytem, domem i sídlištěm úzce souvisí také s nízkými migračními tendencemi obyvatel sledovaných sídlišť. Pouze více než dvacetina dotázaných (5,8 %) uvádí, že již ve věci odstěhování se z bytu podniká určité kroky. V nejbližších pěti letech zvažuje odstěhování z bytu desetina dotázaných (10,6 %) a pouze 15,8 % dotázaných zvažuje odstěhování až někdy v budoucnu. Více než polovina respondentů (55,9 %) chce žít ve stávajícím bydlení dlouhodobě. U skupiny respondentů, kteří zvažují odstěhování se ze stávajícího bydlení (bytu) jsme identifikovali důvody jejich migračních záměrů. Z analýzy odpovědí vyplývá, že se jedná o několik desítek důvodů. Nejčastěji souvisí zájem opustit stávající bydlení s nedostatečnou velikostí bytu, mezigeneračním soužitím, snahou osamostatnit se, dále pak je důvodem zájem žít v jiném typu bydlení – bydlení na sídlišti nevyhovuje, ale také se jedná o právní a vlastnické důvody (ukončení nájemního nebo podnájemního vztahu) a řada dalších důvodů.

Z výše uvedených zjištění vyplývá, že i přes rozdíly mezi jednotlivými sídlišti, které jsou podrobně prezentovány v rámci této závěrečné zprávy, lze konstatovat, že naprosté většině obyvatel se ve sledovaných sídlištích žije dobře, míra spokojenosti obyvatel se sídlišti v časovém posunu vzrostla o cca 10 %, což je důsledkem celé řady společenských změn a opatření. Také struktura obyvatel všech sledovaných brněnských sídlišť je pestrá a nic nenasvědčuje tomu, že by docházelo k zásadnímu přílivu sociálně slabých obyvatel a vytváření sociálně exkludovaných lokalit.

Závěrečná zpráva je souhrnem všech relevantních informací a zjištění, které souvisí se zadáním výzkumu. Je zřejmé, že datový soubor umožňuje zadavateli dále analyticky, ale také publikačně s informacemi pracovat. Bylo by vhodné vybrané výsledky dále prezentovat, publikovat, formou článků v odborných periodikách, konferenčních příspěvků, seminářů apod. a to v ČR i v zahraničí. Tato činnost bude zejména záležitostí členů řešitelského týmu na straně zadavatele případně individuálních aktivit členů řešitelského týmu na straně zpracovatele (po konzultaci a schválení ze strany zadavatele).

Věříme, že zprostředkovaná zjištění, poznatky, konstatování a komparace, která jsou uvedena v této závěrečné zprávě nebo jsou součástí doprovodných výstupů, budou ze strany zástupců zadavatele - Statutárního města Brna, hodnoceny jako inspirativní a zajímavá zpětná vazba.

VII. PŘÍLOHY

VII.1. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti. 2006. Gabal Analysis & Consulting. Praha: Nová škola, o.p. s. (On-line). Dostupné z [www: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/3043/Analyza_romskych_lokalit.pdf>](http://www.mpsv.cz/files/clanky/3043/Analyza_romskych_lokalit.pdf)

AULICKÁ, Z. 1995. „Problematika sídlištní zástavby v ČR“. In: Mayer, F., Bazac-Billaud, L. (eds.) *Problematika města: Praha a její nové čtvrtě*. Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Praha, CEFRES.

BLAŽEK, B. 1996. „Jak je to se spokojeností se sídlištěm.“ Referát na "Kulatém stole" Město a jeho paměť. Praha. Sociologický ústav AV.

- BURJANEK, A. 2009. „Sociálně vyloučené lokality města: názvosloví a charakteristiky.“ In: Ferenčuhová, S., Hledíková, M., Galčanová, L., Vacková, B. (eds.) *Město: Proměnlivá ne/samozřejmost*. Brno, Pavel Mervart. Masarykova univerzita.
- CICVÁRKOVÁ, R. 1988(a). *Longitudinální výzkum sídlišť. Část I. Úvod, shrnutí a závěry výzkumu*. Brno, Drutis.
- CICVÁRKOVÁ, R. 1988(b). *Longitudinální výzkum sídlišť. Část II. Rozbor výsledků šetření a tabulková příloha*. Brno, Drutis.
- ČERMÁKOVÁ, D., BLAHŮTOVÁ KAVANOVÁ, K. 2010. „Sídliště zlatý vrch v Chebu“. In: Sýkora, L. (ed.) 2010. *Residenční segregace*. Univerzita Karlova v Praze, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (s. 117-123).
- DEKKER, K., van KEMPEN, R. 2009. „Resident Satisfaction in Post-WWII Housing Estates“. In: Rowlands, R., Musterd, S., Kempen, R. (eds.) *Mass Housing in Europe*. Palgrave Macmillan. (pp. 53-76).
- DIENER, E., E. SUH. 1997. Measuring quality of life: Economic, social, and subjective indicators. *Social Indicators Research*. [online], 1997, i.40., pp. 189-216 (On-line). Dostupné z: http://web.yonsei.ac.kr/suh/file/Measuring%20quality%20of%20life_Economic,%20social,%20and%20subjective%20indicators.pdf
- DOMAN'SKI, H., OSTROWSKA, A., PRZYBYSZ, D. et al. 2006. „First European Quality of Life Survey: Social dimensions of housing“. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. (On-line). Dostupné z: <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2005/94/en/1/ef0594en.pdf>
- FELCE, D., PERRY, J. 1995. „Quality of Life: Its Definition and Measurement“. *Research in Developmental Disabilities*, Vol. 16, No. 1, (pp. 51-74).
- FOWLER, F. 1995. *Improving Survey Questions. Design and Evaluation*. London: Sage Publications.
- GOTTDIENER, M. 1994. *The New Urban Sociology*. McGraw-Hill, Inc. N.Y.
- GOTTDIENER, M., HUTCHISON, R. 2006 *The New Urban Sociology*. (3rd ed.) Westview Press.
- GRABMULLEROVÁ, D., MAIER, K. 1995. „Naše sídliště a bytová politika“. In: Mayer, F., Bazac-Billaud, L. (eds.) *Problematika města: Praha a její nové čtvrtě*. Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Praha, CEFRES.
- HALÍK, P. 1995. „Architektonická avantgarda a tradice českého funkcionalistického urbanismu“. In: Mayer, F., Bazac-Billaud, L. (eds.) *Problematika města: Praha a její nové čtvrtě*. Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Praha, CEFRES.
- HALÍK, P. 1998. „Počátky a proměny současné urbanistické scény“. In: Halík, P., Kratochvíl, P., Nový, O. *Architektura a město*. Praha, Akademia.
- „Helmholtz-Zentrum für Umweltforschung (UFZ)“ (On-line). Dostupné z: <http://www.ufz.de/index.php?en=14570>
- „Housing Statistics in the European Union 2010“ 2010. The Hague: Ministry of the Interior and Kingdom Relations, OTB Research Institute for the Built Environment, Delft University of Technology. (On-line). Dostupné z: http://abonneren.rijksoverheid.nl/media/dirs/436/data/housing_statistics_in_the_european_union_2010.pdf
- JACOBS, J. 1961. *The Death and Life of Great American Cities*. New York, Random House.
- KOSTELECKÝ, T. 2005. „Postoje obyvatel k situaci na trhu s bydlením a bytové politice: Existují v České republice 'housing classes'?“ *Sociologický časopis/Czech Sociological Review* 2005, Vol. 41, No. 2: (s. 253–270)
- KOTAČKA, L. 1995. „Lidé a sídliště: společenské vztahy a organizace na sídlištích“. In: Mayer, F., Bazac-Billaud, L. (eds.) *Problematika města: Praha a její nové čtvrtě*. Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Praha, CEFRES.
- LAHODA, J. et al. 2008. *Generel bydlení města Brna*. Analytické údaje o bytovém fondu a problematice bydlení. Brno, Magistrát města Brna.

- LUX, M. 2005. „O spokojenosti českých občanů s užívaným bydlením“. *Sociologický časopis /Czech Sociological Review* 41:2. (pp. 227-252).
- LUX, M. 2005. (Recenze.) Turkington, R. van Kempen, F. Wassenberg (eds.): High-rise housing in Europe: Current Trends and Future Prospects Delft, Delft University Press 2004. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, Vol. 41, No. 2 (s. 336-338) .
- LYNCH, K. 1981. *Good city form*. Massachusetts, The MIT Press.
- MAGINN, P. J., THOMPSON, S., TONTS, M. (eds.) 2008. *Qualitative Housing Analysis: An International Perspective*. Bingley: Emerald Group Publishing.
- MAIER, K. 1988. „K regeneraci sídlišť.“ *Urbanismus a územní rozvoj* č. 4 (s. 34-36).
- MAIER, K. 2003. „Sídliště: problém a multikriteriální analýza jako součást přípravy k jeho řešení“. *Sociologický časopis*, Vol. 39, No. 5: (pp. 653–666).
- MARCUSE, P., KEMPEN, R. 2000. *Globalizing Cities: A New Spatial Order?* Blackwell, Oxford.
- MAREŠ, P. et al. 1995. *Longitudinální výzkum sídlišť: Výsledky šetření z let 1988 a 1995*. Masarykova univerzita, Brno, Škola sociálních studií.
- MATĚJŮ, M. 1995. „Zkušenosti ze sociologického výzkumu ve staré a nové městské zástavbě“. In: Mayer, F., Bazac-Billaud, L. (eds.) *Problematika města: Praha a její nové čtvrtě*. Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Praha, CEFRES. (s. 118-122).
- MATOUŠEK, R., SEIDLOVÁ, M. 2010, „Praha- Černý most“ In: SÝKORA, L. (ed.) 2010. *Residenční segregace*. Univerzita Karlova v Praze, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (s. 112-116).
- MOHAN, J., TWIGG, L. 2007. Sense of place, quality of life and local socioeconomic context: evidence from the survey of English housing, 2002/03, *Urban Studies*, 44, (pp. 2029–2045).
- MUELLER, E. 2005. Neighbourhood : [slovníkové heslo]. In: Caves, Roger (ed.) *Encyclopedia of the City*. New York: Routledge. (s. 326-327).
- MUSIL, J. 1971. *Sociologie bydlení*. Praha, Svoboda.
- MUSIL, J. a kol. 1985. *Lidé a sídliště*. Praha, Svoboda.
- MUSIL, J. 2002. „Sídliště: nový prvek městské tkáně“. In: Horská, P., Maur, E., Musil, J. *Zrod velkoměsta*. Praha–Litomyšl, Paseka. (s. 274-290).
- MUSTERD, S., van KEMPEN, R. 2005. *Large Housing Estates in European Cities*. RESTATE report 4K. Utrecht. Faculty of Geosciences, Utrecht University. (On-line). Dostupné z: <http://www.restate.geog.uu.nl/>
- NEWMAN, O. 1996. *Creating Defensible Space*. U.S. Department of Housing and Urban Development & Office of Policy Development and Research.
- PAHL, R., FLYN, R., BUCK, N. 1983. *Structures and Processes of Urban Life*. Longman Group Limited.
- PAMUK, A. 2005. Gentrification : [slovníkové heslo]. In: Caves, Roger (ed.) *Encyclopedia of the City*. New York: Routledge. (s. 200-201)
- PARRILLO, V., STIMSON, J., STIMSON, A. 1989. *Contemporary Social Problems*. Macmillan Publ. Company.
- PERMENTIER, M., VAN HAM, M., BOLT, G. 2009. „Determinants of Neighbourhood Satisfaction and Perception of Neighbourhood Reputation“. *Urban Studies*. (Urban Stud Online First) August 2010.
- Psychologické aspekty kvality bydlení*. (Výzkumná zpráva) 1995. FOCUS, Magistrát města Brna, Brno.
- RAINWATER, L. 1970. *Behind Ghetto Walls. Black Families in a Federal Slum*. Aldine Publishing Company. Chicago.
- ROWLANDS, R., MUSTERD, S., KEMPEN, R. (eds.) 2009. *Mass Housing in Europe*. Palgrave Macmillan.
- Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Okres Brno. ČSÚ. (On-line). Dostupné z: <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/582786?OpenDocument>

- SUNEGA, P. 2001. „Představy o budoucím stěhování, ideálním bydlení“. In: *Postoje k bydlení v české republice*. (On-line). Dostupné z: <http://seb.soc.cas.cz/postoje2001/postoje2001_cz.htm>
- SÝKORA, L. 2002. (ed.) *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Praha. Ústav pro ekopolitiku.
- SÝKORA, L. (ed.) 2010. *Residenční segregace*. Univerzita Karlova v Praze, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.
- TEMELOVÁ, J., NOVÁK, J., 2007. „Most, sídliště Chanov“ In: Sýkora, L. et al. *Segregace v České republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava*. (WA-014-05-Z01). Kap. 4 Případové studie lokalit segregace a separace. (str. 106-116) (On-line): Dostupné z: <http://web.natur.cuni.cz/segregace/index.php>
- TEMELOVÁ, J., NOVÁK, J., OUŘEDNÍČEK, M., PULDOVÁ, P. 2010. „Housing Estates in the Czech Republic after Socialism: Various Trajectories and Inner Differentiation.“ *Urban Studies*, published online 18 November 2010. (On-line). Dostupné z: <http://usj.sagepub.com/content/early/2010/11/17/0042098010379279>
- TEMELOVÁ, J., OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J. and PULDOVÁ, P. 2007. *Socioekonomická analýza sídliště Kročehlavy v Kladně*. Research report, Faculty of Science, Charles University in Prague.
- The Bijlmermeer Renovation: Facts & Figures*. 2008. Projectbureau Vernieuwing Bijlmermeer. (On-line). Dostupné z: http://www.keicentrum.nl/websites/kei/files/KEI2003/documentatie/FLD_FeitenCijfers-Bijlmermeer_ENG_2008.pdf
- TUNSTALL, R. 2006. *Twenty-five years on twenty estates: Turning the tide?* Policy Press.
- TURKINGTON, R., van KEMPEN, R., WASSENBERG, F. (eds.) 2004. *High-rise housing in Europe: Current Trends and Future Prospects*. Delft: Onderzoekinstituut OTB.
- TUROWSKI, J. 1986. „Evaluation of Urban Living Environment“. *The Polish Sociological Bulletin*. No. 1-2, (pp. 125-136).
- UHEREK, Z. 1995. „Otevřené otázky výzkumu čtvrtí v Praze.“ In: Mayer, F., Bazac-Billaud, L. (eds.) *Problematika města: Praha a její nové čtvrtě*. Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Praha, CEFRES.
- van BECKHOVEN, E. BOLT, G., van KEMPEN, R. 2004. „Theories of Neighbourhood Change and Decline: Their Significance for Post-WWII Large Housing Estates in European Cities“. In: Turkington, R., van Kempen, R., Wassenberg, F. (eds.) *High-rise housing in Europe: Current Trends and Future Prospects*. Delft: Onderzoekinstituut OTB.
- VEENHOVEN, R. 2007. „Quality-of-life research“. In: Bryant, C.D. & Peck, D.L. *21st Century Sociology, A Reference Handbook*. Sage, Thousand Oaks, California USA. Volume 2, chapter 7, (pp. 54-62) (On-line). Dostupné z: <http://www2.eur.nl/fsw/research/veenhoven/Pub2000s/2007d-full.pdf>
- Long, J. S.: *Regression Models for Categorical and Limited Dependent Variables*. Sage, London 1997.
- Powers, D. A.; Xie, Y.: *Statistical Methods for Categorical Data Analysis*. Academic Press, London 2000.
- Hosmer, W. David; Stanley Lemeshow: *Applied Logistic Regression*. (2nd Edition), Wiley, New York 2001.
- Long, J. Scott; Jeremy Freese: *Regression Models for Categorical Outcomes Using Stata*. Stata Press, College Station 2001.
- Lesová P.: Brněnská sídliště, Brno 2011. Dostupné z: http://www.is.muni.cz/th/199437/prif_m/Brnenska_sidliste.pdf
www.bystrc.cz
www.nliskovec.brno.cz